

B

دفترچه پاسخ تشریحی

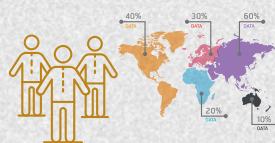
گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون آزمایشی ۳ بهمن ۱۴۰۴

ویژه داوطلبان آزمون سراسری ۱۴۰۵

پایه
دوازدهم

مرحله
۶

۱۴۰۴-۱۴۰۵

گزیده دو

مؤسسه آموزشی فرهنگی

تذکرات مهم ↓

➤ آزمون آزمایشی مرحله ۷ (مرحله ۶ گروه علوم و معارف اسلامی) گزینه دو، در روز جمعه ۱۷ بهمن ۱۴۰۴ برگزار می گردد.

➤ داوطلب گرامی، جهت استفاده از خدمات طلایی خود مانند کارنامه های هوشمند بعد از آزمون، آزمونک ها، بانک سؤال گزینه دو، رفع اشکال هوشمند، آرشیو آزمون های گزینه دو و ... ، با استفاده از شماره داوطلبی (به عنوان نام کاربری) و کد ملی خود (به عنوان رمز عبور) وارد وبسایت گزینه دو به آدرس www.gozine2.ir شوید.

➤➤ در صورتی که اینترنتی ثبت نام کرده اید، رمز عبور شما همان رمزی است که خودتان انتخاب نموده اید.

➤ کارنامه های آزمون آزمایشی مرحله ۶ به صورت کامل، با فاصله زمانی کوتاهی پس از آزمون مطابق اطلاعیه اعلام شده، بر روی پایگاه اینترنتی گزینه دو به آدرس www.gozine2.ir قرار می گیرد. در صورت بروز اشکال در دریافت کارنامه، موضوع را از طریق نمایندگی شهر خود پیگیری نمایید.

داوطلب گرامی، شما می توانید با اسکن تصویر بالا به وسیله گوشی هوشمند و یا تبلت خود، به صفحه اینستاگرام مؤسسه گزینه دو وارد شوید.

gozine2.ir

● مدیر واحد آموزش تخصصی: محمدرضا محمدهاشمی

● معاون تولید محتوا: علی الفتی

کارشناسان

طراحان

سید مهدی عابدی ● سید علی موسوی راد

حسین شفیع زاده ● ایمان اردستانی

مسئول درس: علی افضل زاده
دستیاران: عباس سعیدی - وحید جعفری

حسابان و
ریاضی پایه

علی صادقی ● مانی خدابنده

سید محسن میراسلامی ● فرهاد فرزانی
سعید اکبرزاده

مسئول درس: سعید اکبرزاده
دستیار: هادی کاظم نژاد

هندسه

حسین خواجوند ● مانی خدابنده

سعید اکبرزاده ● علیرضا شریف خطیبی
امیدرضا پورحسینی

مسئول درس: سعید اکبرزاده
دستیار: فرهاد فرزانی

ریاضیات
گسسته

پوپک مقدم

علی افضل زاده ● مهرداد کیوان
ایمان اردستانی

مسئول درس: ایمان اردستانی
دستیاران: وحید جعفری - مهدی پوررضایی

ریاضی
تجربی

امیرحسین حریری ● ایمان حسین زاده

علی افضل زاده ● وحید رباعی
حسین افسری

مسئول درس: حسین افسری
دستیاران: مهدی پوررضایی - عباس مالکی

ریاضی
انسانی

گروه
ریاضی

گروه ریاضی: علی الفتی، سید شاکری

کارشناسان

طراحان

بتول خواجه پور ● علی حاجی محمدزاده
رضا بهنامی

محمد یازگی ● امیر کبری راد
علی پناهی شایق ● علیرضا اکبریور
بهرام میرحبیبی ● مسعود حدادی
منصور کهن دل ● محمد شاملو

مسئول درس: امیر کبری راد
دستیار: پرسا کامکار

زیست
شناسی

مریم کلی حسن لو

بهمن شاهمرادی ● علی نعیمی
منصور داودوندی ● احمد رضوانی
جمال خم خاجی

مسئول درس: منصور داودوندی
دستیار: ساناز دریگوندی

فیزیک

مرتضی قدیانی ● حسین ایمانی پور

بهنام ابراهیم پور ● ماشاءالله سلیمانی
سید صمد صفوی ● مهداد ملاصالحی
رضا بخشیان ● حسین شرانلو
یاسر راش ● محمدرضا پورچاوید

مسئول درس: شهرام شاه پرویزی
دستیار: حنا شریف خطیبی

شیمی

فرزانه صاعدی ● حسن علیمحمدی
روزبه اسحاقیان

حسن علیمحمدی ● فرزانه رجایی
عباس روزبهانی ● فرزانه صاعدی

مسئول درس: شکبیا کریمی

زمین
شناسی

گروه
علوم

گروه علوم: محمد حسین کشانی

کارشناسان

طراحان

محمدصادق حسام زاده ● محمدصدرا حسینی
علیرضا حیدری

محمد رضا لمسه چی ● ابوالفضل قاضی
طاهره موسی زاده ● علی عطری
امیرمهدی اسفندی ● محمد رضا پیرو

مسئول درس: محمد رضا پیرو
دستیار: حسنا محمدی - سپهر سالار کیا

علوم و
فنون ادبی

مهتاب شیرازی ● هستی ناصح

فروغ تیموریان ● آریتا بیدقی
محمد زمان کبیر ● علیرضا مختاری
محمود حسن پور

مسئول درس: الهام رضایی
دستیار: فاطمه صفری

جامعه
شناسی

علی شکری ● فاطمه یاری

سیده ضحی سکاکی ● سیمین زاهدی
حمیدرضا توکلی

مسئول درس: سیده ضحی سکاکی
دستیار: ثنا کاشیان

روان
شناسی

فاطمه نظری ● سارا حمزه
مهتاب شیرازی ● صبا پهلوان

اسرافیل قربانپور ● کاظم غلامی
پدرام علیمرادی ● حمید جوهری مجد
عرفان جالیزی ● پویا رضاداد

مسئول درس: پویا رضاداد

زبان
عربی

مهتاب شیرازی ● محمدصدرا حسینی
رضا کرلایی

بهروز یحیی ● شهرام امامی
مریم قلی پور ● نگار مروتی

مسئول درس: سیده ساره زاهدی

تاریخ

مهتاب شیرازی ● محمدصدرا حسینی
رضا کرلایی

بهروز یحیی ● شهرام امامی
نگار مروتی

مسئول درس: الناز گنج کار
دستیار: الهه ریاحی نسب

جغرافیا

سپهر علی پور ● ابوالفضل میرمحمدی
امیررضا علیزاده

علی اکبر آخوندی ● حمید سودیان طهرانی
مهدی لاجوردی ● سعید رحیمیان
ناصر آزادجو ● فرهاد قاسمی نژاد

مسئول درس: سعید رحیمیان
دستیاران: محمدحسین خدام - فرامختاری نژاد

فلسفه
و منطق

کوثر رعدی

میترا چینی ساز ● حسین خاکساری
محمدرضا مبارکی ● طاهره کریمی
آرش بدری ● علی محسنی

مسئول درس: امیر محمدبیگی
دستیار: محمدرضا مبارکی

اقتصاد

گروه انسانی: علی آخوندی

ریاضی

۱- با ارقام ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ چند عدد ۴ رقمی زوج، بدون تکرار ارقام می توان ساخت؟

(۱) ۲۴۰ (۲) ۴۲۰ (۳) ۴۸۰ (۴) ۸۴۰

۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۱)

- (اصل جمع): اگر بتوان عملی را به m طریق و عمل دیگری را به n طریق انجام داد و این دو عمل را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به $(m + n)$ طریق می توان عمل اول «یا» عمل دوم را انجام داد. (اصل جمع به بیش از دو عمل نیز قابل تعمیم است.)
- (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هر کدام از این m طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است.)

از آنجاکه عدد موردنظر، زوج است، پس رقم صفر می تواند در یکان قرار گیرد، ولی هزارگان نباید رقم صفر باشد؛ بنابراین دو حالت زیر را در نظر می گیریم:
حالت اول: رقم یکان، صفر باشد:

$$\underline{6} \times \underline{5} \times \underline{4} \times \underline{1} = 120$$

صفر

حالت دوم: رقم یکان، ۲ یا ۶ یا ۸ باشد:

$$\underline{5} \times \underline{5} \times \underline{4} \times \underline{3} = 300$$

۸، ۶، ۲

طبق اصل جمع، تعداد کل اعداد برابر با $120 + 300 = 420$ می باشد و گزینه ۲ پاسخ است.

۲- حاصل عبارت $\frac{(3!+2!)!}{(3!-1)!+6!}$ ، کدام است؟

(۱) ۴۸ (۲) ۵۶ (۳) ۴۲ (۴) ۴۰

۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۱)

- برای ضرب یک عدد طبیعی و بزرگ تر از ۱ در تمام اعداد طبیعی کوچک تر از خودش، از نماد فاکتوریل «!» استفاده می کنیم.

با توجه به تعریف فاکتوریل، عبارت فرض سؤال را ساده می کنیم:

$$\frac{(3!+2!)!}{(3!-1)!+6!} = \frac{(6+2)!}{(6-1)!+6!} = \frac{8!}{5!+6!} = \frac{8!}{5!+6 \times 5!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5!}{5!(1+6)} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5!}{5! \times 7} = 8 \times 6 = 48$$

۳- «رسم نمودارها» و «طرح ایده های جدید»، به ترتیب مربوط به کدام یک از گام های چرخه آمار است؟

- (۱) طرح و برنامه ریزی - بحث و نتیجه گیری
- (۲) تحلیل داده ها - طرح و برنامه ریزی
- (۳) تحلیل داده ها - بحث و نتیجه گیری
- (۴) طرح و برنامه ریزی - بیان مسئله

▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۳)

۳- پاسخ: گزینه ۳

– حل کردن مسئله های مرتبط با آمار به صورت چرخه ای کامل، شامل گام های زیر است:

۱. بیان مسئله
۲. طرح و برنامه ریزی
۳. گردآوری و پاک سازی داده ها
۴. تحلیل داده ها
۵. بحث و نتیجه گیری

با توجه به نکات و فرض سؤال، گزینه ۳ پاسخ است.

۴- سکه ای را پرتاب می کنیم. اگر «رو» آمد، یک تاس پرتاب می کنیم و اگر «پشت» آمد، سکه را دو بار دیگر پرتاب می کنیم. پیشامد آنکه سکه دقیقاً یک بار «رو» بیاید، شامل چند برآمد است؟

۶ (۱)	۷ (۲)
۸ (۳)	۹ (۴)

▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

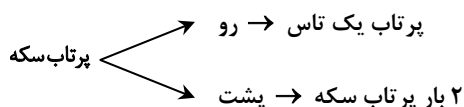
۴- پاسخ: گزینه ۳

– به پدیده ها یا آزمایش هایی که نتیجه آن ها قبل از اجرای آزمایش به طور قطع مشخص نیست، پدیده یا «آزمایش تصادفی» می گویند. در پدیده های تصادفی از همه نتیجه های ممکن اطلاع داریم اما از اینکه کدام حالت قطعاً رخ می دهد، اطمینان نداریم. به هریک از نتایج ممکن برای یک آزمایش تصادفی، «برآمد» می گوئیم.

با توجه به فرض سؤال، نمودار درختی مربوط به این آزمایش تصادفی را رسم می کنیم:

برآمدهای مطلوب، به صورت زیر نمایش داده می شوند:

$$\{(ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ), (ر, پ), (پ, پ)\}$$

بنابراین در ۸ برآمد، سکه دقیقاً یک بار «رو» می آید و گزینه ۳ پاسخ است.

۵- در یک دنباله با جمله عمومی $a_n = \frac{n^2 - 1}{n + 2}$ ، حاصل $a_4 - a_3 + a_2$ کدام است؟

۹۷ (۱)	۶۷ (۲)
۴۷ (۳)	۳۳ (۴)

۵- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۲، درس ۱)

- دنباله: اگر a تابعی از $\mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}$ باشد، اعضای برد این تابع می تواند دنباله ای از اعداد را تولید کند که به ترتیب، جمله اول آن را a_1 ، جمله دوم را a_2 ، جمله سوم را a_3 ، ... و جمله n ام را a_n در نظر می گیریم. جملات دنباله را با a_n نشان می دهند و آن را «جمله n ام دنباله»، «جمله عمومی دنباله» یا «ضابطه دنباله» می نامند.

با توجه به جمله عمومی دنباله فرض سؤال، جملات دوم تا چهارم را به دست می آوریم:

$$n=2: a_2 = \frac{2^2-1}{2+2} = \frac{3}{4}$$

$$n=3: a_3 = \frac{3^2-1}{3+2} = \frac{8}{5}$$

$$n=4: a_4 = \frac{4^2-1}{4+2} = \frac{15}{6} = \frac{5}{2}$$

با توجه به مقادیر به دست آمده، حاصل عبارت خواسته شده در فرض سؤال را محاسبه می کنیم:

$$a_2 - a_3 + a_4 = \frac{3}{4} - \frac{8}{5} + \frac{5}{2} = \frac{15-32+50}{20} = \frac{33}{20}$$

۶- در یک جعبه مدادرنگی، ۶ مداد با رنگ های متمایز، در یک ردیف کنار هم چیده شدند. به چند حالت ممکن است دقیقاً ۲ مدادرنگی، بین مدادهای زرد و سیاه قرار گیرند؟

۲۸۸ (۴)

۱۴۴ (۳)

۷۲ (۲)

۳۶ (۱)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۱)

۶- پاسخ: گزینه ۳

- (اصل جمع): اگر بتوان عملی را به m طریق و عمل دیگری را به n طریق انجام داد و این دو عمل را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به $(m+n)$ طریق می توان عمل اول «یا» عمل دوم را انجام داد. (اصل جمع به بیش از دو عمل نیز قابل تعمیم است).

- (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هر کدام از این m طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است).

- (ترکیب r شیء از n شیء): تعداد انتخاب های r شیء از بین n شیء را که جابه جایی اشیای انتخاب شده پس از انتخاب، حالت جدیدی تولید نکرده و ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد را با $C_r^n = \binom{n}{r}$ نشان می دهیم و بنا بر دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$C_r^n = \binom{n}{r} = \frac{P(n,r)}{r!} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

- (جایگشت): هر حالت از کنار هم قرار گرفتن n شیء متمایز را یک جایگشت n تایی از آن n شیء می نامیم و تعداد این جایگشت ها برابر با $n!$ است.

با توجه به شکل زیر، تعداد حالت های ممکن را به دست می آوریم:

$$\begin{array}{c} \boxed{\star \quad \circ \quad \circ \quad \star} \quad \circ \quad \circ \\ \downarrow \quad \quad \downarrow \\ \text{مداد زرد} \quad \text{مداد سیاه} \end{array}$$

$$\binom{4}{2} \times 2! \times 2! \times 3! = 6 \times 2 \times 2 \times 6 = 144$$

\downarrow \downarrow \downarrow \downarrow
 انتخاب ۲ مداد از ۴ مداد دیگر جابه جایی دو مداد بین زرد و سیاه جابه جایی مدادهای زرد و سیاه جابه جایی کل

۷- در دنباله بازگشتی $a_{n+1} = \frac{1}{1+2a_n}$ ، جمله اول برابر با $\frac{1}{3}$ است. حاصل عبارت $a_2 \times a_3 \times a_4$ ، کدام است؟

(۱) $\frac{11}{21}$ (۲) $\frac{5}{11}$ (۳) $\frac{1}{5}$ (۴) $\frac{1}{7}$

۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۲، درس ۱)

– رابطه‌ای را که بیانگر ارتباط جملات دنباله با یکدیگر است، «رابطه بازگشتی» می‌نامیم.

با توجه به ضابطه دنباله بازگشتی فرض سؤال، جملات دوم تا چهارم را محاسبه می‌کنیم:

$$n=1: a_2 = \frac{1}{1+2a_1} = \frac{1}{1+2 \times \frac{1}{3}} = \frac{1}{1+\frac{2}{3}} = \frac{1}{\frac{5}{3}} = \frac{3}{5}$$

$$n=2: a_3 = \frac{1}{1+2a_2} = \frac{1}{1+2 \times \frac{3}{5}} = \frac{1}{1+\frac{6}{5}} = \frac{1}{\frac{11}{5}} = \frac{5}{11}$$

$$n=3: a_4 = \frac{1}{1+2a_3} = \frac{1}{1+2 \times \frac{5}{11}} = \frac{1}{1+\frac{10}{11}} = \frac{1}{\frac{21}{11}} = \frac{11}{21}$$

اکنون حاصل ضرب جملات دوم تا چهارم را به دست می‌آوریم:

$$a_2 \times a_3 \times a_4 = \frac{3}{5} \times \frac{5}{11} \times \frac{11}{21} = \frac{1}{7}$$

۸- از بین ۸ نفر دانشجو شامل حسام و احسان، می‌خواهیم یک گروه علمی ۴ نفره تشکیل دهیم. حسام و احسان تمایل ندارند با هم در این گروه حضور داشته باشند. تعداد حالت‌هایی که می‌توان این گروه علمی را تشکیل داد، کدام است؟

(۱) ۵۵ (۲) ۴۵ (۳) ۷۰ (۴) ۶۰

۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۱)

– (ترکیب r شیء از n شیء): تعداد انتخاب‌های r شیء از بین n شیء را که جابه‌جایی اشیای انتخاب‌شده پس از انتخاب، حالت جدیدی

تولید نکرده و ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد را با $C_r^n = \binom{n}{r}$ نشان می‌دهیم و بنا بر دستور زیر محاسبه می‌کنیم:

$$C_r^n = \binom{n}{r} = \frac{P(n,r)}{r!} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

با توجه به فرض سؤال، حضور هم‌زمان حسام و احسان در این گروه علمی، نامطلوب است. بنابراین از روش متمم برای حل سؤال استفاده می‌کنیم:

$$\text{تعداد کل حالت‌ها} = \binom{8}{4} = \frac{8!}{4! \times 4!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4!}{4! \times 4!} = 70$$

تعداد حالت‌های نامطلوب، انتخاب ۲ نفر از بین ۶ نفر دیگر است. زیرا حسام و احسان در گروه حضور دارند:

$$\text{تعداد حالت‌های نامطلوب} = \binom{6}{2} = \frac{6!}{2! \times 4!} = \frac{6 \times 5 \times 4!}{2! \times 4!} = 15$$

$$70 - 15 = 55 = \text{تعداد حالت‌های مطلوب} - \text{تعداد کل حالت‌ها}$$

۹- یک تاس را ۴ بار پرتاب می‌کنیم. احتمال اینکه اعداد روشده متمایز باشند، کدام است؟

(۱) $\frac{1}{216}$ (۲) $\frac{5}{18}$ (۳) $\frac{2}{9}$ (۴) $\frac{1}{3}$

۹- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

- (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هرکدام از این m طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است).
- فرض کنید $S \neq \emptyset$ فضای نمونه متناهی یک پدیده تصادفی باشد. اگر S برآمد برای وقوع داشته باشد و A پیشامدی در S باشد، در این صورت احتمال وقوع پیشامد A را با نماد $P(A)$ نمایش می دهیم و مقدار آن را طبق دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)}$$

ابتدا تعداد اعضای فضای نمونه ۴ مرتبه پرتاب تاس را محاسبه می کنیم:

$$n(S) = \frac{6}{\text{پرتاب اول}} \times \frac{6}{\text{پرتاب دوم}} \times \frac{6}{\text{پرتاب سوم}} \times \frac{6}{\text{پرتاب چهارم}}$$

حال تعداد حالت هایی که اعداد ظاهر شده متفاوت باشند را به دست می آوریم:

$$n(A) = \frac{6}{\text{پرتاب اول}} \times \frac{5}{\text{پرتاب دوم}} \times \frac{4}{\text{پرتاب سوم}} \times \frac{3}{\text{پرتاب چهارم}}$$

بنابراین احتمال رخ دادن این پیشامد برابر است با:

$$P(A) = \frac{6 \times 5 \times 4 \times 3}{6 \times 6 \times 6 \times 6} = \frac{5}{18}$$

۱۰- چهار کتاب مختلف ریاضی و ۴ کتاب مختلف عربی را به تصادف در یک ردیف کنار هم چیده ایم. احتمال اینکه کتاب های این دو درس، یکی در میان کنار هم دیگر قرار بگیرند، کدام است؟

$$\frac{1}{14} \quad (۱) \quad \frac{1}{21} \quad (۲) \quad \frac{1}{35} \quad (۳) \quad \frac{1}{70} \quad (۴)$$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

۱۰- پاسخ: گزینه ۳

- (جایگشت): هر حالت از کنار هم قرار گرفتن n شیء متمایز را یک جایگشت n تایی از آن n شیء می نامیم و تعداد این جایگشت ها برابر با $n!$ است.

- فرض کنید $S \neq \emptyset$ فضای نمونه متناهی یک پدیده تصادفی باشد. اگر S برآمد برای وقوع داشته باشد و A پیشامدی در S باشد، در این صورت احتمال وقوع پیشامد A را با نماد $P(A)$ نمایش می دهیم و مقدار آن را طبق دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)}$$

چون تعداد کتاب های عربی و ریاضی برابر است، بنابراین به دو حالت می توان آن ها را یکی در میان کنار هم قرار داد:

حالت اول این است که از سمت چپ، ابتدا کتاب ریاضی قرار گیرد و سپس کتاب ها را یکی در میان بچینیم:

$$\frac{4}{\text{عربی}} \times \frac{4}{\text{ریاضی}} \times \frac{3}{\text{عربی}} \times \frac{3}{\text{ریاضی}} \times \frac{2}{\text{عربی}} \times \frac{2}{\text{ریاضی}} \times \frac{1}{\text{عربی}} \times \frac{1}{\text{ریاضی}} = 4! \times 4!$$

حالت دیگر این است که از سمت چپ، ابتدا کتاب عربی قرار گیرد و سپس یکی در میان کتاب ها را بچینیم:

$$\frac{4}{\text{عربی}} \times \frac{4}{\text{ریاضی}} \times \frac{3}{\text{عربی}} \times \frac{3}{\text{ریاضی}} \times \frac{2}{\text{عربی}} \times \frac{2}{\text{ریاضی}} \times \frac{1}{\text{عربی}} \times \frac{1}{\text{ریاضی}} = 4! \times 4!$$

$$n(A) = 2 \times 4! \times 4!$$

بنابراین تعداد کل حالت های مطلوب، برابر است با:

از طرفی، تعداد کل حالت های ممکن، برای چینش ۸ کتاب متمایز کنار هم، برابر با $n(S) = 8!$ می باشد. حال با توجه به نکته ۲، احتمال رخ

دادن این پیشامد را به دست می آوریم:

$$P(A) = \frac{2 \times 4! \times 4!}{8!} = \frac{2 \times 4 \times 3 \times 2 \times 4!}{8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4!} = \frac{1}{35}$$

۱۱- اگر A و B دو پیشامد ناسازگار و $P(A') + P(B') = 1/6$ باشد. حاصل $P(A \cup B)$ کدام است؟

۴) ۸/۰

۳) ۶/۰

۲) ۴/۰

۱) ۲/۰

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

۱۱- پاسخ: گزینه ۲

- هرگاه A و B دو پیشامد ناسازگار در فضای نمونه S باشند، آنگاه:

$$\begin{cases} P(A \cap B) = 0 \\ P(A \cup B) = P(A) + P(B) \end{cases}$$

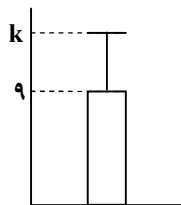
 اگر $P(A)$ احتمال وقوع پیشامد A در فضای نمونه S باشد، در این صورت احتمال رخ ندادن آن پیشامد را با $P(A')$ نمایش می‌دهیم و داریم: $P(A) + P(A') = 1$ یا $P(A') = 1 - P(A)$. در این حالت A و A' را دو «پیشامد متمم» می‌نامیم.

طبق نکته ۲، $P(A') = 1 - P(A)$ و $P(B') = 1 - P(B)$ می‌باشد. بنابراین داریم:

$$P(A') + P(B') = 1 - P(A) + 1 - P(B) = 1/6 \Rightarrow P(A) + P(B) = 2 - 1/6 = 11/6$$

چون پیشامدهای A و B ناسازگارند، پس با توجه به نکته ۱، $P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ می‌باشد و در نتیجه $P(A \cup B) = 11/6$ است.

۱۲- نمودار زیر، مربوط به داده‌های ۵، ۳، ۱۱، x، ۹، ۷، ۱۵ می‌باشد. مقدار k کدام است؟

۴) ۴

۲) ۱۱

۳) ۱۳

۴) ۱۶

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۳)

۱۲- پاسخ: گزینه ۳

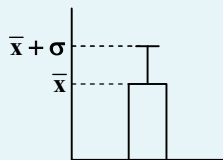
- اگر n مشاهده به صورت x_1, x_2, \dots, x_n داشته باشیم، «میانگین» آن‌ها را با نماد \bar{x} نشان می‌دهیم و به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

 - اگر n مشاهده به صورت x_1, x_2, \dots, x_n داشته باشیم، انحراف معیار آن‌ها را با نماد σ (سیگما) نشان می‌دهند که به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

 - در داده‌هایی که میانگین و انحراف معیار شاخص‌های مناسبی برای توصیف هستند (هنگامی که داده دورافتاده نداشته باشیم)، می‌توانیم از نموداری استفاده کنیم که بلندی مستطیل آن نشان‌دهنده میانگین باشد و میله خطی آن، به اندازه انحراف معیار، روی مستطیل بالا آمده باشد.

با توجه به نکته ۳ و فرض سؤال، اندازه بلندی مستطیل، برابر با میانگین داده‌هاست. طبق نکته ۱، داریم:

$$\bar{x} = \frac{15 + 7 + 9 + x + 11 + 3 + 5}{7} = 9 \Rightarrow \frac{50 + x}{7} = 9 \Rightarrow 50 + x = 63 \Rightarrow x = 13$$

اکنون طبق نکته ۲، واریانس و انحراف معیار داده‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\sigma^2 = \frac{(15-9)^2 + (7-9)^2 + (9-9)^2 + (13-9)^2 + (11-9)^2 + (3-9)^2 + (5-9)^2}{7} = \frac{36 + 4 + 0 + 16 + 4 + 36 + 16}{7} = \frac{112}{7} = 16$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{16} = 4$$

$$k = 9 + 4 = 13$$

با توجه به نکته ۳، اندازه ارتفاع میله، برابر با انحراف معیار داده‌هاست، بنابراین مقدار k برابر است با:

$$۱۳- \text{جمله ششم دنباله بازگشتی } a_n \text{ زوج} = \begin{cases} \frac{1}{2} a_n \\ 3a_n + 1 \end{cases} \text{ فرد } a_n$$

که در آن $a_1 = 12$ می باشد، کدام است؟

(۱) ۵ (۲) ۸ (۳) ۱۰ (۴) ۱۶

۱۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۲، درس ۱)

- جملات دنباله به صورت $a_1, a_2, a_3, \dots, a_n$ نمایش داده می شوند. a_n را جمله n ام دنباله می نامند که می تواند به دو صورت زیر بیان شود:

(الف) رابطه با جملات دیگر دنباله (رابطه بازگشتی)

(ب) رابطه ای بر حسب $n \in \mathbb{N}$ (ضابطه تابعی دنباله)

- رابطه ای را که بیانگر ارتباط جملات دنباله با یکدیگر است، «رابطه بازگشتی» می نامیم.

- توابعی که در بخش های مختلف دامنه، ضابطه های مختلف دارند، «توابع چندضابطه ای» نامیده می شوند؛ مثلاً اگر یک تابع از دو ضابطه پیروی کند، یک «تابع دوضابطه ای» نامیده می شود.

با توجه به ضابطه دنباله بازگشتی، جملات اول تا ششم دنباله را به دست می آوریم:

$$n=1: a_2 = \frac{1}{2} a_1 = \frac{1}{2} \times 12 = 6 \quad \text{چون } a_1 \text{ زوج است:}$$

$$n=2: a_3 = \frac{1}{2} a_2 = \frac{1}{2} \times 6 = 3 \quad \text{چون } a_2 \text{ زوج است:}$$

$$n=3: a_4 = 3a_3 + 1 = 3 \times 3 + 1 = 10 \quad \text{چون } a_3 \text{ فرد است:}$$

$$n=4: a_5 = \frac{1}{2} a_4 = \frac{1}{2} \times 10 = 5 \quad \text{چون } a_4 \text{ زوج است:}$$

$$n=5: a_6 = 3a_5 + 1 = 3 \times 5 + 1 = 16 \quad \text{چون } a_5 \text{ فرد است:}$$

۱۴- با حروف کلمه «خوارزمی» چند کلمه ۴ حرفی، (بدون توجه به معنا) با حروف متمایز می توان نوشت، به طوری که آن کلمه ۴ حرفی، بدون نقطه باشد؟

(۱) ۲۴ (۲) ۴۸ (۳) ۶۰ (۴) ۱۲۰

۱۴- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۱)

- (اصل جمع): اگر بتوان عملی را به m طریق و عمل دیگری را به n طریق انجام داد و این دو عمل را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به

$(m+n)$ طریق می توان عمل اول «یا» عمل دوم را انجام داد. (اصل جمع به بیش از دو عمل نیز قابل تعمیم است.)

- (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هرکدام از این m

طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است.)

در کلمه «خوارزمی»، ۵ حرف بدون نقطه داریم که عبارتند از: {و، ا، ر، م، ی}

از طرفی می دانیم که حرف «ی» اگر در ابتدا و وسط کلمه قرار گیرد، نقطه دار خواهد بود. بنابراین دو حالت زیر را در نظر می گیریم:

حالت اول: حرف «ی» در این کلمه باشد و در انتها قرار گیرد:

$$\frac{1}{y} \times \frac{4}{x} \times \frac{3}{x} \times \frac{2}{x} = 24$$

↓
حرف آخر

حالت دوم: حرف «ی» در این کلمه نباشد و با حروف بی نقطه دیگر، کلمه را تشکیل دهیم:

$$\frac{4}{x} \times \frac{3}{x} \times \frac{2}{x} \times \frac{1}{x} = 24$$

بنابراین طبق اصل جمع، تعداد کل کلمات بی نقطه، برابر با $24 + 24 = 48$ می باشد.

۱۵- می‌خواهیم از بین ۵ دانش‌آموز رشته تجربی و ۶ دانش‌آموز رشته انسانی، ۴ نفر را برای شرکت در یک مسابقه ورزشی انتخاب کنیم. احتمال آنکه در این تیم چهار نفره، حداقل یک نفر از هر رشته حضور داشته باشد، کدام است؟

$$\frac{7}{11} \quad (۱) \quad \frac{10}{11} \quad (۲) \quad \frac{31}{33} \quad (۳) \quad \frac{32}{33} \quad (۴)$$

۱۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

- (اصل جمع): اگر بتوان عملی را به m طریق و عمل دیگری را به n طریق انجام داد و این دو عمل را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به $(m + n)$ طریق می‌توان عمل اول «یا» عمل دوم را انجام داد. (اصل جمع به بیش از دو عمل نیز قابل تعمیم است.)
 - (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هر کدام از این m طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است.)
 - (ترکیب r شیء از n شیء): تعداد انتخاب‌های r شیء از بین n شیء را که جابه‌جایی اشیای انتخاب شده پس از انتخاب، حالت جدیدی تولید نکرده و ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد را با $C_r^n = \binom{n}{r}$ نشان می‌دهیم و بنا بر دستور زیر محاسبه می‌کنیم:

$$C_r^n = \binom{n}{r} = \frac{P(n, r)}{r!} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

- فرض کنید $S \neq \emptyset$ فضای نمونه متناهی یک پدیده تصادفی باشد. اگر S ، n برآمد برای وقوع داشته باشد و A پیشامدی در S باشد، در این صورت احتمال وقوع پیشامد A را با نماد $P(A)$ نمایش می‌دهیم و مقدار آن را طبق دستور زیر محاسبه می‌کنیم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)}$$

ابتدا تعداد اعضای فضای نمونه، یعنی انتخاب ۴ نفر از بین ۱۱ نفر را به دست می‌آوریم:

$$n(S) = \binom{11}{4} = \frac{11!}{4! \times 7!} = \frac{11 \times 10 \times 9 \times 8 \times 7!}{4 \times 3 \times 2 \times 1 \times 7!} = 330$$

برای آنکه حداقل یک نفر از هر رشته در این تیم ورزشی حضور داشته باشد، سه حالت را در نظر می‌گیریم:

$$n(A) = \binom{5}{1} \times \binom{6}{3} + \binom{5}{2} \times \binom{6}{2} + \binom{5}{3} \times \binom{6}{1}$$

$\downarrow \qquad \qquad \downarrow \qquad \qquad \downarrow \qquad \qquad \downarrow \qquad \qquad \downarrow \qquad \qquad \downarrow$
 (۱ نفر انسانی و ۳ نفر تجربی) یا (۲ نفر انسانی و ۲ نفر تجربی) یا (۳ نفر انسانی و ۱ نفر تجربی)

$$= (5 \times 20) + (10 \times 15) + (10 \times 6) = 100 + 150 + 60 = 310$$

بنابراین طبق نکته ۳، احتمال رخ دادن این پیشامد برابر است با:

$$P(A) = \frac{310}{330} = \frac{31}{33}$$

- اگر $P(A)$ احتمال وقوع پیشامد A در فضای نمونه S باشد، در این صورت احتمال رخ ندادن آن پیشامد را با $P(A')$ نمایش می‌دهیم و داریم: $P(A) + P(A') = 1$ یا $P(A') = 1 - P(A)$. در این حالت A و A' را دو «پیشامد متمم» می‌نامیم.

می‌توانیم از روش متمم استفاده کنیم. پیشامد نامطلوب این است که ۴ نفر همگی از رشته تجربی یا همگی از رشته انسانی انتخاب شوند. پس داریم:

$$n(A') = \binom{5}{4} + \binom{6}{4} = 5 + 15 = 20$$

با توجه به نکته و اینکه $n(S) = 330$ است، داریم:

$$P(A') = \frac{20}{330} = \frac{2}{33} \Rightarrow P(A) = 1 - \frac{2}{33} = \frac{31}{33}$$

۱۶- جمله هشتم دنباله $a_n = \frac{3^{n-3}}{n+1}$ ، با جمله چندم دنباله $b_n = 2n^2 - 10n - 1$ ، برابر است؟
(۱) پنجم (۲) ششم (۳) هفتم (۴) هشتم

▲ مشخصات سؤال: متوسط * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۲، درس ۱)

۱۶- پاسخ: گزینه ۳

- جملات دنباله به صورت $a_1, a_2, a_3, \dots, a_n$ نمایش داده می شوند. a_n را جمله n ام دنباله می نامند که می تواند به دو صورت زیر بیان شود:
(الف) رابطه با جملات دیگر دنباله (رابطه بازگشتی)
(ب) رابطه ای بر حسب $n \in \mathbb{N}$ (ضابطه تابعی دنباله)
- اگر $a \times b = 0$ باشد، نتیجه می گیریم: $a = 0$ یا $b = 0$.
- (اتحاد جمله مشترک):
 $(x+a)(x+b) = x^2 + (a+b)x + ab$

با توجه به فرض سؤال، ابتدا جمله هشتم دنباله a_n را محاسبه می کنیم:

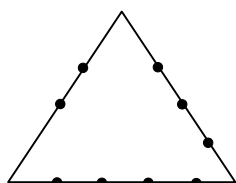
$$n = 8 : a_8 = \frac{3^{8-3}}{8+1} = \frac{3^5}{9} = \frac{3^5}{3^2} = 3^3 = 27$$

اکنون ضابطه دنباله b_n را برابر با ۲۷ قرار می دهیم و مقدار n را به دست می آوریم:

$$b_n = 2n^2 - 10n - 1 = 27 \Rightarrow 2n^2 - 10n - 28 = 0 \xrightarrow{+2} n^2 - 5n - 14 = 0 \Rightarrow (n-7)(n+2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n=7 \checkmark \\ n=-2 \times \end{cases}$$

چون n نمی تواند مقداری منفی باشد، پس $n = 7$ قابل قبول است. بنابراین جمله هفتم دنباله b_n ، برابر با ۲۷ است. ($b_7 = 27$)

۱۷- با استفاده از نقاط مشخص شده روی شکل مقابل، چند مثلث می توان ساخت که این نقاط، رأس های آن باشد؟

- (۱) ۷۴
(۲) ۷۹
(۳) ۸۴
(۴) ۸۷

▲ مشخصات سؤال: دشوار * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۱)

۱۷- پاسخ: گزینه ۲

- (ترکیب r شیء از n شیء): تعداد انتخاب های r شیء از بین n شیء را که جابه جایی اشیای انتخاب شده پس از انتخاب، حالت جدیدی

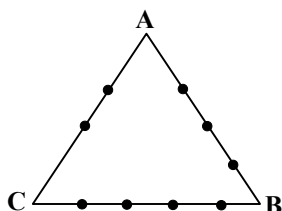
تولید نکرده و ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد را با $C_r^n = \binom{n}{r}$ نشان می دهیم و بنابر دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$C_r^n = \binom{n}{r} = \frac{P(n, r)}{r!} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

- (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هر کدام از این m طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است).
- (اصل جمع): اگر بتوان عملی را به m طریق و عمل دیگری را به n طریق انجام داد و این دو عمل را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به $(m + n)$ طریق می توان عمل اول «یا» عمل دوم را انجام داد. (اصل جمع به بیش از دو عمل نیز قابل تعمیم است).

با توجه به شکل، چهار حالت برای رسم مثلث، با استفاده از نقاط روی شکل وجود دارد:

حالت اول: دو نقطه از پاره خط AB و یک نقطه از پاره خط های AC و BC:

$$\binom{3}{2} \binom{6}{1} = 3 \times 6 = 18$$

حالت دوم: دو نقطه از پاره خط AC و یک نقطه از پاره خط های AB و BC:

$$\binom{2}{2} \binom{7}{1} = 1 \times 7 = 7$$

حالت سوم: دو نقطه از پاره خط BC و یک نقطه از پاره خط های AB و AC:

$$\binom{4}{2} \binom{5}{1} = 6 \times 5 = 30$$

حالت چهارم: از هر پاره خط یک نقطه انتخاب می کنیم:

$$\binom{2}{1} \binom{3}{1} \binom{4}{1} = 24$$

$$18 + 7 + 30 + 24 = 79$$

طبق اصل جمع، تعداد کل مثلث هایی که می توان ساخت، برابر است با:

۱۸- از بین ۵ دوقلو (خواهر و برادر)، می خواهیم ۳ نفر را انتخاب کنیم. با کدام احتمال، هیچ کدام از این افراد با یکدیگر خواهر و برادر نیستند؟

$$\frac{1}{3} \quad (4) \quad \frac{2}{3} \quad (3) \quad \frac{2}{5} \quad (2) \quad \frac{3}{5} \quad (1)$$

▲ مشخصات سؤال: دشوار * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

۱۸- پاسخ: گزینه ۳

- (اصل ضرب): اگر عملی طی دو مرحله اول و دوم انجام پذیرد، به طوری که در مرحله اول به m طریق «و» در مرحله دوم هر کدام از این m طریق به n روش انجام پذیر باشند، در کل آن عمل به $(m \times n)$ طریق انجام پذیر است. (اصل ضرب قابل تعمیم به بیش از دو مرحله است).
- (ترکیب r شیء از n شیء): تعداد انتخاب های r شیء از بین n شیء را که جابه جایی اشیای انتخاب شده پس از انتخاب، حالت جدیدی تولید نکرده و ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد را با $C_r^n = \binom{n}{r}$ نشان می دهیم و بنا بر دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$C_r^n = \binom{n}{r} = \frac{P(n, r)}{r!} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

- فرض کنید $S \neq \emptyset$ فضای نمونه متناهی یک پدیده تصادفی باشد. اگر S برآمد برای وقوع داشته باشد و A پیشامدی در S باشد، در این صورت احتمال وقوع پیشامد A را با نماد $P(A)$ نمایش می دهیم و مقدار آن را طبق دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)}$$

ابتدا طبق نکته ۲ و فرض سؤال، تعداد اعضای فضای نمونه، یعنی انتخاب ۳ نفر از بین ۱۰ نفر را محاسبه می کنیم:

$$n(S) = \binom{10}{3} = \frac{10!}{3! \times 7!} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7!}{3 \times 2 \times 1 \times 7!} = 120$$

حال تعداد اعضای پیشامد مورد نظر را به دست می آوریم:

$$n(A) = \underbrace{\binom{5}{3}}_{\substack{\text{انتخاب ۳ دوقلو} \\ \text{از ۵ دوقلو}}} \times \underbrace{\binom{2}{1} \times \binom{2}{1} \times \binom{2}{1}}_{\substack{\text{انتخاب یک نفر از هر دوقلو}}} = 10 \times 2 \times 2 \times 2 = 80$$

بنابراین احتمال رخ دادن این پیشامد، برابر است با:

$$P(A) = \frac{80}{120} = \frac{2}{3}$$

۱۹- از درون جعبه ای شامل ۷ مهره سیاه و تعدادی مهره سفید، ۲ مهره به تصادف خارج کنیم. اگر فضای نمونه ۴۵ عضو داشته باشد، احتمال آنکه دو مهره خارج شده، هم رنگ نباشند، کدام است؟

$$\frac{2}{5} \quad (4) \quad \frac{3}{5} \quad (3) \quad \frac{8}{15} \quad (2) \quad \frac{7}{15} \quad (1)$$

۱۹- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۱، درس ۲)

- اگر $a \times b = 0$ باشد، نتیجه می گیریم: $a = 0$ یا $b = 0$.

- (اتحاد جمله مشترک):

- (ترکیب r شیء از n شیء): تعداد انتخاب های r شیء از بین n شیء را که جابه جایی اشیای انتخاب شده پس از انتخاب، حالت جدیدی

تولید نکرده و ترتیب انتخاب اهمیت نداشته باشد را با $C_r^n = \binom{n}{r}$ نشان می دهیم و بنا بر دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$C_r^n = \binom{n}{r} = \frac{P(n, r)}{r!} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

- فرض کنید $S \neq \emptyset$ فضای نمونه متناهی یک پدیده تصادفی باشد. اگر S برآمد برای وقوع داشته باشد و A پیشامدی در S باشد، در این

صورت احتمال وقوع پیشامد A را با نماد $P(A)$ نمایش می دهیم و مقدار آن را طبق دستور زیر محاسبه می کنیم:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)}$$

ابتدا تعداد کل مهره ها را محاسبه می کنیم. اگر تعداد کل مهره ها برابر با n باشد، طبق فرض سؤال، داریم:

$$n(S) = \binom{n}{2} = \frac{n!}{2! \times (n-2)!} = \frac{n(n-1)(n-2)!}{2 \times (n-2)!} = \frac{n(n-1)}{2} = 45 \Rightarrow n(n-1) = 90 \Rightarrow n^2 - n - 90 = 0$$

$$\Rightarrow (n-10)(n+9) = 0 \Rightarrow \begin{cases} n_1 = 10 \checkmark \\ n_2 = -9 \times \end{cases}$$

چون n نمی تواند مقداری منفی باشد، پس $n = 10$ قابل قبول است. بنابراین تعداد کل مهره ها ۱۰ تاست که ۷ تای آن ها سیاه و ۳ تا سفید هستند. اکنون احتمال رخ دادن پیشامد فرض سؤال را به دست می آوریم:

$$n(A) = \binom{7}{1} \times \binom{3}{1} = 7 \times 3 = 21$$

یک مهره سفید یک مهره سیاه

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{21}{45} = \frac{7}{15}$$

۲۰- حاصل ضرب ۱۰ جمله اول دنباله $a_n = (-1)^n \times \frac{n+1}{n+2}$ ، کدام است؟

(۱) $\frac{1}{12}$ (۲) $-\frac{1}{12}$ (۳) $\frac{1}{6}$ (۴) $-\frac{1}{6}$

▲ مشخصات سؤال: دشوار * ریاضی و آمار ۳ (فصل ۲، درس ۱)

۲۰- پاسخ: گزینه ۴

- (دنباله): اگر a تابعی از $\mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}$ باشد، اعضای برد این تابع می تواند دنباله ای از اعداد را تولید کند که به ترتیب، جمله اول آن را a_1 ،

جمله دوم را a_2 ، جمله سوم را a_3 ، ... و جمله n ام را a_n در نظر می گیریم. جملات دنباله را با a_n نشان می دهند و آن را «جمله n ام

دنباله»، «جمله عمومی دنباله» یا «ضابطه دنباله» می نامند.

با توجه به جمله عمومی داده شده در فرض سؤال، جملات اول تا دهم این دنباله را محاسبه می کنیم:

$$n=1: a_1 = (-1) \times \frac{2}{3} = -\frac{2}{3}$$

$$n=2: a_2 = (-1)^2 \times \frac{3}{4} = \frac{3}{4}$$

$$n=3: a_3 = (-1)^3 \times \frac{4}{5} = -\frac{4}{5}$$

$$n = ۴ : a_۴ = (-1)^۴ \times \frac{۵}{۶} = \frac{۵}{۶}$$

$$n = ۵ : a_۵ = (-1)^۵ \times \frac{۶}{۷} = -\frac{۶}{۷}$$

$$\vdots \quad \quad \quad \vdots \quad \quad \quad \vdots$$

$$n = ۱۰ : a_{۱۰} = (-1)^{۱۰} \times \frac{۱۱}{۱۲} = \frac{۱۱}{۱۲}$$

مشاهده می‌کنیم که جملات دنباله، یکی در میان مثبت و منفی هستند. از طرفی، مخرج کسر هر جمله، با صورت کسر جمله بعدی برابر است، پس داریم:

$$a_1 \times a_2 \times a_3 \times \dots \times a_{10} = \left(-\frac{2}{3}\right) \times \left(\frac{3}{4}\right) \times \left(-\frac{4}{5}\right) \times \left(\frac{5}{6}\right) \times \left(-\frac{6}{7}\right) \times \left(\frac{7}{8}\right) \times \left(-\frac{8}{9}\right) \times \left(\frac{9}{10}\right) \times \left(-\frac{10}{11}\right) \times \left(\frac{11}{12}\right) = -\frac{2}{12} = -\frac{1}{6}$$

زبان و ادبیات فارسی

۲۱- در متن زیر چند خطای تاریخی ادبیاتی دیده می‌شود؟

«پرچمدار دوره بیداری، صبای کاشانی است. وی در مثنوی، قصیده و قطعه دست داشت و آثاری چون «گلشن صبا» را به تقلید از گلستان و خداوندنامه» را که حماسه‌ای تاریخی است، از خود به یادگار گذاشته است و بیت «به نام خداوند بینش‌نگار / خردآفرین، آفرینش‌نگار» سروده اوست.»

یک (۴)

دو (۳)

سه (۲)

چهار (۱)

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۱)

۲۱- پاسخ: گزینه ۱

جوابش اینه

قسمت‌های نادرست:

- صبای کاشانی، پرچمدار دوره بازگشت ادبی است.
- وی در مثنوی و قصیده و غزل دست داشت.
- «گلشن صبا» به تقلید از بوستان سعدی است.
- «خداوندنامه» حماسه‌ای مذهبی است.

۲۲- توضیحات مقابل کدام شاعر یا نویسنده درست است؟

- (۱) نشاط اصفهانی: هرچند قصاید بلندی دارد، به‌ویژه از نظر قطعه‌سرایی در بین هم‌روزگاران خود تا حدی کم‌نظیر است.
- (۲) میرزا محمدصادق امیری فراهانی: دیوان او شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مسمط‌هایی است که بسیاری از حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می‌کند.
- (۳) ایرج میرزا: در شعر وی اندیشه‌های نوگرایانه وجود نداشت، اما در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود.
- (۴) میرزا حبیب اصفهانی: از نویسندگان دوره قاجار است که کتاب «سرگذشت حاجی بابای اصفهانی» را تألیف کرد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۱)

۲۲- پاسخ: گزینه ۲

جوابش اینه

«میرزا محمدصادق امیری فراهانی» که بعدها از جانب مظفرالدین‌شاه لقب «ادیب‌الممالک» را گرفت، دیوانش شامل قصاید و ترجیع‌بندها و مسمط‌هایی است که بسیاری از حوادث روزگار خود را در آن‌ها بیان کرده است.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: نشاط اصفهانی در غزل‌سرایی در بین هم‌روزگاران خود تا حدی کم‌نظیر است.

گزینه ۳: در شعر ایرج میرزا اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد.

گزینه ۴: میرزا حبیب اصفهانی از مترجمان دوره قاجار بود که کتاب «سرگذشت حاجی بابای اصفهانی» اثر جیمز موریه را ترجمه کرد.

۲۳- کدام گزینه از جنبه تاریخ ادبیات نادرست است؟

- ۱) در سال‌های اول مشروطه، بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب مقاله در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند و نشریه ادبی «بهار» هم در سال‌های مشروطه منتشر می‌شد.
- ۲) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود و یکی از دلایل آن دردسر کمتر این رمان‌ها نسبت به کارهایی چون روزنامه‌نویسی و رمان سیاسی بود.
- ۳) تنها نمونه ادبیات نمایشی در صدر مشروطه، آثاری از میرزا آقا تبریزی است.
- ۴) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری، یکی از عوامل بیداری جامعه در دوره مشروطه بود.

۲۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۱)

«تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری» از عوامل ایجاد نهضت بازگشت ادبی بود و «تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس» از عوامل بیداری جامعه بوده است.

۲۴- شاعر کدام گزینه، نویسنده کتاب «تاریخ تطور نظم فارسی» است؟

۱) جنگ ننگ است در شریعت من	جز پی پاس دین و حفظ وطن
۲) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی	دست خود ز جان شستم از برای آزادی
۳) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران	تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند
۴) چون نگریم ز درد و چون ننام	دزد را چو محرم به خانه کردم

۲۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس‌های ۱ و ۴)

نویسنده کتاب «تاریخ تطور نظم فارسی» ملک الشعرای بهار است و بیت گزینه ۳ سروده اوست.

گزینه ۱: ادیب‌الممالک فراهانی گزینه ۲: فرخی یزدی گزینه ۴: عارف قزوینی

- این بیت ملک‌الشعرا در درس ۴ آمده و آثار او در درس ۱ آمده است؛ باید اطلاعات مربوط به هر شخصیت را در درس‌های مختلف ذیل یک مطلب به‌خاطر بسپارید.

۲۵- در کدام گزینه به یکی از مضامین رایج شعر دوره «بیداری» اشاره شده است؟

۱) تیر دعا ز شست سحر کارگر بود	زنهار پیش از آنکه شود کارگر بت‌رس
۲) زهر غم هجر تو به جان کارگر افتاد	امید وصال تو به عمر دگر افتاد
۳) جذب زخم دلم کارگر افتاد، مباد	عطسه غریب‌ال کند مغز نمکدان تو را
۴) با آنکه گنج‌ها برد از دسترنج وی	پامال می‌کند سر و سامان کارگر

۲۵- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۴)

در این بیت به ظلمی که به کارگران در جامعه می‌شود، اشاره شده است و با طرح این موضوع به دفاع از حقوق قشر زحمت‌کش کارگران می‌پردازد که یکی از مضامین رایج دوره بیداری است که در آثار فرخی یزدی و ابوالقاسم لاهوتی نمود بیشتری دارد.

- گزینه ۱: به تأثیر دعا اشاره دارد و واژه «کارگر» در این بیت به معنی «مؤثر» است.
- گزینه ۲: بیت، عاشقانه است و عبارت «کارگر افتاد» به معنی «اثر کرد» است.
- گزینه ۳: موضوع این بیت هم زخم دل عاشقی است که از جفاهای یار خود شاکی است و عبارت «کارگر افتاد» به معنی «اثر کردن» است و ربطی به قشر کارگر ندارد.

۲۶- با توجه به ادبیات دوره «بیداری»، در کدام گزینه قلمروهای مشخص شده کاملاً درست هستند؟

- (۱) کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی (ادبی) - شاعران دوره بیداری تخیلات سراینده‌گان پیشین را در نظر داشتند. (ادبی)
- (۲) حضور راوی سوم‌شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن با مخاطب (ادبی) - جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هماهنگ‌تر است. (زبانی)
- (۳) گسترش ویژگی‌هایی چون نوگرایی، تجدیدخواهی و آزادی‌طلبی (فکری) - رها شدن از قید و بندهای نثر مصنوع و گزارشی و ساده شدن نثر (زبانی)
- (۴) طنز سیاسی از شاخه‌های ارزنده دوره بیداری است. (ادبی) - نگرش شاعران از کلی‌نگری به جزئی‌نگری تغییر یافت. (فکری)

۲۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۴)

گزینه ۱: کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی (زبانی)

گزینه ۳: رها شدن از قید و بندهای نثر مصنوع و ساده‌تر شدن نثر (ادبی)

گزینه ۴: طنز سیاسی از شاخه‌های ارزنده نثر دوره بیداری است. (فکری)

- توجه داشته باشید که صورت سؤال محدود به شعر یا نثر نشده است و باید هر دوی آن‌ها را در نظر بگیرید.

۲۷- در کدام ابیات به مضامین دوره «بیداری» اشاره شده است؟

الف) وطن کوی خرابات است و دور افتادم از آن‌جا	ولی زین رهگذر شادم که جان عزم وطن دارد
ب) بر سر رحم آمد از ناله فرو خوردنم	تیر نیفکنده‌ام کارگر افتاده است
ج) قانون قرار عشرت آمد، می	ضایع مکن این قرار و قانون را
د) چگونه وحشی دام تو را شکار کند	به دام خویش فتادن شکار آزادی است
ه) بی‌گناهی گر به زندان مرد با حال تباه	ظالم مظلوم‌کش هم تا ابد جاوید نیست
و) چون تافت روی تربیت از این خجسته‌ملک	فرسوده گشت ملک و دگرگونه گشت حال
۱) «الف» - «ب»	۲) «ج» - «د»
۳) «ه» - «و»	۴) «ج» - «و»

۲۷- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۴)

مضامین رایج دوره بیداری عبارت‌اند از: (۱) قانون (۲) وطن (۳) آزادی (۴) تعلیم و تربیت (۵) توجه به مردم (۶) جایگاه زنان در بیت «ه» به ظلم به بی‌گناهان اشاره کرده است که به نوعی توجه به مردم و حقوقشان است و در بیت «و» اشاره به اهمیت تعلیم و تربیت دارد که یکی از مضامین مهم دوره بیداری است.

بررسی سایر موارد:

- الف) در این بیت «وطن» را کوی خرابات می‌داند و این نگاه عرفانی تناسبی با مضامین دوره بیداری ندارد.
- ب) در این بیت کلمه «کارگر» به معنی «اثرگذار» است و ربطی به طبقه کارگر و حقوق این قشر ندارد.
- ج) واژه «قانون» در این بیت در مفهوم عام خود یعنی «قاعده» به کار رفته است و ربطی به مهم‌ترین خواسته مشروطه‌خواهان ندارد.
- د) «آزادی» در این بیت به معنی «رهایی» است و با مفهوم دموکراسی غربی تناسبی ندارد.

۲۸- در همه گزینه‌ها، واژه‌ای مشترک با متن مثال زده شده از «قائم مقام فراهانی» در کتاب درسی وجود دارد، به جز

۱) گویند در شکارگه این کاردیده شه	بی‌شبه شاه‌طایر دولت شکار کرد
۲) بندگان را نرسد پرسش مخدوم ولی	ای منت بنده، بگو بهر خدا تا چونی؟
۳) ای دل همه خون شوی شکیبایی چیست	وی جان به درآ این همه رعنائی چیست
۴) واجب است از هزار دوست برید	تا یکی دشمنت نباید دید

۲۸- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۱)

متن مثال زده شده از قائم مقام فراهانی در کتاب درسی: «مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته.»

در گزینه ۴ «برید» به معنی جدا شدن است اما در متن قائم مقام، «برید» به معنی «پیک و قاصد» است.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: واژه «طایر» در متن وجود دارد.
گزینه ۲: واژه «مخدوم» در متن به کار رفته است.
گزینه ۳: واژه «شکیبایی» در متن آمده است.

خوبه اینو بدونی

– بعضی سؤالات تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، سمی هستند! اما دیدن این سؤالات برای کسانی که دنبال درصد علوم و فنون خیلی بالا در کنکور هستند، خالی از لطف نیست! در کنکور گاهی از این نوع سؤالات مطرح می‌شود!

۲۹- با توجه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی دوره «بازگشت ادبی» و دوره «بیداری» کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) «سروش اصفهانی» از قصیده‌سرایان و «فروغی بسطامی» از غزل‌سرایان دوره بازگشت ادبی هستند.
- ۲) قالب‌های شعری در عصر بیداری کم و بیش مانند گذشته ادامه یافت و تغییر چندانی نداشت.
- ۳) بسیاری از شعرهای دوره بیداری به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازد و از موضوعات مهم نثر این دوره حقوق مدنی زنان و تعلیم و تربیت نوین بود.
- ۴) نمایشنامه‌نویسی به شکل غربی‌اش در دوره ناصرالدین‌شاه قاجار رواج پیدا کرد و زبان این نمایشنامه‌ها مانند نثر داستانی قبل از مشروطه، ساده و روان و بی‌تکلف بود.

۲۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس‌های ۱ و ۴)

جوابش اینه

موضوع «تنفر از خرافات» مربوط به نثر دوره بیداری است. این موضوع به‌ویژه در نثرهای داستانی این دوره رواج داشت.

۳۰- آرایه‌های مقابل چند بیت درست است؟

الف) گر طعمه بوده‌ایم نهنک فراق را	در عرش یم یگانه‌پرستیم تا ابد (تلمیح – متناقض‌نما)
ب) دعوی عشاق را شرع نخواهد بیان	گونه زردش دلیل ناله زارش گواست (مراعات نظیر – لف و نشر)
ج) موسی اینجا بنهد رخت به امید قبس	به کمند سر زلفت نه من افتادم و بس (تضمین – تلمیح)
د) به دهان و به میانست مانند	چشم سوزن که در او رشته در است (لف و نشر – مراعات نظیر)
۱) چهار	۲) سه
۳) دو	۴) یک

۳۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس‌های ۳ و ۶)

جوابش اینه

بررسی موارد:

- الف) تلمیح: به داستان حضرت یونس علیه السلام و بلعیده شدن ایشان توسط نهنگ – تناقض: «عرش یم» ترکیب متناقضی است و یم (دریا) نمی‌تواند عرش و بلندی داشته باشد.
ب) مراعات نظیر: «دعوی، دلیل و گوا» – لف و نشر: ندارد. مصراع دوم صرفاً دو توصیف در بیان یک حالت است.
ج) بیت از «ملک‌الشعرای بهار» است و او مصراع دوم را از غزل مشهور «سعدی» تضمین کرده است. تلمیح: به داستان حضرت موسی علیه السلام و تجلی خدا بر او
د) لف و نشر: لف ۱ ← «دهان»، نشر ۱ ← «چشم سوزن» / لف ۲ ← «میان»، نشر ۲ ← «رشته» – مراعات نظیر: «دهان، میان و چشم»

۳۱- در کدام گزینه آرایه «تلمیح» دیده نمی‌شود؟

- ۱) لیلی چو بریده شد ز مجنون
 - ۲) به صبر کوش تو ای دل که حق رها نکند
 - ۳) نیست یک جو خلد را در دیده من اعتبار
 - ۴) من گریبان‌چاک تو تهمت زده این چرخ دون
- می‌ریخت ز دیده در مکنون
چنین عزیز نگینی به‌دست اهرمنی
حسن گندمگون برد از راه چون آدم مرا
پاره کرد از پشت این دنیا لباسم را ببین

۳۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۳)

جوابش اینه

در گزینه ۱، بیتی از خود داستان خسرو و شیرین آمده است که با توجه به وزن شعر (مفعول مفاعیلن فعولن) که وزن منظومه لیلی و مجنون است، متوجه آن می‌شویم. ضمناً نوع بیان آن که مشخص است در حال روایت بخشی از داستان است هم می‌تواند کمک‌کننده باشد.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۲: تلمیح به داستان حضرت سلیمان علیه السلام و دزدیده شدن نگین او توسط اهریمن.
گزینه ۳: اشاره به داستان حضرت آدم علیه السلام و خوردن گندم ممنوعه.
گزینه ۴: تلمیح به داستان حضرت یوسف علیه السلام و زلیخا و پاره شدن لباس یوسف از پشت که اثبات بی گناهی او بود.

۳۲- در کدام گزینه همه موارد ذکر شده به داستان‌های پیامبران و اولیای الهی «تلمیح» دارد؟

الف) یتیمی که ناکرده قرآن درست	ب) پشت سپه میریوسف آنکه ستوده است	ج) بگذر حسین از علم تن بشناس جان خویشتن	د) شبی برنشست از فلک برگذشت	ه) چون سگ درنده گوشت یافت، نپرسد	و) شاه ملکان، میرمحمد که مر او را
۱) «الف» - «ج» - «و»	۲) «الف» - «د» - «ه»	۳) «ب» - «ج» - «و»	۴) «د» - «ب» - «ه»		

۳۲- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۳)

جوابش اینه

بررسی موارد:

- الف) تلمیح به داستان حضرت محمد صلی الله علیه و آله و بلد نبودن خواندن و نوشتن تا پیش از بعثت
ب) تلمیح ندارد. شاعر در حال مدح یک فرمانروا به نام «امیر یوسف» است.
ج) تلمیح ندارد. «حسین» تخلص شاعر است. (حسین خوارزمی)
د) تلمیح به داستان معراج حضرت محمد صلی الله علیه و آله
ه) تلمیح به داستان ناقه (شتر) حضرت صالح علیه السلام
و) تلمیح ندارد. در مدح «امیر محمد بن محمود غزنوی» سروده شده است.

۳۳- کدام بیت مزین به آرایه «تضمین» شده است؟

۱) دمی حوائج صدساله را روا بکند	۲) من از آن روز که در بند توام آزادم
۳) چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست	۴) آن شب قدری که گویند اهل خلوت امشب است
- دلا بسوز که سوز تو کارها بکند
پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
سخن شناس نه‌ای جان من خطا اینجاست
یا رب این تأثیر دولت در کدامین کوکب است

۳۳- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۳)

جوابش اینه

در این گزینه شاعر مصراع دوم را از «حافظ» تضمین کرده است.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۲: سروده سعدی
گزینه‌های ۳ و ۴: سروده حافظ

خوبه اینو بدونی

- بیت اصلی گزینه پاسخ، در کارگاه تحلیل فصل اول کتاب دوازدهم آمده است. ابیات معروف در کتاب درسی که تحت عناوین دیگری هم مطرح شده‌اند، می‌توانند مورد پرسش تضمین باشند.

۳۴- در کدام بیت نوع «لفونشر» متفاوت است؟

- (۱) ز جور او بر او داوری همی‌بردم
 - (۲) من آن کسم که به مدح تو می‌کنم مشحون
 - (۳) نی همانا به رخت زلف بلال حبشی است
 - (۴) نامه پر است از گناه، موی به پیری دلیل
- که داورش رخ و زلف است بر سیاه و سپید
جریده‌های سیاه و سپید لیل و نهار
که بدان نامه‌سپیدی بودش روی سیاه
درگذر از جرم ما ربّ سیاه و سپید

۳۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۶)

گزینه ۱: لف ۱: رخ ← نشر ۲: سپید / لف ۲: زلف ← نشر ۱: سیاه (مشوش)

- گزینه ۲: لف ۱: سیاه ← نشر ۱: لیل / لف ۲: سپید ← نشر ۲: نهار (مرتب)
گزینه ۳: لف ۱: رخ ← نشر ۱: نامه‌سپیدی / لف ۲: زلف ← نشر ۲: روی سیاه (مرتب)
گزینه ۴: لف ۱: گناه ← نشر ۱: سیاه / لف ۲: موی به پیری ← نشر ۲: سپید (مرتب)

۳۵- در کدام شعر از قیصر امین‌پور آرایه «متناقض‌نما» بیشتر استفاده شده است؟

- (۱) من / سالهای سال مردم / تا این که یکدم زندگی کردم
- (۲) برگ‌های بی‌گناه / با زبان ساده اعتراف می‌کنند / خشکی درخت از کدام ریشه آب می‌خورد
- (۳) ناگزیر / با صدایی از سکوت / تا همیشه / روی برزخ دو پرتگاه / راه می‌روم / سرنوشت من سرودن است
- (۴) در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال یقینی نیست

۳۵- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۶)

در گزینه ۴ دو متناقض‌نما وجود دارد: «عصر قاطعیت تردید» و «یقینی بودن اصل احتمال».

- گزینه ۱: «سال‌ها مردن برای یک دم زندگی کردن» ← یک مورد
گزینه ۲: متناقض‌نما ندارد. «از چیزی آب می‌خورد» کنایه از منشأ و مسبب چیزی بودن است. هرچند در لفظ متناقض به نظر می‌آید.
گزینه ۳: «صدایی از سکوت» ← یک مورد

۳۶- به ترتیب، آرایه‌های «متناقض‌نما، تضمین، تلمیح، تضاد و لف و نشر» در کدام یک از ابیات زیر به کار رفته‌اند؟

- (الف) از دیده روان اشکم و برکف ز می‌آم جام
(ب) صَوْمًا فَلَنْ أَكْلَمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا
(ج) گیسو به روی صورت خود پرده‌دار کن
(د) دولت فقر خدایا به من ارزانی دار
(ه) بر اشرف الخلائق ات غرگی مکن
- (۱) «د» - «ب» - «الف» - «ه» - «ج»
(۲) «د» - «ب» - «ه» - «ج» - «الف»
(۳) «د» - «الف» - «ب» - «ج» - «ه»
(۴) «ه» - «د» - «ج» - «ب» - «الف»
- فریاد به یاد جم و کی می‌کنم امشب
گفتند: هیس! ما مژه بر هم، به روی چشم
ادغام صبح و شام جهان را به عهده گیر
کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است
حین عروج یاد بیاور هبوط را

۳۶- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس‌های ۳ و ۶)

بررسی موارد:

- (الف) کلمات «جم»، «کی» و «جام» ما را به یاد قصه جمشید پادشاه بزرگ افسانه‌ای و جام جهان‌نمای او می‌اندازد، پس تلمیح دارد.
(ب) مصراع اول، بخشی از آیه ۲۶ سوره مریم تضمین شده است. (نیاز به آشنایی با این آیه از قرآن نبود و تضمین از کلیت بیت قابل فهم بود.)

(ج) لف ۱: گیسو ← نشر ۲: شام / لف ۲: صورت ← نشر ۱: صبح
(د) عبارت «دولت فقر» و اینکه فقر سبب حشمت کسی باشد، متناقض نما محسوب می شود.
(ه) «عروج» متضاد کلمه «هبوط» است.

۳۷- در کدام بیت «لف و نشر» یافت می شود؟

- (۱) مژه به نرگس نیرنگ ساز او می گفت
(۲) ز خط و روی تو کآیینۀ فریب نماست
(۳) ز بس شرار خیال تو در نظر دارم
(۴) از آن زمان که به سرگشتگی است نسبت من
- غزاله ای چو تو نشنیده ام سیاه و سپید
ز شام و صبح چه فهمیده ام سیاه و سپید
چو داغ پنبه بود دیده ام سیاه و سپید
به رنگ خامه بسی دیده ام سیاه و سپید

۳۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۶)

در گزینه ۲ «خط و روی» و «شام و صبح» و «سیاه و سپید» لف و نشر ایجاد کرده است. در سایر گزینه ها «سیاه و سپید» برای یک مفهوم به کار رفته است و لف و نشر ندارد.

- گزینه ۱: «سیاه و سپید» ← نرگس نیرنگ ساز
گزینه ۳: «سیاه و سپید» ← داغ پنبه
گزینه ۴: «سیاه و سپید» ← رنگ خامه

۳۸- وزن نوشته شده در مقابل تمامی مصراع ها درست است، به جز

- (۱) ساقی به دست او برسان زود باده را (مستفعلن مفاعیلُ مستفعلن فَعْل)
(۲) بی می لب ما همچو لبی مرده خموش است (مفعول مفاعیل مفاعیل فَعْل)
(۳) فصل گل از باده توبه داده مرا شیخ (مفتعلن فاعلاتُ مفتعلن فَع)
(۴) ز قید باده پرستی دمی نیم آزاد (مفاعیل فعلاتن مفاعیل فَعْلن)

۳۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۲)

وزن گزینه ۲: مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن

بی	می	ل	ب	ما	هم	چ	ل	بی	مُر	د	خ	مو	شست
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-	-	-
مفعول	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل

گزینه ۱: سا	قی	ب	دس	ت	او	ب	ر	سان	زو	د	با	د	را
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل
گزینه ۳: فص	ل	گ	لز	با	د	تو	ب	دا	د	م	را	شیخ	-
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	-
مفتعلن	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل
گزینه ۴: ز	قی	د	با	د	پ	رس	تی	د	می	ن	یم	آ	زاد
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-	-
مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل	مفاعیل

۳۹- باتوجه به قابلیت دسته بندی هجایی چندگانه در ابیات زیر، کدام ارکان عروضی در هر دو بیت مشترک است؟

- از گرگ چه آمده است جز گرگی؟
وز مار چه خاسته است جز ماری؟
یک عمر می توان سخن از زلف یار گفت
در بند آن مباحش که مضمون نمانده است
- (۱) مفاعیل - فعل
(۲) مفاعیلن - مستفعلن
(۳) فاعلات - مفعول
(۴) فاعلن - مفعولن

۳۹- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۲)

وزن های بیت ۱: (مفعول مفاعیلن مفاعیلن) یا (مستفعل فاعلات مفعولن) یا (مستفعل فاعلات مستفعل)
وزن های بیت ۲: (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن) یا (مستفعلن مفاعیل مستفعلن فعل)
با توجه به این تقسیم بندی های هجایی، ارکان «مفعول» و «فاعلات» در هر دو بیت وجود دارد.

۴۰- عبارات کدام گزینه، جاهای خالی را به گونه ای پر می کنند که وزنی «ناهمسان» ساخته شود؟

بر سر آنم که گر دست به کاری زنم.....

۱) یار نیاید دگر- مختصر و پر شر

۲) رهی بتوان یافت- که یار بماند

۳) غصه سراغ آیدم- تا که پشیمان شود

۴) عشق شود پرده در- تا که شود سر به سر

۴۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۲)

عبارات گزینه ۲ سازنده وزن ناهمسان «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» هستند.

بر	س	ر	آ	نم	ک	گر	ر	هی	ب	ت	وان	یافت
دس	ت	ب	کا	ری	ز	نم	ک	یا	ر	ب	ما	ند
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
					فاعلات					مفتعلن		فع

عبارات سایر گزینه ها سازنده وزن همسان دولختی «مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن» می باشند.

۴۱- در همه ابیات، اختیارات زبانی «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» و «حذف همزه» در دو هجای کنار هم دیده می شوند، به جز

- ۱) ساقی ار جام باده ای داری
- ۲) دعای سعدی اگر بشنوی زیان نکنی
- ۳) اگر نهال شود کنده ریشه می ماند
- ۴) شیرینی شکر نبرد تلخی تریاق
- به چنین فرصتی بیا و بیار
- که یحتمل که اجابت بود دعایی را
- تو رفتی از دل و در سینه آرزوت به جاست
- خون تو امان بخش دماء دو جهان است

۴۱- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۵)

بیت گزینه ۴ دارای اختیار «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» در هجای سوم (شی ری ن ی) و هجای یازدهم (تل خ ی) مصراع اول است، اما در هجاهای کناری آن ها، «حذف همزه» رخ نداده است و حذف همزه این بیت در هجای پایانی مصراع دوم دیده می شود. (ج ها نست)

گزینه ۱: اختیار «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند»: هجای دوم مصراع اول و اختیار «حذف همزه»: هجای سوم مصراع اول (ساقی بر)
گزینه ۲: اختیار «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند»: هجای پنجم مصراع اول و اختیار «حذف همزه»: هجای ششم مصراع اول
(دعای سعیدی گر)

گزینه ۳: اختیار «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند»: هجای سوم مصراع دوم و اختیار «حذف همزه»: هجای چهارم مصراع دوم (ت رف ت یز)

۴۲- اختیار «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» در کدام بیت بیشتر است؟

- ۱) من خاک کف پای سگ کوی تو هستم
- ۲) در من نگر که خاک سگ کوی تو منم
- ۳) منم خاک کف پای سگ کوی شهنشاهی
- ۴) منم خاک کف پای سگانت
- کو آنکه کف پای سگ کوی تو باشد
- وین سگ به کوی تو به تو لا درافتاد
- که ضامن شد ز راه مرحمت وحش بیابان را
- سنگان پیشگاه آسنانان

۴۲- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۵)

در بیت گزینه ۳ هفت مرتبه اختیار «بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه» دیده می‌شود.

م	نم	خا	ک	ک	ف	پا	ی	س	گ	کو	ی	ش	هن	شا	هی
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
ک	ضا	من	شد	ز	را	ه	مر	ح	مت	وَح	ش	ب	یا	بان	را
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

خانه‌های خاکستری هجاهای کوتاهی هستند که بلند در نظر گرفته شده‌اند.

- گزینه ۱: من خاک کف پای سگ کوی تو هستم
گزینه ۲: در من نگر که خاک سگ کوی تو منم
گزینه ۴: منم خاک کف پای سگانت
کو آنکه کف پای سگ کوی تو باشد (۴ بار)
وین سگ به کوی تو به تولا دراو فتاد (۳ بار)
سگان پیشگاه آستانت (۵ بار)

۴۳- در کدام ابیات «دو حذف همزه» وجود دارد؟

- الف) دل از عشق کهن بگرفت از نو دلستانی کو؟
ب) نگاه گرم آتش در حریفانداز می‌خواهم
ج) می دوشینه از سر رفت و یک عالم خمار آمد
د) مذاق تلخ دارم وحشی از زهری که می‌دانی
(۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ج» - «د» (۴) «الف» - «د»
- قفس بر هم شکست این مرغ، خرم‌بوستانی کو؟
بر این دل کز محبت سرد شد آتشفشانی کو؟
حریف تازه و بزم نو و رطل گرانی کو؟
حدیث تلخ تا کی بشنوم شیرین‌زبانی کو؟

▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۵)

۴۳- پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- الف) دل از عشق کهن بگرفت از نو دلستانی کو؟
ب) نگاه گرم آتش در حریفانداز می‌خواهم
ج) می دوشینه از سر رفت و یک عالم خمار آمد
د) مذاق تلخ دارم وحشی از زهری که می‌دانی
- قفس بر هم شکست این مرغ، خرم‌بوستانی کو؟ (۲ تا)
بر این دل کز محبت سرد شد آتشفشانی کو؟ (۲ تا)
حریف تازه و بزم نو و رطل گرانی کو؟ (یکی)
حدیث تلخ تا کی بشنوم شیرین‌زبانی کو؟ (یکی)

۴۴- با توجه به بیت زیر کدام گزینه درست است؟

- شکر ز بند خانه نی‌گو برون میا
در مصراع اول یک اختیار زبانی دیده می‌شود.
(۱) وزن بیت ناهمساز است و یک اختیار زبانی دارد.
(۲) در مصراع دوم دو اختیار تغییر کمیت مصوت و یک حذف همزه وجود دارد.
(۳) ابیات را نمی‌توان به دو گونه برش آوایی داد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس‌های ۲ و ۵)

۴۴- پاسخ: گزینه ۲

تقطیع بیت:

شیک	گر	ز	بن	د	خا	ن	ی	نی	گو	ب	رو	م	یا
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
ما	را	ب	سس	ت	چا	ش	ن	ی	گف	ت	گو	ی	هم
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-

↓ حذف همزه ↓ بلند به کوتاه ↓ کوتاه به بلند

گزینه ۱: مصراع اول فاقد اختیار زبانی است.
گزینه ۳: وزن بیت «ناهمسان» است، ولی سه اختیار زبانی دارد.
گزینه ۴: ابیات را می توان به دو وزن «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن» و «مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل» برش آوایی داد.

۴۵- با توجه به شعر زیر، کدام عبارات درست است؟
چشم خوش است و بر اثر خواب خوش تر است
طعم دهانت از شکر ناب خوش تر است
زان سوی بحر آتش اگر خوانی ام به لطف
رفتن به روی آتشم از آب خوش تر است
الف) در بیت اول چهار حذف همزه وجود دارد.
ب) وزن شعر «مستفعلن فاعولن مستفعلن فعل» می باشد.
ج) در شعر دو بار تبدیل مصوت کوتاه به بلند وجود دارد.
د) در بیت دوم آرایه متناقض نما و تضاد وجود دارد.
۱) «الف» - «ج»
۲) «الف» - «د»
۳) «الف» - «ج» - «د»
۴) «ب» - «ج»

۴۵- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (جامع)

بررسی موارد:
الف) موارد حذف همزه عبارت اند از: «خوش است»، «خوش تر است»، «دهانت از» و «خوش تر است».
ب) وزن شعر «مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل» است.
ج) موارد تبدیل مصوت کوتاه «ـ» به مصوت بلند عبارت اند از: «اثر خواب»، «طعم دهانت» و «شکر ناب».
د) «بحر آتش» تناقض دارد و «آب و آتش» تضاد ایجاد کرده است.

۴۶- کدام یک از گزینه ها با بیت زیر قرابت معنایی ندارد؟
آن گرد شتابنده که در دامن صحراست
گوید چه نشینی که سواران همه رفتند
۱) با زبان عقربک می گفت عمر
می روم بشنو صدای پای من
۲) سر بشکسته هر صبح آفتاب از دره ای خیزد
به کام ار توسن ایام دیدی از سواران پرس
۳) به گوشه ای رو و فرصت شمر غنیمت وقت
که در کمین گه عمر نند قاطعان طریق
۴) سواران با شتاب از دشت بگذشتند اما تو
میان دشت، گرم جستن دریای مواجی

۴۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۴)

مفهوم مشترک میان بیت صورت سؤال و سایر گزینه ها، «غنیمت شمردن عمر» است، اما گزینه ۲ به «نرسیدن انسان ها به مطلوب خود» اشاره دارد.

۴۷- کدام بیت مفهومی متفاوت دارد؟
۱) به صد جان ارزد آن رغبت که جانان
نخواهم گوید و خواهد به صد جان
۲) لبست نه گوید و پیداست می گوید دلت آری
که این سان دشمنی یعنی که خیلی دوستم داری
۳) باری به ناز و دلبری گر سوی صحرا بگذری
واله شود کبک دری طاووس شهپر بر کند
۴) جان خوش است اما نمی خواهم که جان گویم تو را
خواهم از جان خوشتری یابم که آن گویم تو را

۴۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (جامع)

مضمون گزینه ۴ «ارزشمندتر بودن معشوق نسبت به جان عاشق» است، در حالی که سایر ابیات به «ارزشمندی ناز معشوق» اشاره دارد.

۴۸- کدام گزینه با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

- فریاد که در رهگذر آدم خاکی بس دانه فشاندند و بسی دام تنیدند
- (۱) این مرغ تنگ‌حوصله را دانه‌ای بس است صیاد ما به دانه چه آراست دام خویش
- (۲) آه از آن جور و تطاول که در این دامگه است آه از آن سوز و نیازی که در آن محفل بود
- (۳) دام آدم شد اگر دانه خالت نه عجب که به یک غمزه زدی راه دو صد شیطان را
- (۴) خال مشکین که بدان عارض گندمگون است سر آن دانه که شد رهزن آدم با اوست

۴۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۵)

مضمون مشترک بیت صورت سؤال و گزینه ۲ «پر بلا بودن دنیا» است.

گزینه ۱: سادگی به اسارت معشوق در آمدن
گزینه‌های ۳ و ۴: جذبۀ شدید عشق معشوق

۴۹- کدام گزینه با بیت زیر تناسب معنایی دارد؟

- هر کاو نظری دارد با یار کمان‌ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها
- (۱) هر دم کمند زلفت صیدی دگر بگیرد پیکان غمزه در دل ز ابروی چون کمانت
- (۲) برو ای سپر ز پیشم که به جان رسید پیکان بگذار تا ببینم که که می‌زند به تیرم
- (۳) بر سر عشاق طوفان گو بیار در ره مشتاق پیکان گو بروی
- (۴) گر تیر تو ز جوشن فولاد بگذرد پیکان آه بگذرد از کوه آهنین

۴۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۳)

مضمون مشترک بیت صورت سؤال و گزینه ۳ «لزوم تحمل سختی در راه معشوق» است.

گزینه ۱: اسیر شدن عاشق در دام عشق معشوق
گزینه ۲: بی‌تأثیر بودن مقاومت در راه عشق
گزینه ۴: اثر داشتن آه مظلوم

۵۰- کدام گزینه با بیت زیر تناسب مفهومی دارد؟

- آتش حب الوطن چو شعله فروزد از دل مؤمن کند به مجمره اسپند
- (۱) سعدیا حب وطن گر چه حدیثی است صحیح نتوان مرد به سختی که من این جا زادم
- (۲) گر کنم یاد ز بتخانه مرا عیب مکن هر که را حب وطن نیست، مسلمانی نیست
- (۳) شاه‌پرستی است همه دین من حب وطن پیشه و آیین من
- (۴) مسکن یارست و شهر شاه من پیش عاشق این بود حب‌الوطن

۵۰- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۳ (درس ۲)

مضمون مشترک بیت صورت سؤال و گزینه ۳ «دوست داشتن میهن» است، در حالی که سایر گزینه‌ها عاشقانه است. دقت شود که در بیت اول اگر چه تصریحی به معنای وطن نیست، اما باید دانست که غزلیات سعدی نیز عاشقانه است و ناظر به میهن به معنای سرزمین نیست.

علوم اجتماعی

۵۱- به ترتیب، پاسخ درست پرسش‌های زیر کدام است؟

- علوم انسانی و اجتماعی بومی، چه کارکردهایی باید داشته باشند؟
 - شیوه جدید آبیاری زیرسطحی با لوله‌های قطره‌چکانی برای حل مسئله بحران آب، با چه موضوعی ارتباط دارد؟
 - فیلم سینمایی «دورافتاده»، داستان فردی که مجبور می‌شود به تنهایی در یک جزیره زندگی کند، بیانگر کدام موضوع است؟
 - محمدباقر صدر در کتاب «اقتصادنا» چه موضوعاتی را بیان کرده است؟
- (۱) در حل مسائل و مشکلات بومی ما مفید و کارآمد باشد- افرادی که شناخت علمی دارند می‌توانند برای مسائل زندگی اجتماعی، راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند- اگر جهان اجتماعی، دانش عمومی لازم برای زندگی را در اختیار ما قرار ندهد، انجام هر کنشی دشوار می‌شود- مبانی اقتصادی اسلامی با محوریت عدالت
- (۲) به زبان و منطق جهانی سخن بگوید و در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان مشارکت داشته باشد- دانش علمی با تلاش برای حل مسائل زندگی شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند- ما درباره دانش عمومی بیشتر می‌اندیشیم و کمتر از آن استفاده می‌کنیم- نقد نظریه‌های اقتصادی مارکسیسم و سرمایه‌داری
- (۳) همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد- کسانی که از دانش عمومی برخوردارند، درباره مسائل زندگی اجتماعی شناخت دقیق دارند- اگر دانش عمومی نباشد، به سختی بر ذخیره دانشی ما افزوده می‌شود- معرفی و نقد نظریه‌های مارکسیسم و لیبرالیسم
- (۴) دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد- تلاش‌های علمی به تدریج دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند- ما اغلب از آگاهی و دانشی که درباره کنش‌های خود داریم، غافلیم- مبانی اقتصادی اسلامی با محوریت عدالت

۵۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۱)

- علوم انسانی و اجتماعی بومی باید در حل مسائل و مشکلات بومی ما مفید و کارآمد باشد؛ همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد؛ دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد و به زبان و منطق جهان‌شمول سخن بگوید و در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان مشارکت داشته باشد.
- افرادی که شناخت علمی دارند، می‌توانند درباره مسائل و بحران‌های زندگی اجتماعی، راه‌حل‌های صحیح پیدا کنند.
- اگر جهان اجتماعی، دانش عمومی لازم برای زندگی را در اختیار ما قرار ندهد، انجام هر کنشی دشوار می‌شود و به سختی بر ذخیره دانشی انسان افزوده می‌شود.
- کتاب «اقتصادنا» به معرفی و نقد نظریه‌های اقتصادی مارکسیسم و سرمایه‌داری و بیان مبانی اقتصادی اسلامی با محوریت عدالت می‌پردازد.

- دانش عمومی، گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست و دانش علمی، دانش عمیق‌تر و دقیق‌تر است.

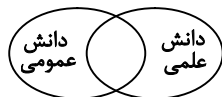
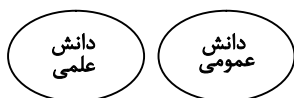
۵۲- به ترتیب، کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

	(ب)
	(الف)
	(ج)

- (۱) دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید- هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست- برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند.
- (۲) دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است- دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند- دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود.
- (۳) دانش علمی، دانش‌های عقلانی و وحیانی را شامل نمی‌شود- دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است- دانش عمومی، دانش غیرمؤثق و نامعتبر نیست.
- (۴) در برخی از نسله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرو می‌پاشد- دانش عمومی در مقابل دانش علمی، ارزش ناچیزی دارد- دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۱)

۵۲- پاسخ: گزینه ۱

الف) دیدگاه اول: در این دیدگاه، تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست. دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به‌صورت نظام‌مند به‌دست می‌آید، ولی دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به‌دست می‌آید. دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است. دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

ب) دیدگاه سوم: در این دیدگاه، دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود، بلکه دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود که هرکدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد. دانش عمومی نیز دانش غیرموقوت و نامعتبر نیست، بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد. دانش علمی به‌دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است. دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد. دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند. بر یکدیگر اثر گذاشته و از هم اثر می‌پذیرند و به مرور متناسب می‌شوند. از این رو هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.

ج) دیدگاه دوم: این دیدگاه در تقابل با رویکرد اول، این ادعا را که دانش علمی راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است، انکار می‌کند و همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند، بلکه خلق و بازسازی آن هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند. برتری دانش تجربی بر دانش حاصل از زندگی را بی‌اعتبار می‌داند و به‌عکس دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند. در برخی از نحله‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرو می‌پاشد.

گزینه ۲: دیدگاه اول - دیدگاه سوم - دیدگاه سوم

گزینه ۳: دیدگاه اول و دوم - دیدگاه سوم - دیدگاه سوم

گزینه ۴: دیدگاه دوم - دیدگاه اول - دیدگاه دوم

۵۳- در هریک از موارد زیر، به ترتیب کدام یک در رابطه با «علوم اجتماعی» درست، اما درباره «علوم طبیعی» نادرست است؟

الف) کنش‌های انسانی و پیامدهای آن، موضوع مطالعه علوم اجتماعی است - از آنجایی که ابزار تسلط انسان بر طبیعت و ابزار رهاسازی او از محدودیت‌های طبیعی‌اند، به آن‌ها علوم ابزاری نیز می‌گویند.

ب) زبان‌شناسی و روان‌شناسی، از رشته‌های علوم اجتماعی‌اند که پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند - علوم پزشکی که به بدن انسان و سلامتی و بیماری آن می‌پردازد، جزو علوم طبیعی محسوب می‌شود.

ج) فراهم کردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح برای دانشمندان، نتیجه وجود ظرفیت داوری در علوم اجتماعی است - پدیده‌های طبیعی موضوع علوم طبیعی‌اند که موجودیت آن‌ها وابسته به اراده انسان‌ها و اهداف و معانی مورد نظر آن‌هاست.

د) به مطالعه اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما و اثرپذیری آن‌ها از کنش‌ها و شیوه زندگی ما با روش علمی می‌پردازد - آگاهی‌بخشی به انسان‌ها درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری و شیوه استفاده صحیح از طبیعت از فواید آن است.

ه) نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری یکی از فواید آن است - اهمیت بیشتر علوم طبیعی نسبت به علوم اجتماعی به این دلیل است که آن‌ها ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت هستند.

۱) «الف» - «ب» - «ج» ۲) «ب» - «ج» - «د» ۳) «د» - «ج» - «ه» ۴) «د» - «الف» - «ه»

▲ مشخصات سؤال: دشوار * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۲)

۵۳- پاسخ: گزینه ۳

بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن، موضوع مطالعه علوم اجتماعی است - درست

- (ب) نادرست؛ روان‌شناسی نمونه‌ای از علوم انسانی است - درست
- (ج) درست - نادرست؛ پدیده‌های طبیعی موضوع علوم طبیعی‌اند و برخلاف کنش‌ها و پیامدهای آن، به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیستند، بلکه مستقل از اراده انسان‌ها و اهداف و معانی مورد نظر آن‌ها وجود دارند.
- (د) درست - نادرست؛ علوم اجتماعی درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند.
- (ه) درست - نادرست؛ علوم اجتماعی به دلیل ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن، نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

۵۴- به ترتیب، پاسخ سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- دیدگاه مورد پذیرش کتاب درسی، تفاوت اصلی «علوم اجتماعی» با «علوم انسانی» را در چه چیزی می‌داند؟
 - بر چه اساسی در جامعه‌شناسی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است؟
 - دانشی که به داوری ارزشی درباره یک کنش اجتماعی، مانند برده‌داری می‌پردازد و آن را نقد می‌کند، چه نامیده می‌شود؟
- (۱) موضوع - دوری و نزدیکی به علوم طبیعی - علوم انتقادی
(۲) روش - نزدیکی به علوم ابزاری - علوم ابزاری
(۳) موضوع - دوری و نزدیکی به علوم اجتماعی - علوم تفهیمی
(۴) روش - نزدیکی به علوم اجتماعی - علوم انتقادی

۵۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۲)

- از منظر کتاب حاضر، علوم انسانی و علوم اجتماعی موضوعات متفاوتی دارند. این نگاه وجود انسان را به ابعاد اجتماعی‌اش تقلیل نمی‌دهد و کنش‌های انسان را به کنش‌های اجتماعی او فرو نمی‌کاهد.
- در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.
- به علوم انسانی به دلیل اینکه به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، «علوم تفهیمی» و از این نظر که به داوری و انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازند، «علوم انتقادی» گفته می‌شود.

- از منظر کتاب درسی، موضوع علوم انسانی عام‌تر از موضوع علوم اجتماعی است و علوم اجتماعی خود بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شود.

۵۵- به ترتیب، کدام گزینه به نظر رویکرد تبیینی نسبت به جامعه و انسان اشاره دارد؟

- (۱) گمان می‌کنند می‌توانند از همان روش‌های علوم طبیعی در جامعه‌شناسی بهره بگیرند - روابط و مناسبات انسان‌ها مبتنی بر میل و رضایت و رغبت است و پیش‌بینی رفتار آن‌ها را تضمین می‌کنند.
- (۲) برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند - انسان بر جامعه مسلط شده و در برخی موارد میان زندگی انسان‌ها و موجودات طبیعی تفاوت‌های بنیادینی نیز وجود دارد.
- (۳) تفاوت میان جوامع مختلف تنها تفاوت کمی است و همه جوامع مسیر یکسانی به‌سوی پیشرفت طی می‌کنند - انسان‌ها را به پیچ‌ومهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهند و انسان در این دیدگاه، صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی دانسته می‌شود.
- (۴) جامعه همانند طبیعت، محصول و مخلوق کنش‌های انسان‌هاست و بودونبود آن وابسته به انسان است - انسان‌ها با سایر موجودات طبیعی تفاوت‌های بنیادینی دارند و می‌توانند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را پدید آورند.

۵۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۳)

- جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه را صرفاً یک پدیده طبیعی پیچیده می‌داند و تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوتی کمی می‌بیند. از این منظر برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود تواناترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند. طرفداران این دیدگاه گمان می‌کنند که همه جوامع مسیر یکسانی به‌سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به جوامع پیچیده تبدیل می‌شوند.
- این دیدگاه، انسان‌ها را به پیچ‌ومهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد و انسان در این دیدگاه صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی دانسته می‌شود.

- جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر ترس، قرارداد و اجبار می‌داند.

- ۵۶- به ترتیب، کدام گزینه به بهترین شکل، تبیین‌کننده تفاوت بنیادین ساختار اجتماعی و نظام اجتماعی است و قواعد اجتماعی چه فوایدی دارد؟
- (۱) ساختار اجتماعی صرفاً کالبد بی‌جان جامعه است، در حالی که نظام اجتماعی، این کالبد را به حرکت درآورده و امکان اثرگذاری متقابل بخش‌ها را فراهم می‌سازد- ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند و سامان می‌دهند.
 - (۲) قواعد اجتماعی سوخت لازم برای حرکت نظام اجتماعی را فراهم می‌کنند و ساختار اجتماعی همانند یک راننده، مسیر حرکت این نظام را برای رسیدن به اهدافش تعیین می‌کند- انتظارات و توقعات ما از دیگران را تعیین می‌کنند.
 - (۳) نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده، قواعدی را برای حفظ خود ایجاد می‌کند، در حالی که ساختار اجتماعی محیطی است که نظام در آن رشد کرده و صرفاً از آن تأثیر می‌پذیرد- امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.
 - (۴) ساختار اجتماعی الگوی کلی روابط و نقشه جامعه است و نظام اجتماعی نیز برآیند کلی کنش‌های افراد است که لزوماً از این الگوها و هنجارها تبعیت نمی‌کند و می‌تواند مستقل عمل کند- باعث می‌شود اتفاقات غیرمنتظره ما را از همکاری با دیگران باز ندارد.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۳)

۵۶- پاسخ: گزینه ۱

- نظام اجتماعی یک ساختار اجتماعی پویاست. اگر ساختار اجتماعی را به خودرویی تشبیه کنیم که در یک‌جا پارک شده، نظام اجتماعی همان خودرو است که روشن شده و در حرکت است. منظور از پویا بودن نظام اجتماعی این است که بخش‌های مختلف آن بر یکدیگر اثر می‌گذارند و از یکدیگر اثر می‌پذیرند. بنابراین ساختار اجتماعی صرفاً کالبد بی‌جان جامعه است، در حالی که نظام اجتماعی این کالبد را به حرکت درآورده و امکان اثرگذاری بخش‌ها را فراهم می‌سازد.
- قواعد اجتماعی، ارتباط ما با یکدیگر را امکان‌پذیر می‌سازند و سامان می‌دهند، کنش‌های ما را برای یکدیگر قابل پیش‌بینی می‌کنند و امکان مشارکت ما در زندگی اجتماعی را فراهم می‌آورند.

- نظام اجتماعی می‌تواند در خود و محیط خود تغییراتی به وجود آورد. برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر، از جمله تغییراتی است که یک نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند. رشد جمعیت نیز از جمله تغییراتی است که یک نظام در خود ایجاد می‌کند.

۵۷- کدام گزینه به ترتیب به «هم‌تغییری»، «آشنایی‌زدایی» و «تبیین» اشاره دارد؟

- (۱) میان پدیده‌هایی که قبلاً در ارتباط با هم دیده می‌شدند، روابط جدیدی طرح می‌شود- باعث می‌شود افراد در کنار نظم، بی‌نظمی را بشناسند- بین دو پدیده ارتباط برقرار می‌کند، به گونه‌ای که تغییر در یک پدیده را می‌توان به کمک تغییرات دیگری توضیح داد.
- (۲) تغییر در یک پدیده اجتماعی با تغییر در پدیده دیگر همراه است- نگاه کردن به مسائل آشنا و روزمره از دید یک فرد غریبه- بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن
- (۳) می‌توان تغییرات یک پدیده اجتماعی را به کمک تغییرات دیگری توضیح داد- شناسایی نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیز زندگی با نگاه کردن به امور نامأنوس- وحدت روش علوم
- (۴) دو پدیده‌ای که قبلاً مستقل از هم به نظر می‌رسیدند، در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند- افراد برای شناختن نظم، از امور آشنا و مأنوس، آشنایی‌زدایی می‌کنند- بیان چگونگی یک پدیده یا نشان دادن نحوه ایجاد یا زوال آن

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۳)

۵۷- پاسخ: گزینه ۲

- گاهی تغییر در یک پدیده اجتماعی با تغییر در پدیده دیگر همراه است. این دو پدیده را «هم‌تغییر» می‌گویند؛ یعنی می‌توان تغییرات یکی از آن‌ها را به کمک تغییرات دیگری توضیح داد. برخی از این هم‌تغییری‌ها قابل مشاهده‌اند و می‌توان آن‌ها را با روش کمی و آماری مطالعه کرد.
- ما نمی‌توانیم نظم را مشاهده کنیم، به دلیل آنکه به نظم عادت کرده‌ایم. جامعه‌شناسان برای شناختن نظم از امور آشنا و مأنوس «آشنایی‌زدایی» می‌کنند؛ یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه می‌کنند و در کنار بی‌نظمی، نظم را می‌شناسند. در زندگی ما انسان‌ها نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیزی وجود دارد که با هنر آشنایی‌زدایی از امر مأنوس می‌توان آن‌ها را کشف کرد.
- منظور از تبیین، بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن است.

- در تبیین، پدیده‌هایی که قبلاً مستقل از هم به نظر می‌رسیدند، در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند و میان پدیده‌هایی که پیش‌تر در ارتباط با هم دیده می‌شدند، روابط جدیدی طرح می‌شود.

۵۸- به ترتیب، هر عبارت به کدام قسمت جدول مرتبط است؟

- سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد.
- افول معانی
- اخلاق‌گریزی
- سبب می‌شود فرد با وجود دسترسی به مطالب زیاد و متنوع، از دسترسی به مطالب مهم محروم گردد.

الف)	فضای مجازی	قفس آهنین	ب)
در جامعه‌شناسی تبیینی، ارزش بودن فداکاری و ضد ارزش بودن کینه‌توزی و خودخواهی قابل مشاهده و فهم نیست.	د)	ج)	میان وضعیت تحصیلات و تأهل با اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای رابطه وجود دارد.

۱) «د» - «ب» - «الف» - «ج» ۲) «ج» - «ب» - «الف» - «د» ۳) «ج» - «ب» - «د» - «الف» ۴) «ج» - «د» - «الف» - «ب»

۵۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۴)

- سلطه نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد ← قفس آهنین (ج)
- افول معانی ← میان وضعیت تحصیلات و تأهل با اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای رابطه وجود دارد. (ب)
- اخلاق‌گریزی ← در جامعه‌شناسی تبیینی، ارزش بودن فداکاری و ضد ارزش بودن کینه‌توزی و خودخواهی قابل مشاهده و فهم نیست. (الف)
- سبب می‌شود فرد با وجود دسترسی به مطالب زیاد و متنوع، از دسترسی به مطالب مهم محروم گردد ← فضای مجازی (د)

- نادیده گرفتن معنای کنش سبب شده است، بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

۵۹- به ترتیب پیامد، علت، پیامد و مفهوم عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی
 - فاجعه هیروشیما و ناکازاکی
 - برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان، نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد.
 - فعالیت معناداری که با توجه به دیگری انجام می‌شود.
- ۱) سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در بسیاری عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه - سقوط ارزش‌ها - تلاش برای فهم جوانان و تأیید آن‌ها - کنشگران
- ۲) سرکوب روحیه خلاق انسان‌ها در بسیاری عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه - اخلاق‌گریزی - توجه به تفسیر کاربران از موقعیت خاص خودشان - پدیده اجتماعی
- ۳) افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت می‌کنند - سقوط ارزش‌ها - نگاه کردن به مسائل آن‌ها از منظر خودمان - کنش اجتماعی
- ۴) افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت می‌کنند - سقوط ارزش‌ها - همراه شدن همدلانه با جوانان - کنش اجتماعی

۵۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۴)

- تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی (علت) ← افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت می‌کنند. (پیامد)
- فاجعه هیروشیما و ناکازاکی (پیامد) ← سقوط ارزش‌ها (علت)
- برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد (علت) ← همراه شدن همدلانه با جوانان (پیامد)
- فعالیت معناداری که با توجه به دیگری انجام می‌شود ← کنش اجتماعی

- همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست، بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آن‌ها از منظر خودشان و تلاش برای فهم آن‌هاست.

۶۰- به ترتیب، هر عبارت نشانگر کدام مفهوم یا موضوع است؟

- انسان در فیلم «عصر جدید» و انسان در فیلم «تلقین»
- عامل اصلی گرایش کاربران به اینترنت با توجه به تفسیرهای جوانان و نوجوانان
- بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.
- پدید آمدن انقلاب‌های اجتماعی و اختراعات بزرگ
- برگزاری جشنواره‌های زیبایی در روزگار ما
- (۱) انسان به مثابه شیء و انسان به مثابه آگاهی و معنا- معنای استفاده از ابزارهای رایانه‌ای- رویکرد تبیینی- فراتر رفتن انسان از نظم موجود- تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده
- (۲) انسان به مثابه شیء و انسان به مثابه آگاهی و معنا- معنای استفاده از ابزارهای رایانه‌ای- روش تجربی- یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی- سقوط ارزش‌ها
- (۳) رویکرد تبیینی و رویکرد تفسیری- ارتباط میان پرخاشگری و خواب و هیجان علت اصلی اعتیاد جوانان به اینترنت است- روش تجربی- فراتر رفتن انسان از نظم موجود
- (۴) انسان به مثابه شیء و انسان به مثابه آگاهی و معنا- به روز بودن، سرگرمی، هیجان، آزادی و انگیزه‌هایی از این قبیل علت استفاده کاربران است- رویکرد تبیینی- نادیده گرفتن خلاقیت انسان‌ها- تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده

۶۰- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۴)

- انسان در فیلم «عصر جدید» ← به مثابه شیء و انسان در فیلم «تلقین» ← به مثابه آگاهی و معنا
- عامل اصلی گرایش کاربران به اینترنت با توجه به تفسیرهای جوانان و نوجوانان ← معنای استفاده از ابزارهای رایانه‌ای
- بر آنچه مشاهده می‌شود، تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد ← رویکرد تبیینی
- پدید آمدن انقلاب‌های اجتماعی و اختراعات بزرگ ← فراتر رفتن انسان از نظم موجود
- برگزاری جشنواره‌های زیبایی در روزگار ما ← تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده

- فیلم سینمایی «عصر جدید» نشان‌دهنده رویکرد تبیینی نسبت به انسان و فیلم سینمایی «تلقین» نشان‌دهنده رویکرد تفسیری نسبت به انسان است.

۶۱- کدام یک از گزینه‌های زیر از نظر روش مطالعه، با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) زندگی چندماهه یک پژوهشگر با عشایر برای فهم ساختار فرهنگی آنان
- (۲) تحلیل دقیق زندگی یک کودک کار برای فهم تأثیر فقر بر آینده او
- (۳) حضور طولانی یک پژوهشگر در گروه موسیقی خیابانی برای فهم هویت اجتماعی اعضا
- (۴) ورود به جمع دانش‌آموزان و بررسی روابط غیررسمی آن‌ها برای شناخت فرهنگ دانش‌آموزی

۶۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۵)

- همه گزینه‌ها به قوم‌نگاری و مطالعه یک فرهنگ اشاره دارد، به جز گزینه ۲ که به مطالعه موردی اشاره می‌کند.
- در روش قوم‌نگاری، پژوهشگر برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند؛ خود را در شرایط فرهنگی آن‌ها قرار می‌دهد و کنش‌هایشان را تجربه می‌کند تا آن‌ها را بهتر بشناسد.
- اگر محقق بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی خاص مثلاً یک فرد، یک نهاد اجتماعی یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصربه فرد بودن آن را نشان دهد، از روش مطالعه موردی استفاده می‌کند.

۶۲- به ترتیب، هر کدام از عبارت‌های زیر بیانگر چیست؟

- وجود نظریات متفاوت در جامعه‌شناسی
- حلقه‌ای که زنان ترکمن پس از ازدواج روی سر قرار می‌دهند.
- اشتراک فدا کردن جان برای وطن با شهادت‌طلبی
- تنوع پوشش چادر در مناطق مختلف ایران
- (۱) پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی- معنای فرهنگی- استقبال از مرگ- فعالیت و خلاقیت کنشگران
- (۲) فرهنگ‌ها و خرده‌فرهنگ‌های مختلف- معنای نهفته در کنش- مبارزه با باطل- خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی
- (۳) دشواری فهم پدیده‌های اجتماعی- معنای فردی- دفاع از غرور ملی- جهان‌های اجتماعی مختلف
- (۴) یکسان بودن پدیده‌های اجتماعی و طبیعی- نشان دادن عمق پنهان و منحصربه فرد بودن یک پدیده- دست شستن از جان و زندگی در دنیا- فعال و خلاق بودن انسان‌ها در تولید معانی

۶۲- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس ۵)

- وجود نظریات متفاوت در جامعه‌شناسی، نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و دشواری فهم آن‌هاست.
- حلقه‌ای که زنان ترکمن پس از ازدواج روی سر قرار می‌دهند، نماد و نشانه متأهل بودن آن‌ها می‌باشد و برای فهم آن باید به زمینه فرهنگی کنشگر مراجعه کنیم، پس نشان‌دهنده معنای فرهنگی است.
- شباهت شهادت‌طلبی، فدا کردن جان برای وطن و خودکشی، دست شستن از جان و زندگی در دنیا و استقبال از مرگ است.
- فعالیت و خلاقیت کنشگران، موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی می‌شود و یکی از جلوه‌های این معانی گوناگون را می‌توان در تنوع پوشش چادر در شهرها و روستاهای ایران مشاهده کرد.

- وقتی از معنای کنش می‌پرسیم، گاه منظورمان قصد و هدف کنشگر از انجام دادن کنش است که برای فهم آن باید به ذهن کنشگر راه پیدا کنیم؛ به این معنا، معنای فردی (ذهنی) می‌گوییم. گاهی منظورمان از معنا، چیزی است که کنش انسان نماد و نشانه‌ای از آن است و بر آن دلالت می‌کند، در این حالت برای فهم معنا باید به زمینه فرهنگی کنشگر رجوع کنیم که به این معنا، معنای فرهنگی (اجتماعی) می‌گوییم.

۶۳- کدام گزینه، به ترتیب در ارتباط با مفاهیم زیر درست است؟

- دو بال موفقیت انسان‌ها
- استفاده گالیله از روش تجربی
- گردش خانوادگی اثر پاول کله
- پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی
- (۱) نظم اجتماعی و خلاقیت - آشنایی‌زدایی - رکود اراده‌ها - هدف رویکرد تبیینی
- (۲) زندگی اجتماعی انسان و نظم - رکود اراده‌ها - افول معانی - موضوع رویکرد تبیینی
- (۳) نظم و هماهنگی در کنش‌ها - رویکرد تبیینی - توجه به اراده - موضوع رویکرد تبیینی
- (۴) نظم اجتماعی و خلاقیت - فراتر رفتن از نظم موجود - توجه به معنا - هدف رویکرد تبیینی

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جامعه‌شناسی ۳ (درس‌های ۳ و ۴)

۶۳- پاسخ: گزینه ۴

- دو بال موفقیت انسان‌ها ← نظم اجتماعی و خلاقیت
- گالیله روش تجربی را در موقعیتی به کار گرفت که شهود آباء کلیسا تنها روش علمی قابل قبول بود ← فراتر رفتن گالیله از نظم موجود
- گردش خانوادگی اثر پاول کله ← توجه به معنا (مثال نقض افول معانی)
- پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی ← هدف رویکرد تبیینی

- انقلاب‌های اجتماعی، اندیشه‌های جدید، شاهکارهای هنری و اختراعات بزرگ هنگامی پدید می‌آیند که انسان از نظم موجود گامی فراتر می‌گذارد.

۶۴- جاهای خالی جدول زیر به ترتیب با کدام گزینه کامل می‌شود؟

پایامد و نتیجه	وضعیت
الف)	غلبه رویکرد تفسیری
هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی	ب)
ج)	تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی
انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و...	د)

- (۱) دغدغه‌مندی علوم انسانی و اجتماعی برای نزدیک شدن به علوم طبیعی - نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان‌ها - اخلاق‌گریزی - پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها
- (۲) به حاشیه رفتن رویکرد تفهیمی تبیینی - پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها - نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی - نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان‌ها
- (۳) قرار گرفتن تبیین در حاشیه تفسیر - نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی - نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان‌ها - اخلاق‌گریزی
- (۴) مطرح شدن تفسیر به‌عنوان روش مستقل علوم انسانی و اجتماعی - نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی - پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها - افول معانی

۶۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * جامعه‌شناسی ۳ (درس‌های ۴ و ۵)

- الف) با غلبه رویکرد تفسیری، تبیین در حاشیه تفسیر قرار می‌گیرد، علوم انسانی و اجتماعی دیگر دغدغه نزدیک شدن به علوم طبیعی را ندارند و تفسیر به‌عنوان روش مستقل و ویژه علوم انسانی و اجتماعی به رسمیت شناخته می‌شود.
- ب) نادیده گرفتن پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی منجر به هویت‌زدایی از پدیده‌های اجتماعی می‌شود.
- ج) تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی باعث نادیده گرفتن اراده و خلاقیت انسان‌ها می‌گردد.
- د) کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

- تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسان‌ها می‌گیرد.

۶۵- به ترتیب، هریک از موارد زیر مصداق چیست؟

- آزمایش زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی
 - متروکه ماندن شهر اوردوس با وجود سرمایه‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولت چین
 - تحقیقات لمبروزو درباره رفتار جنایی در دانشگاه تورینوی ایتالیا
 - پژوهش بر روی کارگران کارخانه هوثرن در دهه ۳۰ میلادی
- ۱) استفاده از روش‌های کمی در مطالعه پدیده‌های اجتماعی - تأکید بر نظم اجتماعی - استفاده از رویکرد طبیعی و تفسیری در جامعه‌شناسی - شناسایی عوامل مؤثر بر زندگی اجتماعی انسان‌ها
- ۲) کاربرد روش آزمایش در جامعه‌شناسی - تمرکز بر مشاهدات - استفاده از رویکرد تبیینی برای تشخیص مجرم بودن یا نبودن - ناکارآمدی روش آزمایش در مطالعه انسان‌ها
- ۳) کاربرد روش تحقیق در جامعه‌شناسی - اشاره به رویکرد فرهنگی کشورها در حوزه جامعه‌شناسی - تحقیقات جنایی براساس ویژگی‌های جسمانی انسان - مفید بودن روش آزمایش در مطالعه انسان‌ها
- ۴) محدودیت استفاده از روش‌های کاربردی در علوم اجتماعی - تأثیر ساختارهای اجتماعی بر زندگی افراد - پیش‌بینی رفتار انسان و انگیزه‌های فردی و اجتماعی - ناکارآمدی رویکرد تفسیری در مطالعه انسان‌ها

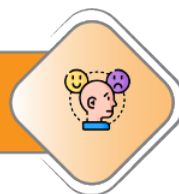
۶۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * جامعه‌شناسی ۳ (درس‌های ۳ تا ۵)

- آزمایش فیلیپ زیمباردو در ایجاد یک زندان ساختگی در سال ۱۹۷۲، مثال خوبی از کاربرد آزمایش در جامعه‌شناسی بود.
- متروکه ماندن شهر اوردوس با وجود سرمایه‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های دولت چین، نشان‌دهنده ایراد رویکرد تبیینی است که صرفاً بر آنچه مشاهده می‌شود، تمرکز می‌کند و معنای کنش و درون انسان را نادیده می‌گیرد.
- لمبروزو می‌خواست با روش تبیینی مجرم بودن یا نبودن را با مشاهده ویژگی‌های جسمانی و ظاهری تشخیص دهد.
- پژوهش بر روی کارگران کارخانه هوثرن در دهه ۳۰ میلادی، مثالی از ناکارآمدی روش آزمایش در مطالعه انسان‌ها است.

روان‌شناسی

۶۶- هدف اصلی روان‌شناسان از به‌کارگیری روش‌های مبتنی بر علم اعصاب، در کدام گزینه به‌درستی مطرح شده است؟

- ۱) ارزیابی توانایی‌های شناختی و ویژگی‌های شخصیتی افراد با استفاده از ابزارهای استاندارد
- ۲) جمع‌آوری اطلاعات خودگزارش‌دهی از افراد در مورد احساسات و افکارشان
- ۳) تحلیل مشاهدات رفتاری نظام‌مند آزمودنی‌ها در محیط‌های کنترل‌شده یا طبیعی
- ۴) مطالعه دقت مکانی و زمانی عملکرد مناطق مختلف مغز هنگام انجام یک فعالیت ذهنی

۶۶- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * روان‌شناسی (درس ۱)

استفاده از فونونی چون MRI، MEG و TMS برای «مطالعه دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی» به‌کار می‌رود. این فونون به محققان اجازه می‌دهند تا ببینند کدام بخش از مغز (مکان) در چه زمانی (زمان) هنگام انجام وظایف شناختی فعال می‌شود.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: این عبارت مربوط به روش آزمون‌های روان‌شناختی (مانند آزمون‌های هوش یا شخصیت) است که از نظر ماهیت با فنون پیچیده تصویربرداری مغزی کاملاً متفاوت است.
- گزینه ۲: این روش به مصاحبه و پرسش‌نامه مربوط می‌شود که متکی بر گزارش‌های کلامی فرد (خودگزارش‌دهی) هستند، نه تصویربرداری یا تحریک مغزی.
- گزینه ۳: این روش مربوط به مشاهده است و صرفاً به بررسی رفتار قابل مشاهده می‌پردازد.

خوبه اینو بدونی

– روش‌های مبتنی بر علم اعصاب فراتر از رفتار بیرونی رفته و به ریشه‌های زیستی و عصبی رفتار (فعالیت مغز) می‌پردازند.

۶۷- کدام یک از گزینه‌های زیر به ترتیب پاسخ‌های مناسبی برای دو پرسش زیر بیان می‌کند؟

الف) چهار منبع کسب معرفت چه موضعی در برابر یکدیگر دارند؟

ب) فرضیه‌ها در روند پژوهش چه جایگاهی دارند؟

- ۱) به دلیل تفاوت در ماهیت، اغلب در تضاد با هم قرار می‌گیرند. پاسخ‌هایی هستند که حتماً باید با داده‌های تجربی آزموده شوند.
- ۲) در عین منحصربه‌فرد بودن، کامل‌کننده یکدیگرند. دومین حلقه از زنجیره رسیدن به نظریه هستند.
- ۳) هر منبع اطلاعاتی را فراهم می‌کند که از طریق منابع دیگر به دست نمی‌آید. می‌توانند پرسش‌های علمی جدیدی ایجاد کنند.
- ۴) روش‌ها و ابزارهای متفاوتی با یکدیگر دارند. مجموعه منسجمی از اصول و قوانین موجود هستند.

۶۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * روان‌شناسی (درس ۱)

جوابش اینه

- پرسش ۱: چهار منبع شناخت در مقابل یکدیگر نیستند، بلکه چهار منبع مختلف برای آگاهی از جنبه‌های مختلف خلقت و مکمل یکدیگر هستند.
- پرسش ۲: فرضیه پاسخ اولیه است که خود می‌تواند منجر به ایجاد مسئله جدید شود. فرضیه در صورتی که با اطلاعات و داده‌های تجربی آزموده شود و نتیجه آن با یافته‌های مقبول در علم تجربی تطبیق داده شود به یک اصل یا قانون تبدیل می‌شود.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: منابع کسب معرفت در تضاد با یکدیگر نیستند، بلکه تکمیل‌کننده جنبه‌های مختلف آگاهی هستند.
- گزینه ۳: می‌توان پاسخ یک سؤال را از طریق منابع مختلف کسب معرفت به دست آورد، بنابراین این‌طور نیست که به‌طور کلی اطلاعات حاصل از یک منبع از منابع دیگر حاصل نشود. فقط در برخی موضوعات خاص این حالت وجود دارد.
- گزینه ۴: مجموعه منسجم از اصول و قوانین، نظریه‌ها را می‌سازد.

خوبه اینو بدونی

– می‌توان برای شناخت یک پدیده از چند منبع بهره برد؛ البته در صورتی که پدیده مورد نظر یک امر نامحسوس باشد و امکان مشاهده مستقیم یا غیرمستقیم آن وجود نداشته باشد، روش تجربی برای شناخت آن کاربرد ندارد.

- ۶۸- دو پژوهشگر می‌خواهند در ارتباط با «عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی» تحقیقی را ساماندهی کنند. هریک از آن‌ها فرضیه‌های زیر را ارائه کرده‌اند. کدام گزینه در ارتباط با این دو فرضیه می‌تواند درست باشد؟
- الف) تأمین نیازهای اساسی (زیستی) فرد می‌تواند بر رضایت از زندگی او اثر بگذارد.
- ب) رضایت از زندگی تحت تأثیر عوامل اجتماعی مانند محبوبیت میان نزدیکان قرار دارد.
- ۱) بررسی فرضیه «الف» نسبت به فرضیه «ب» با دشواری بیشتری همراه است.
 - ۲) جهت‌گیری‌های موجود در ذهن هر دو دانشمند، مشاهده و دقت آنان را در بررسی فرضیه‌ها می‌تواند تحت تأثیر قرار دهد.
 - ۳) در فرضیه «ب» اولین هدف و در فرضیه «الف» دومین هدف علم روان‌شناسی دنبال می‌شود.
 - ۴) رسیدن به یافته‌های یکسان در فرضیه «الف» به دلیل رعایت مسائل اخلاقی با دشواری همراه است، ولی در فرضیه «ب» تکرارپذیری تحت تأثیر مسائل اخلاقی قرار نمی‌گیرد.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * روان‌شناسی (درس ۱)

۶۸- پاسخ: گزینه ۲

دانشمندان سعی می‌کنند تا در توصیف پدیده‌های مختلف دقیق و بی‌طرف باشند. با وجود این، روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی غالباً تحت تأثیر پیش فرض‌ها، نظریه‌های پذیرفته شده در هر علم، ارزش‌ها و همچنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند که این امر بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد. این موضوع در مورد این دو دانشمند نیز صدق می‌کند.

گزینه ۱: توصیف و تبیین در پدیده‌های روان‌شناختی دشوارتر از مفاهیم موجود در سایر علوم است. در اینجا موضوع اصلی در هر دو فرضیه به عوامل روان‌شناختی (رضایت از زندگی) مربوط است و با دشواری همراه است. ولی متغیر دوم در عبارت «الف» (تأمین نیازهای زیستی) نسبت به متغیر دوم در عبارت «ب» (محبوبیت میان نزدیکان)، ملاک‌های دقیق‌تر و قابل اندازه‌گیری‌تری دارد (مانند میانگین خواب باکیفیت در شبانه‌روز، میزان مصرف پروتئین و کربوهیدرات در طول روز و....). بنابراین بررسی فرضیه «الف» با دشواری کمتری همراه است.

گزینه ۳: در هر دو فرضیه دانشمندان به دنبال چرایی و تبیین پدیده رضایت از زندگی هستند که دومین هدف علم روان‌شناسی است.

گزینه ۴: در روان‌شناسی به دلیل رعایت مسائل اخلاقی، پیچیدگی‌های انسان و تأثیر ارزش‌ها بر تفسیر پدیده‌های انسانی، رسیدن به یافته‌های یکسان یا همان تکرارپذیری با دشواری همراه است. بنابراین هر دو فرضیه که مربوط به علم روان‌شناسی هستند، با این چالش مواجه می‌شوند.

۶۹- کدام گزینه درباره روان‌شناسی رشد درست‌تر است و کدام گزینه به مفهوم «رسش» اشاره دارد؟

- (۱) علمی است که تغییرات انسانی را از زمان تولد تا مرگ بررسی می‌کند. - تغییراتی است که مستقل از محیط رخ می‌دهند.
- (۲) شاخه‌ای از روان‌شناسی است که بررسی‌های خود را از زمان لقاح آغاز می‌کند. - تغییراتی است که مستقل از محیط رخ می‌دهند.
- (۳) شاخه‌ای از روان‌شناسی است که بررسی‌های خود را از زمان لقاح آغاز می‌کند. - تغییراتی است که برنامه زمانی زیستی مشخصی دارند.
- (۴) علمی است که تغییرات انسانی را از زمان تولد تا مرگ بررسی می‌کند. - تغییراتی است که برنامه زمانی زیستی مشخصی دارند.

▲ مشخصات سؤال: ساده * روان‌شناسی (درس ۲)

۶۹- پاسخ: گزینه ۳

روان‌شناسی رشد شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی یعنی از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ در آدمی رخ می‌دهد، مطالعه کند (رد گزینه‌های ۱ و ۴).

رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌گیرد. عوامل محیطی نیز می‌توانند تا حدودی بر رسش یا پختگی تأثیر بگذارند، ولی عامل اصلی در رسش نیستند. پس رسش مستقل از محیط نیست (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

(۱) تغییرات دوره کودکی از زمان تولد آغاز می‌شود، اما روان‌شناسی رشد، بررسی تغییرات را از دوره قبل از تولد و زمان تشکیل نطفه آغاز می‌کند.

(۲) رسش یکی از عوامل وراثتی مؤثر بر رشد است و ویژگی‌های مشترک در برنامه رشد همه انسان‌ها را نشان می‌دهد، ولی کاملاً مستقل از محیط نیست. به عبارت دیگر عوامل محیطی می‌توانند به میزان محدودی برنامه رشدی مشترک انسان‌ها را در برخی افراد تغییر دهند. مثلاً اگر با کودکی زیاد تمرین کنند و او را مورد تشویق قرار دهند (عوامل محیطی قوی)، کمی زودتر از همسالانش شروع به راه رفتن می‌کند، ولی همچنان میانگین سن راه افتادن در کودکان ثابت است.

۷۰- در کدام گزینه پیامدهای موارد زیر در دوره نوجوانی به درستی مشخص شده است؟

- شکل‌گیری تفکر فرضی
- گزینشی‌تر شدن توجه
- تغییرات هورمونی
- رشد اجتماعی

- (۱) تمرکز کردن بر اطلاعات مرتبط - آموختن فراحافظه - تخریب‌گری هیجانات - کسب استقلال مالی
- (۲) در نظر گرفتن احتمالات متعدد - تمرکز بر اطلاعات مرتبط - تغییر سریع حالات هیجانی - کسب استقلال مالی
- (۳) توان فرضیه‌سازی - افزایش ظرفیت حافظه - سازندگی بیشتر هیجانات - شکل‌گیری هویت
- (۴) پیش‌بینی موقعیت‌ها - سازگاری با ضرورت‌های تکلیف - افزایش تحریک‌پذیری - شکل‌گیری هویت

۷۰- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * روان‌شناسی (درس ۲)

عبارت «اول»: در نوجوانی تفکر فرضی شکل می‌گیرد؛ به این معنا که نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و در پیش‌بینی یک موقعیت از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند. بنابراین قسمت اول گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ درست است.

عبارت «دوم»: توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان گزینشی‌تر است؛ به این معنا که بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند. بنابراین قسمت دوم گزینه‌های ۲ و ۴ درست است.

عبارت «سوم»: به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند. بنابراین قسمت سوم گزینه‌های ۲ و ۴ درست است.

عبارت «چهارم»: یکی از تغییرات در رشد اجتماعی نوجوانی که از تکالیف اصلی این دوره محسوب می‌شود، دستیابی به هویت است. بنابراین قسمت چهارم گزینه‌های ۳ و ۴ درست است.

۱) تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی سبب تحریک‌پذیری و بی‌ثباتی هیجانی نوجوانان می‌شود، اما هیجانات تنها در صورتی که درست هدایت نشوند، به رفتارهای مخرب منجر می‌شوند و اگر درست هدایت شوند، سازنده و مثبت خواهند بود.

۲) کسب استقلال مالی و شغلی، از پیامدهای رشد اجتماعی در دوره جوانی (بزرگسالی اول) است و در نوجوانی اتفاق نمی‌افتد.

۷۱- کدام عبارت‌ها در ارتباط با رشد در فراخنای زندگی نادرست هستند؟

- الف) دشواری تقسیم‌بندی رشد به مراحل مختلف، ناشی از پیوستگی تغییرات رشدی است.
- ب) آثار مخرب مواد شیمیایی جنگ‌ها بر رشد جنین، جزء عوامل وراثتی محسوب می‌شود.
- ج) اگر تخمک بارور شده به دو قسمت تقسیم شود، شاهد دوقلوهای ناهمسان خواهیم بود.
- د) در برخی از جنبه‌های رشد در فراخنای زندگی شاهد افزایش و در برخی دیگر شاهد کاهش یا محو شدن ویژگی‌ها هستیم.
- ه) یکی از ملاک‌های روان‌شناسان برای اتمام دوره کودکی، ریش جنسی و آمادگی برای باروری است.
- ۱) «الف» - «ب» - «ج» ۲) «ج» - «د» - «ه» ۳) «الف» - «ب» - «د» ۴) «ب» - «ج» - «د»

۷۱- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * روان‌شناسی (درس ۲)

عبارت «الف»: درست؛ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به دلیل پیوستگی رشد نمی‌توان به راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد؛ با این حال امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند.

عبارت «ب»: نادرست؛ تأثیر جنگ‌ها و مواد شیمیایی بر رشد جنین از عوامل محیطی مؤثر بر رشد محسوب می‌شوند. تنها در صورتی که تأثیر این مواد بر تغییرات کروموزومی نسل‌های بعدی مدنظر باشد، از عوامل وراثتی محسوب می‌شود که در این عبارت مطرح نشده است.

عبارت «ج»: نادرست؛ دوقلوهای همسان از یک تخمک بارور شده به وجود آمده‌اند؛ یعنی تخمک پس از بارور شدن توسط اسپرم، به دو قسمت تقسیم شده است. در حالی که دوقلوهای ناهمسان حاصل لقاح دو تخمک با دو اسپرم متفاوت هستند.

عبارت «د»: نادرست؛ در همه جنبه‌های رشد برخی ویژگی‌ها می‌توانند افزایش یابند (مانند افزایش دایره لغات و مهارت‌های شناختی چون تفکر، فراحافظه) برخی از ویژگی‌ها نیز کاهش می‌یابند (مانند کاهش پردازش ادراکی در نوجوانی و افت توانمندی‌های جسمانی در پیری).

همچنین برخی از ویژگی‌ها از بین رفته و محو می‌شوند (مانند پایان تخمک‌گذاری خانم‌ها در سنین میانسالی یا پیری).

عبارت «ه»: درست؛ کودکی دوم با شروع بلوغ جنسی پایان می‌یابد و فرد وارد دوره نوجوانی می‌شود. بلوغ جنسی همان دوره‌ای است که در آن ریش جنسی اتفاق می‌افتد.

۷۲- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- الف) کودکان نوپا اگر دوره‌های آموزشی لازم را زیر نظر متخصصان بگذرانند، می‌توانند مهارت‌هایی مانند نواختن پیانو را فراگیرند.
- ب) به طور معمول کودکان زمانی که می‌توانند با کمک بایستند، از دیدن افراد ناآشنا ترسیده و گریه می‌کنند.
- ج) کودکانی که می‌توانند در کنار سایر همسالان خود به بازی‌های انفرادی بپردازند، در صورت ضربه زدن به دیگران در حین بازی مسئول رفتار خود نیستند.
- د) کودکان چون هنوز توانایی فراحافظه را کسب نکرده‌اند، قادر به رمزگردانی جزء به جزء مطالب نیستند.
- ۱) درست - نادرست - درست - درست ۲) نادرست - درست - درست - نادرست
- ۳) درست - درست - نادرست - درست ۴) نادرست - نادرست - درست - نادرست

عبارت «اول»: نادرست؛ کودکان ۱ تا ۳ ساله را که به تازگی راه افتاده‌اند، «کودکان نوپا» می‌نامند. کودک در سنین نوپایی حتی اگر آموزش هم ببیند قادر به نواختن پیانو نیست، زیرا این کار مستلزم استفاده از حرکات ظریف سرانگشتان است و کودکان نوپا به آمادگی زیستی لازم برای این توانایی نرسیده‌اند. دقت کنید که کودکان در ابتدا قادر به حرکات درشتی همچون بالا رفتن از پله‌ها هستند، سپس مهارت حرکات ظریف همچون بستن بند کفش و زدن پیانو را یاد می‌گیرند.

عبارت «دوم»: درست؛ کودکان به‌طور معمول بین ۷ تا ۱۰ ماهگی می‌توانند با کمک بایستند؛ ترس از غریبه نیز در ۷ تا ۸ ماهگی بروز می‌یابد و با بازه تقریبی ایستادن با کمک هم‌پوشانی دارد.

عبارت «سوم»: درست؛ کودکان در سنین ۲ تا ۳ سالگی به بازی‌های موازی می‌پردازند (یعنی در کنار هم هستند، ولی به شکل انفرادی بازی می‌کنند). از طرف دیگر کودکان در این سن هنوز هیچ تصویری از کار خوب و بد ندارند و مسئول رفتار خود نیستند.

عبارت «چهارم»: نادرست؛ ویژگی فراحافظه در نوجوانی بروز می‌کند و کودکان فاقد این توانایی هستند. ولی رمزگردانی کردن اطلاعات چه به شکل جزئی و چه کلی، وابسته به فراحافظه نیست. در کودکان مراحل رمزگردانی، نگهداری و بازیابی اتفاق می‌افتد و اتفاقاً رمزگردانی در کودکان بیشتر به صورت جزء به جزء است.

– کودکان تا حدود ۵ سالگی، هنوز توانایی تشخیص کار خوب و بد را ندارند و مسئول رفتار خود نیستند.

۷۳- کدام عبارت درباره پدیده «آماده‌سازی» و کدام عبارت در تحلیل موقعیت زیر درست است؟

«پویا در مطالعه کتاب‌هایی که فاقد چاپ چهار رنگ هستند، زودتر دچار خستگی می‌شود.»

(۱) ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را با دشواری مواجه می‌کند. - انگیزتگی ذهنی تحت تأثیر عوامل روان‌شناختی است.

(۲) مواجهه اولیه با محرک، در شناخت یا انتخاب آن نقش دارد. - تغییرات درونی محرک‌ها یکی از عوامل تمرکز است.

(۳) ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را با دشواری مواجه می‌کند. - کارکرد گوش به زنگی تحت تأثیر خستگی کاهش می‌یابد.

(۴) مواجهه اولیه با محرک، در شناخت یا انتخاب آن نقش دارد. - در توجه غیرارادی، آگاهی فرد کاهش می‌یابد.

قسمت «اول»: آماده‌سازی زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن قرار می‌گیرد. در این صورت مواجهه اولیه با محرک باعث می‌شود در مواجهه‌های بعدی، شناخت آن محرک آسان‌تر و سریع‌تر اتفاق بیفتد (رد گزینه‌های ۱ و ۳).

قسمت «دوم»: موضوع مورد توجه اگر به لحاظ درونی، شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت را از بین می‌برد و فرد می‌تواند مدت طولانی‌تری به آن توجه کند. کتاب پویا از لحاظ تغییرات درونی غنی نیست و او را دچار خوگیری کرده است (رد گزینه‌های ۱، ۳ و ۴).

گزینه ۱: انگیزتگی ذهنی بیشتر تحت تأثیر عوامل روان‌شناختی و فیزیولوژیکی شخص انجام‌دهنده تکلیف قرار دارد، نه ویژگی‌های خود تکلیف. در این عبارت مشکل از ویژگی تکلیف و ساده و یکنواخت بودن آن است.

گزینه ۳: درست است که خستگی باعث افت گوش به زنگی می‌شود، ولی در این موقعیت پویا در موقعیت گوش به زنگی قرار نداشته، بلکه یکنواخت بودن محرک باعث خستگی او شده است.

گزینه ۴: توجه غیرارادی زمانی است که فرد بدون این که بخواهد، توجهش نسبت به محرکی خاص جلب می‌شود. در مورد پویا به توجه غیرارادی اشاره نشده است.

– تغییرات درونی محرک‌ها مربوط به ویژگی‌های ذاتی و درونی خود محرک است؛ مثل موضوعات جذاب، رنگی، یا استفاده از تصاویر.

۷۴- هریک از عبارت‌های زیر به کدام موضوع در ارتباط با توجه اشاره دارد؟

- ماشین‌مان را در طبقه پنجم پارکینگ طبقاتی بسیار شلوغی پارک کرده‌ایم و اغلب ماشین‌ها هم مثل ماشین ما سفیدرنگ هستند.
 - تصویری از چهره یک شخص مشکوک به قاچاق برای مأموران ارسال می‌شود تا در فرودگاه به دنبال او بگردند و مأموران در این مأموریت، افراد بی‌گناه زیادی را دستگیر می‌کنند.
 - مردمی که در شرایط جنگی زندگی می‌کنند، همیشه آماده پناه گرفتن و شنیدن صدای انفجار هستند.
- (۱) ردیابی علامت- ویژگی‌های منحصر به فرد هدف- گوش به زنگی (۲) جست‌وجو- ویژگی‌های منحصر به فرد هدف- ردیابی علامت
- (۳) جست‌وجو- ردیابی علامت- گوش به زنگی (۴) ردیابی علامت- ردیابی علامت- جست‌وجو

▲ مشخصات سؤال: متوسط * روان‌شناسی (درس ۳)

۷۴- پاسخ: گزینه ۳

عبارت «اول»: پارکینگ یک بافت مکانی است که باید محرک مد نظر را در آن پیدا کنیم و خودروهای رنگ سفید هم حاکی از وجود عوامل انحرافی زیاد است. پس در این موقعیت با کارکرد «جست‌وجو» روبه‌رو هستیم.

عبارت «دوم»: تکلیفی که به مأموران سپرده شده، ردیابی یک علامت هدف در میان جمعی از علامت‌های انحرافی است (جست‌وجو)، اما آن‌ها به دلیل اهمیت بالای موضوع، علامت‌های اشتباه زیادی را به جای محرک هدف انتخاب کرده‌اند که نمونه‌ای از هشدار کاذب است. هشدار کاذب یکی از موقعیت‌های ردیابی علامت است.

عبارت «سوم»: به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی طولانی، «گوش به زنگی» می‌گویند. در موقعیت‌های جنگی افراد در بستر زمانی نامعلوم باید آماده مقابله با پیام‌های جنگی باشند.

- هر چهار موقعیت ردیابی علامت ممکن است، هم در گوش به زنگی و هم در جست‌وجو اتفاق بیفتد.
- در جست‌وجو مکان محرک هدف نامشخص است، ولی در گوش به زنگی زمان ارائه آن نامشخص است.

۷۵- عبارات زیر به ترتیب با کدام موضوع ارتباط دارند؟

- نتایج آن نشان می‌دهد موجودات زنده به دریافت محرک‌ها نیاز دارند.
 - برخی از محرک‌ها قادر به تحریک گیرنده‌های حسی نیستند.
 - در صورت فقدان کارایی لازم در یکی از اندام‌های حسی، گیرنده‌های حسی سالم برای دریافت محرک‌ها به کمک اندام حسی آسیب‌دیده می‌روند.
 - ارتباط نزدیک میان مفهوم توجه با این فرایند، تفکیک آن‌ها را دشوار می‌کند.
- (۱) شرایط فقدان حواس- شدت محرک- جبران حسی- پایداری و مداومت در توجه
- (۲) شرایط محرومیت حسی- شدت محرک- منابع توجه- تفسیر و تعبیر کردن محرک‌ها
- (۳) دریافت از طریق چند حس- آزمایشات مربوط به فقدان حواس- جبران حسی- تمرکز
- (۴) دریافت محرک‌ها از طریق یک حس- آزمایشات مربوط به محرومیت حسی- منابع توجه- ادراک

▲ مشخصات سؤال: متوسط * روان‌شناسی (درس ۳)

۷۵- پاسخ: گزینه ۱

عبارت «اول»: نتایج ناشی از آزمایشات مربوط به محرومیت حسی یا فقدان حواس نشان داد که همه موجودات زنده به خصوص انسان به احساس (دریافت محرک) نیاز دارند (تأیید گزینه‌های ۱ و ۲).

عبارت «دوم»: تحریک هریک از گیرنده‌های حسی تابع شدت محرک است؛ یعنی تحریک حواس از سوی محرک باید به میزان خاصی برسد تا آن عضو حسی تحریک شود. اگر محرک نتواند گیرنده‌های حسی را تحریک کند، یعنی شدت لازم را نداشته است (تأیید گزینه‌های ۱ و ۲).

عبارت «سوم»: در شرایطی که یکی از حواس پنج‌گانه از کار می‌افتد، مغز ما با قوی‌تر کردن بقیه حواس، کمبود آن را جبران می‌کند. به این مفهوم «جبران حسی» گفته می‌شود (تأیید گزینه‌های ۱ و ۳).

عبارت «چهارم»: اغلب به دلیل ارتباط نزدیک میان دو مفهوم توجه و تمرکز، همه افراد قادر به تفکیک آن دو نیستند. تمرکز همان پایداری و مداومت در توجه است (تأیید گزینه‌های ۱ و ۳).

- دریافت محرک‌های حسی (احساس) ضروری است. دریافت یک موضوع از طریق چند حس هر چند مفید است و دریافت فرد را قوی‌تر می‌کند، اما ضروری نیست.

۷۶- پاسخ درست سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- افزایش کدام عامل باعث افزایش مدت زمان پیدا کردن محرک هدف در بافت مکانی می‌شود؟
 - کاهش کدام عامل مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر را افزایش می‌دهد؟
 - در صورت افزایش کدام خطا، اطلاعات نادرست وارد نظام باورهای فرد شده و نتایج وخیمی به بار می‌آورد؟
 - در کدام اصل گشتالت تصاویر یکسان به دلیل تأثیرپذیری از تصاویر اطرافشان متفاوت ادراک می‌شوند؟
- (۱) تعداد محرک‌های انحرافی - دشواری تکلیف - هشدار کاذب - مجاورت
 (۲) ویژگی‌های منحصربه‌فرد هدف - شباهت تکالیف - هشدار کاذب - مجاورت
 (۳) تعداد محرک‌های انحرافی - دشواری تکلیف - ادراکی - شکل و زمینه
 (۴) ویژگی‌های منحصربه‌فرد هدف - شباهت تکالیف - ادراکی - شکل و زمینه

۷۷- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * روان‌شناسی (درس ۳)

عبارت «اول» (عامل افزایش مدت زمان پیدا کردن محرک هدف): در کارکرد جست‌وجو، هرچه تعداد محرک‌های انحرافی بیشتر باشد، جست‌وجو دشوار می‌شود و مدت زمان پیدا کردن محرک افزایش می‌یابد. بنابراین قسمت اول گزینه‌های ۱ و ۳ درست است. دقت کنید که هرچه ویژگی‌های منحصربه‌فرد هدف بیشتر باشد، مدت زمان پیدا کردن محرک کاهش می‌یابد (رد گزینه‌های ۲ و ۴).

عبارت «دوم»: (عامل افزایش مدت زمان مفید توجه مستمر): بر آورد دقیق حداکثر مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر به ویژگی‌های شخصی و دشواری تکلیف مورد نظر بستگی دارد؛ یعنی هرچه تکلیف دشواری کمتری داشته باشد، مدت زمان مفید برای ایجاد توجه مستمر افزایش می‌یابد. دقت کنید که شباهت تکالیف در انجام همزمان دو یا چند تکلیف تأثیرگذار است، نه در توجه مستمر (رد گزینه‌های ۲ و ۴).

عبارت «سوم»: اگر تعداد خطاهای ادراکی زیاد شود، به عنوان یک خطای شناختی وارد نظام ذهنی فرد می‌شود و باورهای او را تحت تأثیر قرار می‌دهد (رد گزینه‌های ۱ و ۲). دقت کنید که هشدار کاذب از خطاهای ادراکی نیست.

عبارت «چهارم»: اصل شکل و زمینه بیان می‌کند که ادراک ما از یک شکل تحت تأثیر زمینه‌های مختلف تغییر می‌کند. در این اصل قرار گرفتن یک شکل یکسان در زمینه‌های مختلف پیرامون آن، ادراک‌های متفاوتی را ایجاد می‌کند. توجه داشته باشید که هرگاه اشکال به دلیل کنار هم قرار گرفتن در یک گروه دسته‌بندی و ادراک شوند، با اصل مجاورت مواجه هستیم (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

۷۷- تفاوت اصلی رمزگردانی کودکان و بزرگسالان در چیست و پدیده نوک‌زبانی به چه چیزی اشاره دارد؟

- (۱) غلبه رمزگردانی جزئی در کودکان - بازیابی دشوارتر پدیده‌های قدیمی‌تر
- (۲) غلبه رمزگردانی معنایی در بزرگسالان - بازیابی دشوارتر پدیده‌های قدیمی‌تر
- (۳) غلبه رمزگردانی معنایی در بزرگسالان - یادآوری اطلاعات با دریافت نخستین نشانه
- (۴) غلبه رمزگردانی جزئی در کودکان - یادآوری اطلاعات با دریافت نخستین نشانه

۷۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * روان‌شناسی (درس ۴)

مورد «اول»: تفاوت اصلی رمزگردانی کودکان و بزرگسالان در این است که کودکان به صورت جزء به جزء و بزرگسالان به صورت کلی و خلاصه اطلاعات را رمزگردانی می‌کنند (رد گزینه‌های ۲ و ۳).

مورد «دوم»: نوک‌زبانی به شرایطی اطلاق می‌شود که شخص نمی‌تواند مطلبی که رمزگردانی و ذخیره کرده است را بازیابی کند، اما با دریافت نشانه‌های بازیابی، آن را به یاد می‌آورد (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

- در رمزگردانی جزء به جزء امکان خطای بیشتری وجود دارد.

۷۸- مهسا از همسرش می‌خواهد جزئیات گفت‌وگویی که با همکارش داشته است را بیان کند. همسر او صحبت‌هایشان را فراموش کرده و به نظرش اهمیت حفظ کردن نداشته‌اند. او فقط یادش می‌آید که همکارش برای او چند جفت کلمه را تکرار کرده بود و می‌خواست آن‌ها را به خاطر بسپارد. او در به یاد آوردن جفت‌واژه «سرمایه - تلفن» دچار مشکل شده است، ولی جفت‌واژه «رونق - بازار» را به خاطر می‌آورد. این وضعیت نشان‌دهنده چیست و مشکل همسر مهسا به کدام خطای حافظه اشاره دارد؟

(۱) یادآوری با نشانه‌های درونی، آسان‌تر از یادآوری با نشانه‌های بیرونی است. - حذف کردن
 (۲) بسیاری از افراد نشانه‌های کافی و درست برای بازیابی اطلاعات از حافظه ندارند. - اضافه کردن
 (۳) بسیاری از افراد نشانه‌های کافی و درست برای بازیابی اطلاعات از حافظه ندارند. - حذف کردن
 (۴) یادآوری با نشانه‌های درونی، آسان‌تر از یادآوری با نشانه‌های بیرونی است. - اضافه کردن

▲ مشخصات سؤال: متوسط * روان‌شناسی (درس ۴)

۷۸- پاسخ: گزینه ۱

منظور از نشانه درونی، نشانه‌های معنایی است و منظور از نشانه بیرونی، نشانه‌های حسی یا غیرمعنایی است. هنگامی که از نشانه‌های درونی استفاده می‌کنیم، یادآوری بهتری خواهیم داشت. جفت‌واژه «رونق - بازار» دارای ارتباط معنایی قوی است و بهتر به‌خاطر آورده می‌شود. در خطای حذف کردن یا فراموشی، فرد بخش‌هایی از خاطرات سپرده‌شده را فراموش می‌کند؛ مانند همسر مهسا که قسمت‌هایی از گفت‌وگو را فراموش کرده است.

گزینه‌های ۲ و ۴: اگر همسر مهسا جزئیاتی را بیان می‌کرد که اتفاق نیفتاده بودند، با خطای اضافه کردن مواجه بودیم، اما در این موقعیت، چیزی با اطلاعات حذف شده جایگزین نشده است.

گزینه‌های ۲ و ۳: این عبارت درست است، اما به سؤال ارتباطی ندارد. جفت‌واژه «سرمایه - تلفن» به دلیل نداشتن ارتباط معنایی نشانه‌های درونی ندارند، اما جفت‌واژه «رونق - بازار» هم کنار هم قرار گرفته‌اند (نشانه بیرونی) و هم از نظر معنایی مرتبط هستند (نشانه درونی)؛ در نتیجه بهتر به یاد آورده می‌شوند.

۷۹- کدام یک از عبارت‌های زیر در زمینه انواع خطاهای حافظه درست است؟

- (۱) با توجه به تأثیر ناخوشایند خاطرات آزاردهنده، خطای حذف کردن گاهی مثبت تلقی می‌شود.
- (۲) عوامل عاطفی می‌توانند مرحله اول و سوم حافظه را تحت تأثیر قرار دهند و در مرحله دوم نقش ندارند.
- (۳) عدم رمزگردانی باعث می‌شود، نتوانیم اطلاعاتی که به‌خاطر سپرده‌ایم را ذخیره‌سازی کنیم.
- (۴) عدم وجود نشانه‌های بازیابی زمانی عامل اصلی فراموشی است که نتوانسته‌ایم اطلاعات را ذخیره‌سازی کنیم.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * روان‌شناسی (درس ۴)

۷۹- پاسخ: گزینه ۱

ما تمایل نداریم اطلاعات گذشته را فراموش کنیم، ولی فراموشی یا حذف کردن خاطره‌های آزاردهنده، نعمت بزرگی است.

گزینه ۲: عوامل عاطفی می‌توانند در هر سه مرحله حافظه (رمزگردانی، ذخیره‌سازی و بازیابی) نقش مثبت یا منفی داشته باشند. ولی می‌توان گفت بر مرحله رمزگردانی تأثیر بیشتری می‌گذارند.

گزینه ۳: بسیاری از فراموشی‌ها در عمل ناشی از کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است. به عبارت دیگر کم‌توجهی باعث می‌شود نتوانیم اطلاعات را به‌خاطر بسپاریم (نه این که اطلاعات به‌خاطر سپرده شده را نتوانیم ذخیره‌سازی کنیم).

گزینه ۴: مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی در صورتی عامل فراموشی محسوب می‌شوند که اطلاعات را رمزگردانی و ذخیره‌سازی کرده‌ایم و صرفاً در به یادآوردن آن‌ها دچار مشکل شده‌ایم.

۸۰- در موقعیت‌های زیر به ترتیب کدام یک از انواع حافظه شکل گرفته‌اند؟

- (الف) جرقه یک فشفسه را برای لحظه‌ای بسیار کوتاه در تاریکی می‌بینید و اثری از آن در ذهنتان باقی می‌ماند.
- (ب) شماره تلفن پیتزافروشی را از روی بیل‌بورد خوانده و آن را تکرار می‌کنید تا به محض اینکه صفحه موبایلتان روشن شد با آنجا تماس بگیرید.
- (ج) در حال حل کردن یک مسئله ریاضی چندمرحله‌ای هستید و باید نتایج مراحل قبلی را در ذهن نگه دارید.
- (د) تصویر کودکی برادرزاده‌تان را به‌وضوح به یاد می‌آورید.

(۲) کوتاه‌مدت - حسی - بلندمدت - رویدادی

(۱) کوتاه‌مدت - حسی - کاری - بلندمدت

(۴) حسی - کوتاه‌مدت - بلندمدت - رویدادی

(۳) حسی - کوتاه‌مدت - کاری - بلندمدت

▲ مشخصات سؤال: دشوار * روان‌شناسی (درس ۴)

۸۰- پاسخ: گزینه ۳

عبارت «اول»: حافظه حسی؛ اطلاعات حسی (نور فشفسه) برای کسری از ثانیه ذخیره شده و سپس محو می‌شود.

عبارت «دوم»: حافظه کوتاه‌مدت؛ شماره تلفن، مورد توجه قرار گرفته و برای مدت کوتاهی (حداکثر چند دقیقه) باقی می‌ماند.

عبارت «سوم»: حافظه کاری؛ در این فعالیت نه تنها اطلاعات مرحله قبلی محاسبه را در مدت کوتاه نگه می‌داریم، بلکه به‌طور فعال بر روی آن‌ها پردازش و دست‌کاری انجام می‌دهیم.

عبارت «چهارم»: حافظه بلندمدت از نوع رویدادی؛ این یک خاطره شخصی است که برای مدت زمان طولانی ذخیره شده است.

هرچند به یاد آوردن تصویر کودکی برادرزاده به‌طور خاص یک حافظه رویدادی است، اما از آنجایی که حافظه رویدادی زیرمجموعه‌ای از حافظه بلندمدت است و گزینه ۳ تنها گزینه‌ای است که سه مورد اول را به‌درستی ذکر کرده، این گزینه صحیح‌ترین انتخاب است. فراموش نکنید که حافظه رویدادی و معنایی تحت عنوان کلی حافظه بلندمدت طبقه‌بندی می‌شوند.

زبان عربی (ویژه انسانی)

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٨٩- ٨١):

٨١- ﴿وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسَّوِّءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾:

- ١) و من نفس خود را تبریئه نمی‌کنم؛ چراکه نفس قطعاً به بدی امر می‌کند؛ جز اینکه خدا رحمت کند.
- ٢) و نفسم را بی‌گناه نمی‌شمارم؛ زیرا نفس، بسیار دستور دهنده به بدی است؛ مگر اینکه پروردگارم رحم کند.
- ٣) و نفسم را بی‌گناه نشمردم؛ بی‌گمان نفس، امر کننده به بدی است؛ مگر اینکه پروردگارم ببخشد.
- ٤) و خویشتن را بی‌گناه نمی‌دانم؛ زیرا نفسم بسیار امر کننده به بدی است؛ جز اینکه پروردگارم رحم نکند.

▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۱)

۸۱- پاسخ: گزینه ۲

ما أُبْرِئُ: بی‌گناه نمی‌شمارم، تبریئه نمی‌کنم، بی‌گناه نمی‌دانم (رد گزینه ۳) / النَّفْسُ: نفس (رد گزینه ۴) / أَمَّارَةٌ: بسیار دستور دهنده، بسیار امر کننده؛ اسم مبالغه (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / رَحِمَ: رحم کند، رحمت کند، ببخشد (رد گزینه ۴)

٨٢- «يَنْتَظِرُ أَوْلَادِي الْعَطَلَاتِ الصَّيْفِيَّةِ مُشْتَاقِينَ لِأَنِّي سَأَخْذُهُمْ إِلَى رِفْنَا وَ سَيَقْضُونَ أَسْبُوعِينَ كَامِلِينَ مَعَ جَدِّهِمْ وَ جَدَّتْهُمْ فِي طَبِيعَةِ الرَّيْفِ الْجَمِيلَةِ!»:

- ١) فرزندانم، مشتاقانه منتظر تعطیلات تابستانی هستند زیرا آن‌ها را به روستایمان خواهم برد و دو هفته تمام را با پدربزرگشان و مادربزرگشان در طبیعت روستای زیبا سپری می‌کنند!
- ٢) فرزندان مشتاقم، منتظر تعطیلات تابستانی می‌مانند تا آن‌ها را به روستایمان ببرم و دو هفته کامل را با پدربزرگ و مادربزرگشان در طبیعت زیبای روستا بگذرانند!
- ٣) با اشتیاق منتظر فرزندانم در تعطیلات تابستانی هستم زیرا آن‌ها را به روستایمان خواهم برد و دو هفته کامل را در طبیعت زیبای روستا با پدربزرگ و مادربزرگ سپری خواهند کرد!
- ٤) فرزندانم، با اشتیاق منتظر تعطیلات تابستانی هستند زیرا آن‌ها را به روستایمان خواهم برد و دو هفته کامل را با پدربزرگ و مادربزرگشان در طبیعت زیبای روستا خواهند گذراند!

▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۲)

۸۲- پاسخ: گزینه ۴

يَنْتَظِرُ: منتظر هستند، منتظر می‌مانند (رد گزینه ۳) / أَوْلَادِي ... مُشْتَاقِينَ: فرزندانم با اشتیاق، فرزندانم مشتاقانه؛ به‌صورت حال ترجمه می‌شود، نه صفت (رد گزینه ۲) / سَيَقْضُونَ: خواهند گذراند، سپری خواهند کرد (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / جَدِّهِمْ وَ جَدَّتْهُمْ: پدربزرگ و مادربزرگشان (رد گزینه ۳) / طَبِيعَةِ الرَّيْفِ الْجَمِيلَةِ: طبیعت زیبای روستا؛ ترکیب وصفی- اضافی (رد گزینه ۱)

- حال اسم، معادل قید حالت فارسی است و با پیشوند «با» یا پسوند «ان» یا به صورت صفت فاعلی و مفعولی ترجمه می شود.
مثال: «جاء الطالب ضاحكاً: دانش آموز، خندان آمد» / «شاهدتُ عليّاً حزيناً: علی را غمگین دیدم»
- اگر یک اسم، مضاف الیه و صفت را باهم داشته باشد، به این نوع ترکیب، ترکیب وصفی- اضافی می گویند. در ترجمه این نوع ترکیب، ابتدا صفت برای آن اسم می آید و سپس مضاف الیه.
مثال: عبادُ الله الصّالحون (عباد: مضاف و موصوف- الله: مضاف الیه- الصّالحون: صفت): بندگان صالح خدا
سَجَّعْنَا قَریقنا الفائرَ (قَریق: مضاف و موصوف- نا: مضاف الیه- الفائر: صفت): تیم برنده ما

۸۳- «لا یقبل الشّبابُ إلّا علی مَنْ لهم أفكارٌ حدیثه و یعاملونهم بأخلاق حسنة!»:

- ۱) جوانان فقط کسانی را می پذیرند که اندیشه های جدیدی دارند و با آنها با اخلاق خوب رفتار می کنند!
- ۲) جوانان کسی را نمی پذیرند مگر اینکه دارای افکاری نو باشد و با اخلاقی نیکو با آنها رفتار کند!
- ۳) جوانان فقط به کسانی روی می آورند که اندیشه هایی نو دارند و با اخلاقی نیکو با آنها رفتار می کنند!
- ۴) جوانان جز به کسانی که فکرهای جدید دارند و با اخلاق خوبی رفتار می کنند، روی نمی آورند!

۸۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس های ۲ و ۳)

- لا یقبل الشّبابُ إلّا علی مَنْ ... جوانان فقط به کسانی روی می آورند که ... جوانان جز به کسانی که ... روی نمی آورند (رد گزینه های ۱ و ۲)
أفكارٌ حدیثه: اندیشه هایی نو، اندیشه های جدیدی، افکاری نو؛ موصوف و صفت نکره (رد گزینه ۴) / یعاملونهم: با آنها رفتار می کنند (رد گزینه های ۲ و ۴) / أخلاق حسنة: اخلاقی نیکو؛ موصوف و صفت نکره (رد گزینه ۱)

- اگر در جمله منفی که حرف «إلّا» آمده، مستثنی منه ذکر نشود، آن جمله به دو صورت ترجمه می شود:
در کتابخانه، کسی جز علی را ندیدم!
ما شاهدتُ فی المكتبة إلّا علیّاً!: در کتابخانه، فقط (تنها) علی را دیدم!
مؤمن، چیزی جز حقیقت را نمی گوید!
لا یقول المؤمنُ إلّا الحقَّ!: مؤمن، فقط حقیقت را می گوید!

۸۴- «علینا أن لا نشعر بالقلق عند مواجهة الصّعوبات، لعلنا نستطیع أن نتغلب علیها!»:

- ۱) ما نباید هنگام روبه رو شدن با سختی ها احساس نگرانی کنیم، شاید بتوانیم بر آنها چیره شویم!
- ۲) بر ما لازم است که هنگام مواجهه با سختی مضطرب نشویم، امید است که ما توانایی غلبه بر آن را داشته باشیم!
- ۳) ما نباید احساس کنیم که هنگام روبه رویی با مشکلاتمان ناراحت هستیم، شاید بتوانیم بر آنها غلبه کنیم!
- ۴) ما هنگامی که با مشکلات مواجه می شویم، نباید احساس نگرانی کنیم زیرا می توانیم بر آنها چیره شویم!

۸۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۱)

- أن لا نشعر بالقلق: احساس نگرانی کنیم (رد گزینه های ۲ و ۳) / عند مواجهة: هنگام روبه رو شدن، هنگام مواجهه، هنگام روبه رویی (رد گزینه ۴) / الصّعوبات: سختی ها، مشکلات (رد گزینه های ۲ و ۳) / لعلنا نستطیع: شاید بتوانیم (رد گزینه های ۲ و ۴) / أن نتغلب: چیره شویم، غلبه کنیم (رد گزینه ۲)

- اگر حرف جرّ «علی» بر سر «اسم» یا «ضمیر» در ابتدای عبارت بیاید، در ترجمه به صورت «بر ... است/ بر ... لازم است/ ... باید» ترجمه می شود.
مثال: علی التّلمیذ أن یترك الكسل!: بر دانش آموز است که تنبلی را رها کند!/ بر دانش آموز لازم است که تنبلی را رها کند!/ دانش آموز باید تنبلی را رها کند!
- لعلّ + فعل مضارع ← شاید، امید است + مضارع التزامی
مثال: لعلّ أخي یفوز فی المسابقة!: شاید برادرم در مسابقه پیروز بشود!

۸۵- «بعد أن اختَرع نوبل الدِّيناميت إزْدادت الحُرُوب و كَثُرَت أدوات القتل و التَّخريب و إنَّ ما كانَ غرضُه من اختِراعِه إلَّا مُساعَدة الإنسان في مجال الإعمار و البِناء!»:

- (۱) بعد از اختراع دینامیت توسط نوبل، جنگ‌ها افزایش یافت و ابزارهای کشتار و ویرانی افزایش یافت، اگرچه هدف او از اختراع آن، چیزی جز کمک به بشریت در زمینه آباد کردن و ساخت و ساز نبود!
- (۲) نوبل پس از آنکه دینامیت را اختراع کرد، جنگ‌ها و ابزارهای قتل و تخریب را افزایش داد، هرچند هدفش از اختراع آن، فقط کمک به بشریت در زمینه آباد شدن و ساختن بود!
- (۳) پس از آنکه نوبل دینامیت را اختراع کرد، جنگ‌ها زیاد شدند و ابزارهای کشتار و ویرانی بسیار شد، هرچند هدف او از اختراع آن، چیزی جز کمک به انسان در زمینه آباد کردن و ساختن نبود!
- (۴) اینکه بعد از نوبل دینامیت اختراع شد، هدف این اختراع افزایش جنگ‌ها و ابزارهای کشتن و ویرانی نبود، بلکه به انسان در زمینه آبادانی و ساختن کمک کرد!

۸۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۲ و ۳)

بعد أن اختَرع نوبل الدِّيناميت: پس از آنکه نوبل دینامیت را اختراع کرد (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / إزْدادت الحُرُوب: جنگ‌ها زیاد شد، جنگ‌ها افزایش یافت (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / كَثُرَت: بسیار شد، افزایش یافت؛ فعل لازم (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / و إنَّ: اگرچه، هرچند (رد گزینه ۴) / ما كانَ غرضُه ... إلَّا مُساعَدة الإنسان: هدف او چیزی جز کمک به بشریت نبود، هدفش فقط کمک به انسان بود؛ «إلَّا» در جمله منفی بدون مستثنی منه (رد گزینه ۴) / الإعمار: آباد کردن، آبادانی (رد گزینه ۲)

۸۶- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (۱) كانَ الْفِرْدُ قد قامَ بإنشاء عَشْرَتِ المَعامِلِ في عَشْرين دَوْلَةً! الْفِرْدُ به ساختن ده‌ها کارگاه در بیست کشور اقدام کرده بود!
- (۲) كانَ لذلِكَ العالَمِ أختٌ كُبرى تَحضُّهُ و هو صَغير! آن دانشمند، خواهر بزرگ‌تری داشت که وقتی او کوچک بود، او را در آغوش می‌گرفت!
- (۳) أ تَرَعُمُ أَتَكَ جَرْمٌ صَغير و فيكَ انطوى العالَمُ الأكْبَر! آیا می‌پنداری که تو پیکر کوچکی هستی، حال آنکه جهان بزرگ‌تر در تو به‌هم پیچیده شده است!
- (۴) حَضَرَ اللَّاعِبونَ كُلُّهُم في الصَّالَةِ إلَّا حارسَ المَرَمي الَّذي لَمْ يَصِلْ إلى الحافِلَةِ! بازیکنان همه‌شان در سالن حاضر شدند، به‌جز دروازه‌بان که به اتوبوس نرسید!

۸۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۱ تا ۳)

ترجمه صحیح عبارت: «آن دانشمند، خواهر بزرگ‌تری داشت که او را در آغوش می‌گرفت درحالی‌که کوچک بود!»

۸۷- عَيْنُ الصَّحِيح:

- (۱) إِنَّ الْبائعَ عازِمٌ على بَيْعِ أوعِيَتِه: فروشنده مصمم است که ظروف خود را قطعاً بفروشد،
- (۲) وَلَكِنِ الْمُشْتَرِي مَرَدَّدٌ في شِرائِها: اما خریدار در خریدن آن‌ها مردد است،
- (۳) لِأَنَّهُ كانَ يَريدُ أوعِيَةً ضَفيَّةً لضيوفه الخواص: زیرا او برای مهمانان ویژه ظروف نقره‌ای می‌خواست،
- (۴) كَأَنَّ أوعِيَةَ الْبائعِ كانت مصنوعة من النحاس: درحالی‌که ظروف فروشنده از مس ساخته شده بودند!

۸۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «إِنَّ» باید در ابتدای جمله ترجمه شود.

گزینه ۳: ضيوفه الخواص (ترکیب وصفی- اضافی دارای ضمیر متصل): مهمانان ویژه‌اش

گزینه ۴: كَأَنَّ (حرف مشبهة): گویا، انگار

۸۸- «دوستم در روزهای امتحان، کتاب‌هایش را فقط در کتابخانه خواند!»:

- (۱) ما قرأتُ صديقتي في الأيام الإمتحانات كُتِبَها إلَّا في المكتبة! (۲) لم يقرأ صديقي كُتِبَها في أيام الإمتحان إلَّا في المكتبة!
- (۳) لم تقرأ صديقتي كُتِبَها في المكتبة إلَّا في أيام الإمتحان! (۴) قرأ صديقي في أيام الإمتحان كتابه في المكتبة فقط!

۸۸- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۳)

روزهای امتحان: آیام الإمتحان؛ ترکیب اضافی (رد گزینه ۱) // کتاب هایش: کُتِبَها، کُتِبَ (رد گزینه ۴) // فقط در کتابخانه خواند: لَمْ يَقْرَأْ ... إلّا في المكتبة، ما قرأ ... إلّا في المكتبة، قرأ في المكتبة فقط (رد گزینه ۳)

۸۹- عین المناسب في مفهوم الآية: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾

۱) جمله خشم از کبر خیزد از تکبر پاک شو	گر نخواستی کبر را رو بی تکبر خاک شو
۲) دانی که خدا ذات تو با عشق عجین کرد	پس چیست بدین مرتبه رفتار خشونت
۳) هرکه آمد به جهان اهل فنا خواهد بود	آنکه پاینده و باقیست خدا خواهد بود
۴) ای آن که طلب کار خدایی، به خود آ	از خود بطلب، کز تو خدا نیست جدا

۸۹- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۳)

با توجه به ترجمه آیه «هر چیزی به جز ذات خداوند، نابودشدنی است.» مفهوم مناسب آن، فقط با بیت گزینه ۳ قرابت دارد.

■ ■ ■ إقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة بما يناسب النص (۹۴- ۹۰):

«كان حامد طالباً دوياً لا يفارق (فارق: جدا شد) كتبه أبداً لكن إقباله على الدراسة وحدها جعله يشعر بالكسل والوهن و ضاق له الأفق كأن عقله في سبات عميق! فدعاه معلمه الحكيم وخبره بين رياضات متنوعة فاختار حامد كرة القدم و شارك في اللعب مع زملاءه و استعان بكل طاقته حتى سجل هدفاً فحضرته لاعبو فريقه بكل إعزاز و إكرام فشعر بسعادة و افتخار، فأدرك قيمة العلاقات (روابط) الاجتماعية! في اليوم التالي، عاد إلى صفه نشيطاً منتبهاً و قد أصبح فهم الدروس أسهل عليه، فاكتشف أن للرياضة دوراً مهماً في تطوير العقل و ليست لبناء الجسم فقط! نظر حامد إلى معلمه مبتسماً و هو يقول: «ليتني عرفتُ هذا السرّ من قبل فما أحسن الرياضة!» الرياضة فسيلة إذا غُرست في المدرسة، فلا تُمِر إلا أشخاصاً متوازنين ناجحين في المجتمع فإن العقل السليم إنما هو في الجسم السليم.»

■ ■ ■ ترجمه متن:

«حامد دانش آموزی پرتلاش بود که هرگز از کتاب هایش جدا نمی شد، اما روی آوردن وی تنها به تحصیل، او را به احساس تنبلی و سستی و داشت و افق [دیدش] برایش تنگ و محدود شد، گویی ذهنش در خواب عمیقی بود! پس معلم فرزانه اش، او را فراخواند و میان ورزش هایی گوناگون به او حق انتخاب داد! حامد فوتبال را برگزید و همراه با هم کلاسی هایش در بازی شرکت کرد و از تمام توانش یاری جست تا اینکه گلی به ثبت رساند! بازیکنان تیمش با احترام و محبت، او را در آغوش گرفتند و حامد احساس شادی و افتخار کرد و ارزش روابط اجتماعی را دریافت! روز بعد، با نشاط و هوشیاری به کلاسش بازگشت درحالی که فهم درس ها برایش آسان تر شده بود! او کشف کرد که ورزش تنها برای ساختن بدن نیست و نقش مهمی در بهینه سازی [عملکرد] ذهن دارد! حامد لبخند زنان به معلمش نگاه کرد درحالی که می گفت: «کاش زودتر این راز را می دانستم که ورزش چه نیکوست!» ورزش نهالی است که اگر در مدرسه کاشته شود، فقط افرادی متعادل و موفق در اجتماع را به بار می آورد؛ زیرا عقل سالم، تنها در بدن سالم است!»

۹۰- عین الخطأ حسب مفهوم النص:

- ۱) ما أحسن إثماراً فسيلة الرياضة البدنية إذا غُرست في الطلّاب اليافعين!
- ۲) الطالب الناجح لا يُقبل إلا على دروسه و واجباته و لا يفارق كتبه أبداً!
- ۳) الرياضة ليست تجميلاً للجسم فقط، بل هي إعمارٌ للعقل و نشاطٌ للفكر!
- ۴) لا تتسّع الأفق لمن يتكاسل و يهين في أموره و نام عقله نوماً خفيفاً!

۹۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (جامع)

ترجمه گزینه ها:

- گزینه ۱: چه نیکوست میوه دادن نهال ورزش بدنی، اگر در [دل] دانش آموزان نوجوان کاشته شود!
- گزینه ۲: دانش آموز موفق جز به درس ها و تکالیفش روی نمی آورد و هرگز از کتاب هایش جدا نمی شود!
- گزینه ۳: ورزش تنها زیباسازی اندام نیست، بلکه آبادانی عقل و پویایی اندیشه است!
- گزینه ۴: افق ها برای کسی که تنبلی می کند و در کارهایش سستی می ورزد و عقلش در خوابی سبک فرورفته، گشوده نمی شوند!

۹۱- عین سؤالاً لا یُجیب النَّصُّ عنه:

- (۱) متنی افتخر حامدٌ بمشاركته في نشاط جماعيٍّ مع زملاءه؟
(۲) من هو المتخرج الناجح الذي ينتفع المجتمعُ بشخصيته؟
(۳) ما هي الرياضاتُ التي اقترحها المعلمُ على طالبه المنزعج؟
(۴) كيف نظر حامدٌ إلى معلمه الحكيم بعد العودة إلى المدرسة؟

۹۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (جامع)

ترجمه عبارت سؤال: پرسشی را معین کن که متن پاسخی به آن نمی‌دهد.
ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه ۱: حامد چه زمانی به شرکت کردنش در یک فعالیت گروهی با هم‌کلاسی‌هایش افتخار کرد؟
گزینه ۲: دانش‌آموخته موفق که جامعه از شخصیت او بهره‌مند می‌شود، کیست؟
گزینه ۳: چه ورزش‌هایی را معلم به دانش‌آموز آزرده‌اش پیشنهاد کرد؟
گزینه ۴: حامد پس از بازگشت به مدرسه، چگونه به معلم خردمند خود نگاه کرد؟

۹۲- عین عبارة لا یُفیدها مفهوم النَّصُّ:

- (۱) تن زنده، والا به ورزش‌دگی است
(۲) به ورزش‌گرای و سرافراز باش
(۳) ز نیرو بُود مَرَد را راستی
(۴) برو قوی شو اگر راحت جهان طلبی
که ورزش‌دگی مایه زندگی است
که فرجام سستی، سرافکنده‌گی است
ز سستی کُژی زاید و کاستی
که در نظام طبیعت ضعیف پامال است

۹۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (جامع)

ترجمه عبارت سؤال: عبارتی را که مفهوم متن آن را نمی‌رساند، مشخص کن.
در متن صریحاً اشاره شده است که ورزش از این رو مهم است که تأثیر بسزایی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دارد، نه برای آنکه بتوان در جهان امروز حق خود را از زورگویان گرفت.

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۹۴ و ۹۳):

۹۳- «أَحْسَنَ- يُفَارِقُ- غُرَسَتْ- مُنْتَبِهًا»:

- (۱) أَحْسَنَ: اسم التفضيل- للمذكر- مؤنثه «حُسْنِيٌّ»- حروفه الأصلية «ح س ن»/ اسم للحروف المشبهة و منصوب
(۲) يُفَارِقُ: فعل مضارع يفيد معنى الماضي الاستمراري- للغائب- مزيد ثلاثي من باب «مفاعلة»- معلوم/ فعل و فاعل، مفعوله: «كُتُبُ»
(۳) غُرَسَتْ: فعل ماضٍ- للغائبة- مجرد ثلاثي- مصدره «غَرَسَ»- متعدّد- مجهول/ فعل مع نائب فاعله فعل الشرط و الجملة شرطية
(۴) مُنْتَبِهًا: اسم الفاعل من مزيد ثلاثي من باب «افتعال»- مفرد- مذكر- نكرة- معرب/ حال و منصوب بالفتحة

۹۳- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (جامع)

بررسی گزینه ۱:

اسم التفضيل، للمذكر، مؤنثه «حُسْنِيٌّ» ← فعل ماضٍ، للغائب، مزيد ثلاثي من باب «إفعال»/ اسم للحروف المشبهة و منصوب ← فعل و فاعل

۹۴- «لَاعَبُوا- أَسْهَلَ- تُثْمِرُ- متوازنين»:

- (۱) لَاعَبُوا: اسم الفاعل من فعل ليس له حرف زائد- مفرد- مذكر- معرب- مادته: «ل ع ب»/ فاعل و مرفوع بالضمّة
(۲) أَسْهَلَ: اسم التفضيل للمفرد المذكر- حروفه الأصلية «س ه ل»- نكرة- معرب/ خبر للفعل الناقص و منصوب بالفتحة
(۳) تُثْمِرُ: فعل مضارع- للغائبة- مزيد ثلاثي من باب «إفعال»- معلوم/ فعل مع فاعله في أسلوب الإستثناء
(۴) متوازنين: اسم الفاعل من مزيد ثلاثي في باب «تفاعل»- جمع سالم للمذكر- نكرة- معرب/ صفة للمستثنى و منصوب بالياء بالتبعية

۹۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (جامع)

بررسی گزینه ۱:

مفرد ← جمع سالم/ مرفوع بالضمّة ← مرفوع بالواو

- هرگاه اسم مثنی یا جمع مذکر سالم مضاف واقع شود، «ن» خود را از دست می دهد.
مثال: لاعبون + فريق = لاعبو فريق (بازیکنان تیم)

■ اَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۱۰۰-۹۵):

۹۵- عَيِّنِ الْخَطَأَ فِي ضَبْطِ الْحَرَكَاتِ أَوْ قِرَاءَةِ الْكَلِمَاتِ:

- (۱) نَحْنُ لَا نَفْتَحِرُ بِنَسَبِنَا لِأَنَّا خُلِقْنَا جَمِيعاً مِنْ طِينَةٍ! (۲) بَعْدَ أَنْ اخْتَرَعَ نَوِيلَ الدِّيْنَامِيْتِ، إِزْدَادَتِ الْحَرْوُبُ وَ التَّخْرِيْبُ!
(۳) اِبْحَثُوا عَنْ مَعْنَى كَلِمَةِ «الْعَصَاة» فِي الْمُعْجَمِ الَّذِي قَدْ أَخَذْتَهُ! (۴) أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُبَاتِ الْعَقْلِ وَ قُبْحِ الزَّلَلِ وَ بِهِ نَسْتَعِينُ!

۹۵- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس های ۱ و ۲)

اِخْتَرَعَ ← اِخْتَرَعَ [ماضی باب «اِفْتَعَلَ» همواره بر وزن «اِفْتَعَلَ» می آید].
الحروب ← الحروب [یکی از اوزان جمع های مکسر، وزن «فُعول» می باشد؛ مانند: «نُقود، اُمور، قُبور»]

۹۶- عَيِّنْ عِبْرَةَ نَقْدَرِ أَلَّا نَتَرْجِمَ فِيهَا حَرْفَ النَّفْيِ:

- (۱) لَمْ يَسْهَرْ الْمَرْمُضُونَ لِرَاحَةِ الْمَرْضَى إِلَّا أَحَدَهُمْ!
(۲) لَنْ يَهْتَمَّ الْعِبَادُ بِالْإِنْفَاقِ مِنْ أَمْوَالِهِمْ إِلَّا الْمُحْسِنِينَ!
(۳) مَا أَتَقَّقَ قَائِدَ الْجَيْشِ الْمَعْرُوفِ الْأَسْرَى إِلَّا أَسِيراً وَاحِداً!
(۴) لَا يَنْفَضُّ مِنْ حَوْلِ عَمِيلِ الْعَدُوِّ الْخَائِنِ إِلَّا الْعُقَلَاءُ!

۹۶- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۳)

در گزینه ۴ مستثنی منه حذف شده است، لذا می توانیم عبارت را به صورت مؤکد و مثبت و بدون ترجمه حرف نفی معنا کنیم: «فقط خردمندان از اطراف مزدور خائن دشمن پراکنده می شوند!»

گزینه ۱: مستثنی منه وجود دارد «المَرْمُضُونَ»؛ لذا می توانیم عبارت را به صورت مؤکد و مثبت و بدون ترجمه حرف نفی معنا کنیم و عبارت تنها به صورت منفی ترجمه می شود: «پرستاران به جز یکی از آن ها، برای راحتی بیماران بیدار نماندند!»
گزینه ۲: مستثنی منه وجود دارد «العباد»؛ لذا می توانیم عبارت را به صورت مؤکد و مثبت و بدون ترجمه حرف نفی معنا کنیم و عبارت تنها به صورت منفی ترجمه می شود: «بندگان به جز نیکوکاران، به انفاق کردن از دارایی هایشان اهتمام نخواهند ورزید!»
گزینه ۳: مستثنی منه وجود دارد «الأسرى»؛ لذا می توانیم عبارت را به صورت مؤکد و مثبت و بدون ترجمه حرف نفی معنا کنیم و عبارت تنها به صورت منفی ترجمه می شود: «فرمانده شناخته شده ارتش، اسیران را به جز یک اسیر آزاد نکرد!»

- هنگامی که پیش از «إِلَّا» جمله منفی آمده و مستثنی منه ذکر نشده باشد، می توانیم عبارت را به صورت مثبت و مؤکد نیز ترجمه کنیم. در این حالت «إِلَّا» به معنای «فقط، تنها» می باشد. در این حالت مستثنی مورد تأکید قرار می گیرد و می توانیم کلمه «فقط، تنها» را قبل از مستثنی بیاوریم. مثال: «لَا يَنْفَضُّ مِنْ حَوْلِ عَمِيلِ الْعَدُوِّ الْخَائِنِ إِلَّا الْعُقَلَاءُ!» فقط خردمندان از اطراف مزدور خائن دشمن پراکنده می شوند!

۹۷- عَيِّنِ الْمَوْصُوفَ مُؤَكِّداً:

- (۱) إِنَّ تَلَامِيذَ الصَّفِّ الْمُتَمَازِينَ لَا يَخَافُونَ مِنَ الْامْتِحَانَاتِ!
(۲) مَا عَزَمَ عَلَى الذُّهَابِ إِلَى مَشْهَدٍ إِلَّا الْإِثْنَانِ مِنْ أَصْدِقَائِي!
(۳) لَمْ تُدَافِعْ عَنْ حَقُوقِ النِّسَاءِ الْمَظْلُومَاتِ إِلَّا امْرَأَتَانِ اثْنَتَانِ!
(۴) إِثْمًا الشَّيْخُ الْمُتَّقِي عامل بالفرائض الإلهية بين هذه الجماعة!

۹۷- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس های ۱ و ۳)

در گزینه ۳، مستثنی منه حذف شده است و مستثنی مورد تأکید قرار گرفته است «امراتان»؛ از طرفی مستثنی «امراتان» موصوف است و «اثنتان» صفت آن است: «فقط دو زن از حقوق زن های ستم دیده دفاع کردند!»

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: «إِنَّ» کَل جمله را مورد تأکید قرار می‌دهد و نه یک اسم خاص را.
گزینه ۲: مستثنی‌منه حذف شده است و مستثنی «الإِثْنان» مورد تأکید قرار گرفته است؛ اَمَّا مستثنی «الإِثْنان» موصوف نیست و صفت ندارد.
گزینه ۴: «إِنَّمَا» خبر «عامل» را مورد تأکید قرار داده است و «عامل» موصوف نیست و صفت ندارد؛ «پیرمرد پرهیزگار، فقط عمل‌کننده به واجبات الهی میان این گروه است!»

خوبه اینو بدونی

- «إِنَّ» از حروف مشبّهة بالفعل به معنای «همانا» است و ابتدای جمله می‌آید و جمله پس از خود را تأکید می‌کند. مثال: «إِنَّ تَلَامِيذَ الصَّفِّ الْمُتَمَازِينَ لَا يَخَافُونَ مِنَ الامْتِحانات!» همانا دانش‌آموزان ممتاز کلاس از امتحانات نمی‌ترسند!
- «إِنَّمَا» ادات حصر به معنای «فقط» است و هرگاه بر سر جمله اسمیه بیاید، خبر را مورد تأکید قرار می‌دهد و «فقط» باید پیش از معادل فارسی خبر در ترجمه بیاید.
- هنگامی که پیش از «إِلَّا» جمله منفی آمده و مستثنی‌منه ذکر نشده باشد، مستثنی مورد تأکید قرار می‌گیرد و می‌توانیم کلمه «فقط، تنها» را قبل از مستثنی بیاوریم.
- اعداد اصلی «یک» و «دو» هرگاه بعد از اسم بیایند، نقش صفت را برای اسم قبل از خود دارند.

۹۸- عَيْنُ جُمْلَةٍ حَالِيَّةٍ تَدُلُّ عَلَى الاستمرار في الماضي:

- (۱) تُحْمَلُنَا مَرِيْمٌ مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَ هِيَ تَفْتَخِرُ بِنَسَبِهَا الْعَالِي! (۲) تَجْتَنِبُ عَنْ تَكْلِيمِ الْمُخْتَالِينَ وَ أَنْتَ تَأْمُرُنَا بِصَدَقِ الْحَدِيثِ!
(۳) تَأْمَلُ الشَّابَّ الْعَاقِلَ قَبْلَ التَّكَلُّمِ وَ هُوَ يُرِيدُ إِقْنَاعَ مُخَاطَبِهِ! (۴) أَكْرَمَ طُلَّابُ الْأُسْتَاذِ مَحَبُوبًا يَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ دُرُوسَ الْحَيَاةِ!

۹۸- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۲)

جوابش اینه

در گزینه ۳، «يُرِيدُ» فعلی مضارع درون جمله حالیه است و چون قبل از آن، فعل ماضی «تَأْمَلُ» آمده است؛ لذا «يُرِيدُ» به صورت ماضی استمراری «می‌خواست» ترجمه می‌شود: «جوان خردمند پیش از سخن گفتن تأمل کرد، درحالی که قانع کردن مخاطبش را می‌خواست!»

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: «تَفْتَخِرُ» فعلی مضارع درون جمله حالیه است و چون قبل از آن، فعل مضارع «تُحْمَلُ» آمده است؛ لذا «تَفْتَخِرُ» به صورت مضارع اخباری «افتخار می‌کند» ترجمه می‌شود: «مریم، چیزی را به ما تحمیل می‌کند که هیچ توانی نسبت به آن نداریم، درحالی که به دودمان والایش افتخار می‌کند!»
گزینه ۲: «تَأْمُرُ» فعلی مضارع درون جمله حالیه است و چون قبل از آن، فعل مضارع «تَجْتَنِبُ» آمده است؛ لذا «تَأْمُرُ» به صورت مضارع اخباری «دستور می‌دهی» ترجمه می‌شود: «از سخن گفتن با خودپسندان دوری می‌کنی، درحالی که ما را به راست‌گویی دستور می‌دهی!»
گزینه ۴: «يَتَعَلَّمُونَ» فعلی مضارع درون جمله وصفیه (جمله‌ای درباره اسم نکره) است و چون قبل از آن، فعل ماضی «أَكْرَمَ» آمده است؛ لذا «يَتَعَلَّمُونَ» به صورت ماضی استمراری «یاد می‌گرفتند» ترجمه می‌شود: «دانش‌آموزانی استاد را درحالی که محبوب بود، گرامی داشتند که درس‌های زندگی را از او یاد می‌گرفتند!»

خوبه اینو بدونی

- جمله‌ای درباره اسم نکره، جمله وصفیه نام دارد و جمله‌ای درباره اسم معرفه، جمله حالیه نام دارد. جمله حالیه معمولاً به صورت جمله اسمیه همراه با حرف «واو حالیه» و به دنبال آن یک ضمیر می‌آید.
- هرگاه فعل درون جمله حالیه، مضارع باشد و قبل از آن فعل ماضی آمده باشد، فعل درون جمله حالیه به صورت «ماضی استمراری» ترجمه می‌شود.
- هرگاه فعل درون جمله وصفیه (جمله‌ای درباره اسم نکره)، مضارع باشد و قبل از آن فعل ماضی آمده باشد، فعل درون جمله وصفیه نیز به صورت «ماضی استمراری» ترجمه می‌شود.

- ۹۹- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي اسْتِخْدَامِ الْحُرُوفِ الْمَشْبَهَةِ بِالْفِعْلِ (حَسَبَ الْمَعْنَى):
 (۱) مَا كَانَ لِلْأُمِّ رَجَاءٌ لِنَجَاحِ وَلَدِهَا فَقَالَتْ لِي: كَأَنَّهُ يَفُوزُ فِي الْامْتِحَانِ!
 (۲) أَنَّ الْمُؤْمِنَ يَمْتَنِعُ عَنِ الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لِطَاعَةِ اللَّهِ!
 (۳) لَعَلَّ الْأَبَاءَ الْمُسْلِمِينَ لَا يُفَرِّقُونَ بَيْنَ أَوْلَادِهِمُ الْأَعْزَاءَ وَلَا يُزَعِّجُهُمْ!
 (۴) إِنَّ أَيَّامَ الشَّبَابِ الذَّهَبِيَّةَ تَرْجِعُ لِلِاسْتِفَادَةِ الْحَسَنَى مِنْهَا وَاعْتِنَامِهَا!

۹۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۱)

در گزینه ۳، «لَعَلَّ» به درستی برای بیان امیدواری به کار رفته است: «امید است پدران مسلمان، میان فرزندان عزیزشان فرق نگذارند و آن‌ها را اندوهگین نکنند!»

- گزینه ۱: باید به جای «كَأَنَّ: گویی»، «لَيْتَ: کاش» برای بیان آرزو بیاید: «مادر، امیدی به موفقیت فرزندش نداشت. پس به من گفت: کاش او در امتحان قبول شود!»
 گزینه ۲: باید به جای «أَنَّ: که»، «إِنَّ: همانا» در ابتدای جمله بیاید: «همانا انسان باایمان از خوردن و نوشیدن در ماه رمضان برای بندگی خدا خودداری می‌کند!»
 گزینه ۴: باید به جای «إِنَّ: همانا»، «لَيْتَ: کاش» بیاید؛ زیرا روزهای جوانی باز نمی‌گردد و بازگشت روزهای جوانی فقط یک آرزو است: «کاش روزهای طلایی جوانی برای بهره بردن بهتر از آن و غنیمت شمردنش باز گردد!»

- «لَيْتَ» از حروف مشبَّهة بالفعل به معنای «کاش» است و برای بیان آرزو به کار می‌رود. مثال: «لَيْتَ ذَلِكَ الطَّالِبُ يَنْجَحُ فِي الْامْتِحَانِ!»: کاش آن دانش‌آموز در امتحان، قبول شود!
 - «لَعَلَّ» از حروف مشبَّهة بالفعل به معنای «شاید، امید است» می‌باشد و برای بیان امید به کار می‌رود. مثال: «لَعَلَّ الْأَبَاءَ الْمُسْلِمِينَ لَا يُفَرِّقُونَ بَيْنَ أَوْلَادِهِمُ الْأَعْزَاءَ!»: امید است پدران مسلمان، میان فرزندان عزیزشان فرق نگذارند!

۱۰۰- عَيْنَ «لَا» مُخْتَلِفَةً:

- (۱) لِمَ تَنْسَى الْإِحْسَانَ إِلَى مَنْ لَا مُسَاعِدَ لَهُ فِي الْحَيَاةِ!
 (۲) لَا تَشَابُهَ بَيْنَ هَذَيْنِ الْأَخْوَيْنِ فِي السَّلُوكِ الْاجْتِمَاعِيِّ!
 (۳) لَا تَعَامَلْ مَعَ هَذِهِ الْحَيَوَانَاتِ مُقَلِّلَ أَضْرَارِهَا إِلَى الْبَشَرِ!
 (۴) لَا تُؤَافِقْ عَلَى تَأْجِيلِ الْامْتِحَانِ لِلطَّلَافِ لِمُدَّةِ أُسْبُوعٍ وَاحِدٍ!

۱۰۰- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۱)

در گزینه ۴، «لَا» در «لَا تُؤَافِقْ» از نوع «لای نهی» است: «با به تأخیر انداختن امتحان برای دانش‌آموزان به مدت یک هفته موافقت نکن!»؛ در حالی که در سایر گزینه‌ها «لَا» در «لَا مُسَاعِدَ»، «لَا تَشَابُهَ»، «لَا تَعَامَلْ» از نوع «لای نفی جنس» است.

- گزینه ۱: «لَا» در «لَا مُسَاعِدَ» از نوع لای نفی جنس است: «چرا نیکی کردن به کسی را فراموش می‌کنی که هیچ یآوری در زندگی ندارد!»
 گزینه ۲: «لَا» در «لَا تَشَابُهَ» از نوع لای نفی جنس است: «هیچ تشابهی میان این دو برادر در رفتار اجتماعی نیست!»
 گزینه ۳: «لَا» در «لَا تَعَامَلْ» از نوع لای نفی جنس است: «هیچ تعاملی با این حیوانات، کاهش‌دهنده آسیب‌های آن‌ها به انسان نیست!»

تاریخ (ویژه انسانی)

۱۰۱- کدام عبارت در ارتباط با مناطق جدا شده از ایران در دوران قاجار درست تبیین شده است؟

- (۱) در قراردادهای گلستان و ترکمانچای، گرجستان و ارمنستان و در قرارداد گلد اسمیت سیستان و بلوچستان از ایران جدا شدند.
- (۲) در اواخر عهد فتحعلی شاه دولت انگلیس با حمایت از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان، درصدد برآمد که با جداکردن سرزمین‌های شرقی ایران منطقه‌ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به‌وجود آورد.
- (۳) در اوایل دوره قاجار، دولت انگلیس کوشید با اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل، مناطقی از ایران را جدا کند.
- (۴) در قراردادهای گلستان و ترکمانچای، تاجیکستان و ارمنستان و طبق قرارداد گلد اسمیت سیستان و بلوچستان از ایران جدا شدند.

۱۰۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۳)

در نتیجه قراردادهای گلستان و ترکمانچای ولایات گرجستان، داغستان، ارمنستان، نخجوان و آران (کشورهای کنونی گرجستان، ارمنستان و جمهوری آذربایجان) با شهرها و روستاهای آباد و پرجمعیت بود، به روسیه واگذار شد. روس‌ها مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) را تسخیر و عهدنامه آخال (۱۸۸۱م / ۱۲۹۹ق) را بر حکومت قاجار تحمیل کردند. انگلیسی‌ها سپس با قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را نیز از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.

گزینه ۲: از اواخر عهد فتحعلی‌شاه، دولت انگلیس درصدد برآمد که با جداکردن سرزمین‌های شرقی ایران منطقه‌ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به‌وجود آورد. به همین دلیل در زمان محمدشاه و ناصرالدین‌شاه از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان حمایت کرد.

گزینه ۳: در اوایل دوره قاجار، دولت انگلیس کوشید با اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل، نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را در میهن ما گسترش دهد.

گزینه ۴: روس‌ها مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) را تسخیر و عهدنامه آخال (۱۸۸۱م / ۱۲۹۹ق) را بر حکومت قاجار تحمیل کردند. انگلیسی‌ها سپس با قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را نیز از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.

۱۰۲- کدام مورد درباره هنر تئاتر و نمایش در دوره قاجار درست است؟

- (۱) تعزیه که ریشه در آیین‌های عصر صفوی داشت، برای بزرگداشت حماسه کربلا و شهادت امام حسین (علیه السلام) رواج یافت، در عصر قاجار گسترش یافت.
- (۲) هنر تئاتر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت میرزا علی‌اکبرخان مژین‌الدوله (نقاش باشی) در ایران گسترش یافت.
- (۳) تئاتر ملی در یکی از ساختمان‌های تهران در نزدیکی دارالفنون بنا شد.
- (۴) در دوره ناصرالدین‌شاه نمایشنامه‌های زیادی ترجمه شد، بقال‌بازی در مراسم شادی روی حوض خانه‌ها که با تخته آن را می‌پوشاندند، یا در برخی قهوه‌خانه‌ها اجرا می‌شد.

۱۰۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * تاریخ ۳ (درس ۴)

در دوره ناصرالدین‌شاه نمایشنامه‌های زیادی ترجمه شد، بقال‌بازی در مراسم شادی روی حوض خانه‌ها که با تخته آن را می‌پوشاندند، یا در برخی قهوه‌خانه‌ها اجرا می‌شد.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: تعزیه که ریشه در آیین‌های باستانی داشت، در عصر صفوی برای بزرگداشت حماسه کربلا و شهادت امام حسین علیه السلام رواج یافت.
گزینه ۲: هنر تئاتر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت دانشجویان اعزامی به اروپا در ایران گسترش یافت.
گزینه ۳: تئاتر ملی در یکی از ساختمان‌های تهران در خیابان لاله‌زار تشکیل شد.

- ۱۰۳- در کدام نمودار زمان، تقدم و تأخر وقوع رویدادهای زمان آقامحمدخان (به ترتیب از چپ به راست) به درستی نشان داده شده است؟
(الف) به منظور برقرار کردن نظم و امنیت به منطقه قفقاز لشکرکشی کرد.
(ب) به عزم برچیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را در پیش گرفت.
(ج) با غلبه بر لطفعلی خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان در تهران تاج‌گذاری کرد.
(د) نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد.

۱۰۳- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۳)

جوابش اینه

او نخست نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد، سپس با غلبه بر لطفعلی خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان در سال ۱۲۱۰ ق / ۱۱۷۴ ش در تهران تاج‌گذاری کرد. آقامحمدخان پس از تاج‌گذاری به عزم برچیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را در پیش گرفت. او سپس به منظور برقرار کردن نظم و امنیت به منطقه قفقاز لشکرکشی کرد.

خوبه اینو بدونی

- در سایر گزینه‌ها موارد جابه‌جا نوشته شده است.

- ۱۰۴- اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، در کدام عبارت به درستی آورده شده است؟
(۱) آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند.
(۲) بیش از آنکه مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند.
(۳) تحلیل و تفسیر کمتر در آثارشان به چشم می‌خورد.
(۴) غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود.

۱۰۴- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * تاریخ ۳ (درس ۱)

جوابش اینه

اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود. اما در تاریخ‌نویسی جدید، به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود. سایر گزینه‌ها به سایر ویژگی‌های تاریخ‌نگاران سنتی اشاره دارند.

- ۱۰۵- در کدام موارد مقایسه درستی میان نویسنده کتاب «تاریخ ذوالقرنین» و نویسنده کتاب «حقایق الاخبار ناصری» انجام شده است؟
(الف) هر دو از منتقدان تملق‌گویی بودند.
(ب) هر دو به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان می‌دادند.
(ج) نویسنده تاریخ ذوالقرنین در عصر فتحعلی شاه و نویسنده حقایق الاخبار ناصری در عهد ناصرالدین شاه زندگی می‌کردند.
(د) هر دو مطالبی را در مورد امیرکبیر در کتاب‌هایشان نگارش کردند.

- (۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «ج»
(۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۱۰۵- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۱)

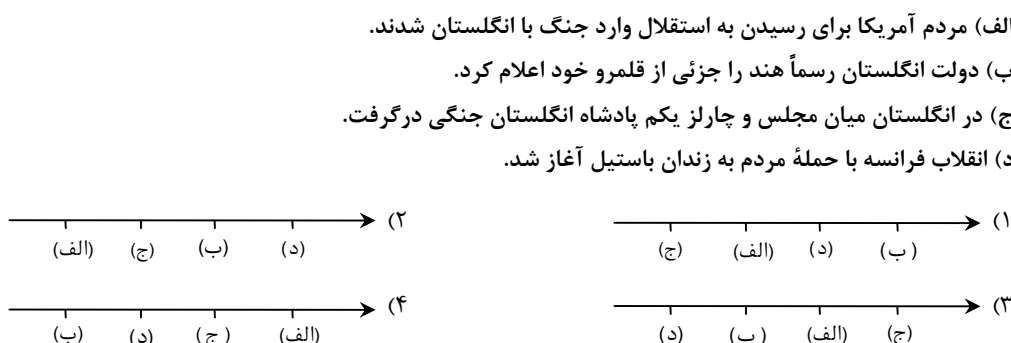

خاوری شیرازی نویسنده کتاب تاریخ ذوالقرنین مربوط به عصر فتحعلی شاه و میرزا محمدجعفر خورموجی نویسنده کتاب حقایق الاخبار ناصری مربوط به دوره ناصرالدین شاه هستند (ج) که تملق گویی را نکوهش می کردند. (الف) بررسی سایر عبارت ها:

(ب) مربوط به خاوری شیرازی است.

(د) مربوط به میرزا محمدجعفر خورموجی و محمدحسن خان اعتمادالسلطنه است.

۱۰۶- در کدام گزینه تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

۱۰۶- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۲)

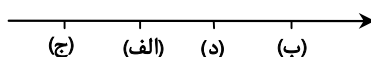

(الف) مردم آمریکا برای رسیدن به استقلال وارد جنگ با انگلستان شدند. ← ۱۷۷۵ م.

(ب) دولت انگلستان رسماً هند را جزئی از قلمرو خود اعلام کرد. ← ۱۸۵۷ م.

(ج) در انگلستان میان مجلس و چارلز یکم پادشاه انگلستان جنگی در گرفت. ← ۱۶۴۶ م.

(د) انقلاب فرانسه با حمله مردم به زندان باستیل آغاز شد. ← ۱۷۸۹ م.

۱۰۷- در کدام گزینه به درستی به ویژگی های دوران افشاریه (۱) و زندیه (۲) اشاره شده است؟

(۱) در دوران (۱) همانند دوران (۲) مناسبات سیاسی و اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی پررونق بود.

(۲) در دوران (۱) برخلاف دوران (۲) علم و آموزش رونق دوران صفویان را نداشت.

(۳) در دوران (۱) همانند دوران (۲) مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج کاهش چشمگیری یافت.

(۴) شیوه اداره ایالات و ولایات در دوران (۱) برخلاف دوران (۲) همانند دوره صفویه بود.

۱۰۷- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۲)

مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج در دوران افشاریه و زندیه به علت درگیری های داخلی و بی ثباتی سیاسی نسبت به عصر صفوی کاهش چشمگیری یافت.

گزینه ۱: در دوره افشاریه (۱) و زندیه (۲)، مناسبات سیاسی و اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی چندان رونقی نداشت.

گزینه ۲: در عصر افشاریه (۱) و زندیه (۲) به سبب آشفتگی های سیاسی و اجتماعی، علم و آموزش رونق دوران صفویان را نداشت.

گزینه ۴: شیوه اداره ایالات و ولایات در دوران افشاریه (۱) و زندیه (۲) همانند دوره صفویه بود.

۱۰۸- هریک از عبارات زیر به ویژگی‌های اوضاع اداری، سیاسی، اقتصادی، کشاورزی و هنر و معماری دوره‌های مختلف تاریخ معاصر اشاره دارد. با تطبیق آن‌ها کدام شکل ارتباط درستی را نشان می‌دهد؟

الف) صفویه ب) زندیه ج) افشاریه

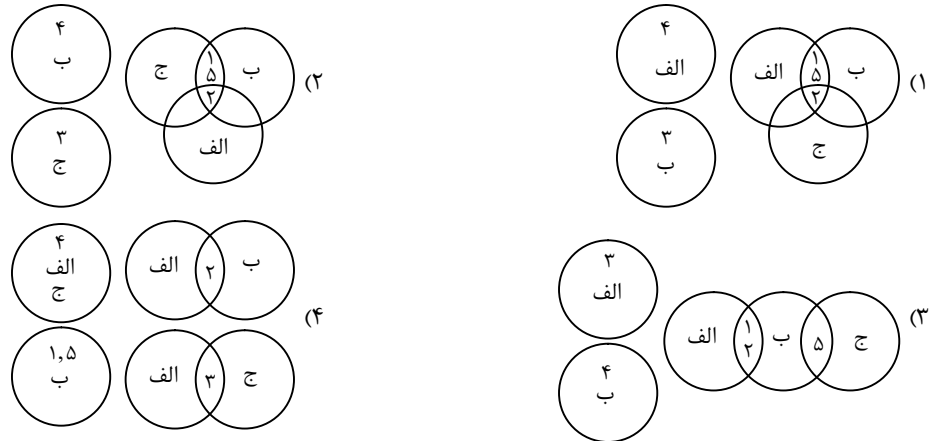
(۱) سازمان اداری و دیوانی در این دوران به دلیل حاکمیت عناصر ایلی، تفکر نظامی‌گری و بی‌ثباتی سیاسی اعتبار نداشت.

(۲) شیوه اداره ایالات، شهرها و روستاها در این دوران به واسطه صاحب‌منصبانی با عناوین یکسان همانند بود.

(۳) کشاورزی و تجارت ایران در این دوران دچار ضعف و رکود شدیدی شد.

(۴) علم و آموزش در نتیجه آرامش و ثبات نسبی کمی رونق گرفت و نهضت بازگشت ادبی پدید آمد.

(۵) در این دوران با وجود آشتی‌های سیاسی و اجتماعی در حوزه هنر و معماری اقدامات قابل توجهی در شیراز و اصفهان صورت گرفت.

۱۰۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۲)

(۱) وجه اشتراک دو دوره زندیه و افشاریه است.

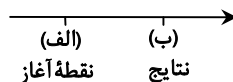
(۲) وجه اشتراک دوره‌های صفویه، زندیه و افشاریه می‌باشد.

(۳) مربوط به دوران افشاریه است.

(۴) مختص به دوره زندیه است.

(۵) وجه اشتراک دو دوره زندیه و افشاریه است.

۱۰۹- کدام گزینه دو رویداد جنگ جهانی اول (۱) و قرارداد ۱۹۱۹ (۲) را با توجه به نمودار خط زمان به درستی بیان می‌کند؟

(۱) (۲) روی نقطه «ب» به دست وثوق الدوله رقم خورد که هم‌زمان با انقلاب روسیه و اعلان جنگ توسط کنگره آمریکا بود.

(۲) (۲) روی نقطه «الف» به قرارداد صلح ورسای اشاره دارد که جهان میان فاتحین جنگ بزرگ تقسیم شد.

(۳) (۱) روی نقطه «ب» به قتل ولیعهد اتریش و همسرش اشاره دارد که منجر به شروع جنگ جهانی اول شد.

(۴) (۱) روی نقطه «الف» هم‌زمان با حکومت احمدشاه قاجار بود و دولت مشروطه ضعیف‌ترین دوران خود را می‌گذراند.

۱۰۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۶)

جنگ جهانی اول نقطه آغاز و قرارداد ۱۹۱۹ بعد از پایان جنگ منعقد می‌شود.

بنابراین هم‌زمان با به سلطنت رسیدن احمدشاه، جنگ جهانی اول آغاز می‌شود و دولت مشروطه در ضعیف‌ترین دوران خود به سر می‌برد.

گزینه ۱: نادرست؛ اگرچه به دست وثوق الدوله قرارداد ۱۹۱۹ امضا شد، اما انقلاب روسیه در سال ۱۹۱۷ و آمریکا تا سال ۱۹۱۷م مستقیماً وارد جنگ نشد و در اواخر جنگ جهانی اول و قبل از سال ۱۹۱۹ با اعلان کنگره آمریکا علیه آلمان تمام نیرو و امکاناتش را به کار گرفت.

گزینه ۲: نادرست؛ زیرا معاهدات صلح ورسای از نتایج جنگ جهانی اول است.

گزینه ۳: نادرست؛ زیرا نقطه «ب» مربوط به نتایج جنگ جهانی اول است و به قتل رسیدن ولیعهد اتریش و همسرش زمینه وقوع این رویداد تاریخی است.

۱۱۰- کدام گزینه در مورد زنجیرهٔ زمینه‌ها، علل و نتایج مشروطه از راست به چپ درست است؟

- ۱) از دست دادن بخش‌هایی از سرزمین ← ماجرای نوز بلژیکی ← ماجرای بانک استقراضی ← ماجرای کرمان ← فلک شدن بازرگانان ← مهاجرت صغری ← مهاجرت کبری ← صدور فرمان مشروطیت به دست مظفردالدین شاه
- ۲) ماجرای بانک استقراضی ← از دست دادن بخش‌هایی از سرزمین ← ماجرای کرمان ← فلک شدن بازرگانان ← ماجرای نوز بلژیکی ← مهاجرت صغری ← مهاجرت کبری ← صدور فرمان مشروطیت به دست ناصرالدین شاه
- ۳) ماجرای کرمان ← فلک شدن بازرگانان ← ماجرای بانک استقراضی ← از دست دادن بخش‌هایی از سرزمین ← ماجرای نوز بلژیکی ← مهاجرت صغری ← مهاجرت کبری ← صدور فرمان مشروطیت به دست مظفردالدین شاه
- ۴) ماجرای نوز بلژیکی ← فلک شدن بازرگانان ← ماجرای کرمان ← ماجرای بانک استقراضی ← از دست دادن بخش‌هایی از سرزمین ← مهاجرت صغری ← مهاجرت کبری ← فلک شدن بازرگانان ← صدور فرمان مشروطیت به دست ناصرالدین شاه

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۵)

۱۱۰- پاسخ: گزینهٔ ۱

ترتیب زمینه‌ها و رویدادهای تاریخی و در نهایت امضای فرمان مشروطیت در زمان مظفردالدین شاه در گزینهٔ ۱ به درستی لحاظ شده است.

از دست دادن بخش‌هایی از سرزمین ← اولین زمینهٔ نهضت مشروطه

این مطلب دو بخش است: از دست رفتن سرزمین توسط روسیه که با جنگ‌های ایران و روس در سال ۱۲۱۸ تا ۱۲۲۸ آغاز شد. و از دست رفتن سرزمین توسط انگلستان که در سال ۱۲۷۳ رخ داد.

ماجرای نوز بلژیکی ← ۱۲۸۴ شمسی

بانک استقراضی ← از نظر ترتیب زمانی سومین موضوع حوادث مشروطه است و بعد از نارضایتی مردم ایالت‌ها و قبل از افزایش نرخ قند قرار می‌گیرد.

ماجرای کرمان ← پاییز ۱۲۸۴

مهاجرت صغری ← ۲۲ آذر ۱۲۸۴

صدور فرمان مشروطیت به دست مظفردالدین شاه ← ۱۴ مرداد ۱۲۸۵

۱۱۱- با توجه به متن زیر، چنین واکنشی از جانب روس‌ها در پی چه عواملی به وقوع پیوسته است؟

«روس‌ها با استفاده از فرصت به دست آمده، کانون‌های مقاومت تبریز و مشهد را به سختی سرکوب کردند؛ مرقد مطهر امام هشتم علیه السلام را به توپ بستند؛ از آذربایجان تا خراسان نیروهای خود را مستقر ساختند و منطقهٔ زیر نفوذشان را طبق قرارداد ۱۹۰۷ اشغال کردند.»

۱) رد دریافت وام از دولت‌های خارجی توسط مجلس - تأسیس بانک ملی برای مشکلات مالی کشور

۲) اصلاحات دامنه‌دار مورگان شوستر در امور مالی - رد دریافت وام از دولت‌های خارجی توسط مجلس

۳) تأسیس بانک ملی برای رفع مشکلات مالی کشور - منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور

۴) منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور - اصلاحات دامنه‌دار مورگان شوستر در امور مالی

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۵)

۱۱۱- پاسخ: گزینهٔ ۴

مورگان شوستر آمریکایی با اختیارات وسیعی که مجلس به او داد، شروع به انجام اصلاحاتی دامنه‌دار در امور مالی و گمرک‌ها کرد. این اقدام

او که سبب منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور می‌شد، روس و انگلیس را سخت عصبانی کرد. بنابراین در سال ۱۲۹۰ ش روسیه، طی خطاری

به دولت ایران تهدید کرد که اگر ظرف چهل و هشت ساعت به خواسته‌هایش عمل نشود، به اشغال ایران خواهد پرداخت. درخواست‌های

روسیه به این شرح بود: ۱) اقدام‌های مورگان شوستر متوقف و او از ایران اخراج شود؛ ۲) بدون موافقت روس و انگلیس، از استخدام اتباع

خارجی در ایران خودداری شود؛ ۳) هزینهٔ نگهداری قوای روسیه در ایران را دولت ایران پرداخت کند.

با به پایان رسیدن مهلت ۴۸ ساعته، روسیه بلافاصله نیروهای خود را به داخل خاک ایران اعزام کرد. روس‌ها با استفاده از فرصت به دست

آمده، کانون‌های مقاومت تبریز و مشهد را به سختی سرکوب کردند؛ مرقد مطهر امام هشتم علیه السلام را به توپ بستند؛ از آذربایجان تا خراسان

نیروهای خود را مستقر ساختند و منطقهٔ زیر نفوذشان را طبق قرارداد ۱۹۰۷ اشغال کردند.

۱۱۲- صلح مسلح به دوره‌ای از تاریخ اروپا گفته می‌شود که

۱) روسیه، فرانسه و انگلستان تحت عنوان کشورهای اتحاد مثلث با یکدیگر پیمان اتحاد به امضا رساندند - کشورهای مستعمره به صورت مسالحه‌آمیز از کشورهای استعمارگر اروپایی اعلام استقلال کردند.

۲) کشورهای مستعمره به صورت مسالحه‌آمیز از کشورهای استعمارگر اروپایی اعلام استقلال کردند - کشورهای اروپایی کوشیدند تا از طریق انعقاد پیمان اتحاد سیاسی و نظامی متحدان جدیدی بیابند.

۳) کشورهای اروپایی کوشیدند تا از طریق انعقاد پیمان اتحاد سیاسی و نظامی متحدان جدیدی بیابند - اروپاییان به ساخت و انبار کردن سلاح‌های پیشرفته روی آوردند.

۴) اروپاییان به ساخت و انبار کردن سلاح‌های پیشرفته روی آوردند - روسیه، فرانسه و انگلستان تحت عنوان کشورهای اتحاد مثلث با یکدیگر پیمان اتحاد به امضا رساندند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * تاریخ ۳ (درس ۶)

۱۱۲- پاسخ: گزینه ۳

دوران صلح مسلح یعنی دوره‌ای که کشورهای اروپایی بی آنکه درگیر جنگ باشند، اولاً از ترس یکدیگر به ساختن و انبار کردن سلاح‌های پیشرفته و آماده شدن برای جنگ می‌پرداختند و ثانیاً تلاش می‌کردند از طریق بستن پیمان اتحاد سیاسی و نظامی، متحدان خود را افزایش دهند.

۱۱۳- با وجود کدام شرایط دولت انگلستان با دولت و ثوق‌الدوله برای انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ به توافق رسید؟

(الف) فراخوانی نیروهای روس از ایران توسط حکومت تزاری

(ب) نافرمانی برخی از سران ایلات و حاکمان محلی در ایران

(ج) سرگرمی روس‌ها به جنگ داخلی

(د) وقوع قحطی فراگیر در ایران در پی جنگ جهانی اول

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» (۳) «ج» - «د» (۴) «د» - «الف»

▲ مشخصات سؤال: متوسط * تاریخ ۳ (درس ۶)

۱۱۳- پاسخ: گزینه ۲

به دنبال پیروزی انقلاب روسیه دولت بلشویکی از کشور نیروهایش را از ایران فراخواند. انگلستان با تقویت واحدهای نظامی خود علاوه بر نواحی جنوبی، مناطقی از نیمه شمالی ایران را نیز اشغال کرد. در آن زمان حکومت ایران در نهایت ضعف و انحطاط سیاسی و اقتصادی بود و دولت مرکزی توان اعمال حاکمیت در بسیاری از مناطق کشور را نداشت. برخی از سران ایلات و حاکمان محلی نافرمانی می‌کردند و شورش‌هایی در گوشه و کنار مملکت در حال شکل‌گیری بود. از نظر اقتصادی نیز دولت در تنگنای شدیدی قرار داشت و برای تأمین بخش عمده‌ای از مخارج روزمره خود، به دریافت پول از انگلستان نیاز داشت. در این شرایط و در حالی که روس‌ها سرگرم جنگ داخلی بودند، انگلیسی‌ها فرصت را برای تحکیم نفوذ و سلطه پایدار خود و تأمین منافع درازمدتشان در ایران مغتنم شمردند و قرارداد ۱۹۱۹ را با دولت و ثوق‌الدوله منعقد کردند.

بررسی سایر موارد:

(الف) دولت انقلابی روسیه نیروهای خود را فرا خواند که دولت بلشویکی بود، نه تزاری

(د) از نظر اقتصادی ایران در تنگنا قرار داشت، ولی اشاره‌ای به قحطی نشده است.

جغرافیا

۱۱۴- کدام اقدام برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در شهرها و تأمین امنیت اولویت دارد؟

(۱) آموزش عمومی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای شهروندان

(۲) افزایش نظارت و نصب دوربین‌های مدار بسته در نقاط مختلف شهر

(۳) شناسایی و از بین بردن علل و ریشه‌های آسیب‌ها

(۴) بهبود روشنایی معابر و بازسازی محله‌های فرسوده و مخروبه

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

۱۱۴- پاسخ: گزینه ۳

برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در شهرها و تأمین امنیت، نخست باید علل و ریشه‌های آسیب‌ها مانند فقر و بیکاری شناسایی شود و از بین برود.

- سایر گزینه‌ها مربوط به سایر اقدامات برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی در شهرها و تأمین امنیت شهروندان می‌باشند. اما آنچه که اولویت است شناسایی علل و ریشه آسیب و از بین بردن آن است.

۱۱۵- مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که

(۱) محدودیت‌ها را بشناسند و به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که از فضاهای شهر به‌طور مناسب استفاده شود.

(۲) میزان وسعت هر کاربری یا عملکرد را نسبت به مساحت کل شهر محاسبه کنند.

(۳) پراکندگی و انواع عملکردهای شهر را روی نقشه نمایش دهند و نقشه کاربری اراضی شهر را تهیه کنند.

(۴) نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ساکنان را به‌طور مناسب و عادلانه برطرف کنند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

۱۱۵- پاسخ: گزینه ۱

مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که محدودیت‌ها را بشناسند و به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که از فضاهای شهر به‌طور مناسب و متعادل استفاده شود.

گزینه ۲: این عبارت بیانگر اقدامی است که برنامه‌ریزان انجام می‌دهند و به اینکه این کار چه کمکی به برنامه‌ریزان می‌کند، اشاره نمی‌کند.
گزینه ۳: این مورد در نقشه‌های کاربری زمین اتفاق می‌افتد.
گزینه ۴: در مورد شهر پایدار درست است.

۱۱۶- کدام موارد از جمله اقدامات برای توسعه اقتصادی روستاها محسوب می‌شوند؟

- الف) توسعه صنایع بزرگ روستایی
ب) توسعه خدمات گردشگری و فراغتی
ج) تشکیل تعاونی‌های توزیع روستایی
د) گسترش انقلاب سبز
- ۱) «الف» و «د» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «ج» ۴) «ب» و «د»

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

۱۱۶- پاسخ: گزینه ۴

برخی از مهم‌ترین اقدامات برای توسعه روستایی عبارت‌اند از:

۱. اصلاحات ارضی یا تقسیم زمین و انتقال مالکیت آن
 ۲. تشکیل تعاونی‌های تولیدی روستایی
 ۳. گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری
 ۴. توسعه صنایع کوچک روستایی
 ۵. توسعه خدمات گردشگری و فراغتی
- بررسی سایر عبارت‌ها:
- الف) توسعه صنایع کوچک روستایی درست است.
ج) تشکیل تعاونی‌های تولیدی روستایی درست است.

۱۱۷- سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور چه وظایفی برعهده دارند؟

- ۱) برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا- جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و روستاها
- ۲) هماهنگی و پشتیبانی مالی، فنی و علمی از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها- نظارت بر اجرای طرح‌های عمرانی و خدمات شهری و روستایی
- ۳) برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا- نظارت بر اجرای طرح‌های عمرانی و خدمات شهری و روستایی
- ۴) هماهنگی و پشتیبانی مالی، فنی و علمی از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها- جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و روستاها

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

۱۱۷- پاسخ: گزینه ۲

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور (وابسته به وزارت کشور) وظیفه هماهنگی و پشتیبانی مالی، فنی و علمی از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را برعهده دارد و هم‌زمان بر اجرای طرح‌های عمرانی و خدمات شهری و روستایی نظارت می‌کند.

۱۱۸- کدام عبارت در مورد مفهوم «آمایش سرزمین» درست است؟

- الف) سامان دادن و نظم بخشیدن به فضاهای جغرافیایی
ب) برطرف کردن نیازهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مردم
ج) توزیع متوازن، متعادل و منطقی جمعیت، فعالیت‌ها و تجهیزات و امکانات در سطح زمین
د) جلوگیری از به‌خطر افتادن منافع نسل‌های آینده و کاهش تأثیر نامطلوب فعالیت‌ها بر محیط‌زیست
- ۱) «الف» و «د» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «ج» ۴) «ب» و «د»

۱۱۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

آمایش سرزمین عبارت است از سامان دادن و نظم بخشیدن به فضاهاى جغرافیایی (الف) و توزیع متوازن، متعادل و منطقی جمعیت، فعالیت‌ها و تجهیزات و امکانات در سطح زمین (ج).
بررسی سایر عبارت‌ها:
عبارت «ب» و «د» مربوط به شهر پایدار هستند.

۱۱۹- در مطالعه و بررسی حوزه نفوذ سکونتگاه به کدام یک از جوانب زیر پرداخته می‌شود؟

- (۱) آستانه جمعیتی نفوذ- دامنه نفوذ
(۲) دامنه نفوذ- چگونگی عملکرد نفوذ
(۳) چگونگی عملکرد نفوذ- اهمیت منطقه نفوذ
(۴) اهمیت منطقه نفوذ- آستانه جمعیتی نفوذ

۱۱۹- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

در زمینه بررسی حوزه نفوذ یک سکونتگاه به دو جنبه توجه می‌شود:
الف) آستانه جمعیتی نفوذ، یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.
ب) دامنه نفوذ، یعنی بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

۱۲۰- عبارت زیر بیانگر کدام گزینه است؟

- «برخلاف روند گذشته، امروزه آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا با رشد شهرهای میلیونی و پرجمعیت روبه‌رو شده‌اند»
(۱) تغییر جمعیت شهرنشین در جهان
(۲) تغییر الگوی مکانی شهرهای میلیونی
(۳) رشد ۴/۰ درصدی نسبت به آمریکا و اروپا
(۴) تفاوت سطوح شهرنشینی در نقاط مختلف جهان

۱۲۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

تغییر الگوی مکانی شهرهای میلیونی با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر در جهان موجب شده تا برخلاف گذشته که این رشد در نیمکره شمالی و آمریکا و اروپا بوده است، جای خود را به رشد شهرهای میلیونی در آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا بدهد.

۱۲۱- تمام گزینه‌های زیر دربرگیرنده اطلاعات درستی درباره «متروپل» است؛ به جز:

- (۱) از جوانبی بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد.
(۲) کلان‌شهر و یا مادرشهر از دیگر نام‌های متروپل است.
(۳) مهم‌ترین شهر کشور است که به‌عنوان پایتخت ناحیه انتخاب می‌شود.
(۴) به شهرهای با جمعیت بیش از ۱۰ میلیون نفر گفته می‌شود.

۱۲۱- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

متروپل ممکن است پایتخت یک ناحیه باشد و ممکن است نباشد.

- به‌طور کلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. معمولاً در برخی از کشورها به مادر شهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود و نیز معتقدند کلان‌شهر ترجمه و معادل واژه «مگاسیتی» است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.

۱۲۲- مهاجرت تدریجی و طولانی‌مدت اروپاییان در سده نوزدهم و اوایل سده بیستم میلادی از روستاها به شهرها به دنبال کدام واقعه روی داد؟

- (۱) جایگزینی ماشین‌آلات پیشرفته کشاورزی به‌جای انسان
(۲) توسعه صنایع کارخانه‌ای
(۳) وقوع انقلاب سبز و انقلاب صنعتی در اروپا
(۴) مبادله نابرابر بین شهر و روستا

▲ مشخصات سؤال: ساده * جغرافیا ۳ (درس ۱)

۱۲۲- پاسخ: گزینه ۲

مهاجرت تدریجی و طولانی مدت اروپاییان در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد.

- ۱۲۳- کدام رویداد به تسریع روند شهرنشینی در ایران پس از سال ۱۳۳۵ هـ.ش، دامن زد؟
- (۱) ادغام روستاها در یکدیگر و الحاق آن‌ها به بافت شهری
(۲) رشد بی‌سابقه موالید نسبت به مرگومیر
(۳) اصلاحات ارضی
(۴) قانون کنترل جمعیت

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

۱۲۳- پاسخ: گزینه ۳

از سال ۱۳۳۵، روند شهرنشینی در ایران سرعت گرفت و دوره شهرنشینی سریع آغاز شد. مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع عبارت بودند از:

(الف) از آنجا که بودجه ایران متکی به درآمد حاصل از فروش نفت است و این درآمد در دست دولت ذخیره می‌شود، دولت‌ها با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها، توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها را به شهرها اختصاص دادند.

(ب) از سال ۱۳۴۱ هـ.ش اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت اما به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه تنها وضع روستاییان بهتر نشد بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد. در نتیجه، مهاجرت روستاییان به شهرها شدت گرفت.

۱۲۴- چگونه ماهیت حمل و نقل جغرافیایی شناخته می‌شود؟

- (۱) از آنجا که حمل و نقل در فعالیتهای اقتصادی و مکان‌گزینی واحدهای تولیدی خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد.
(۲) زیرا بررسی الگوهای پراکندگی و شیوه‌های حمل و نقل و تأثیرات آن‌ها به مدیریت مطلوب منطقه می‌انجامد.
(۳) زیرا با جابه‌جایی در پهنه مکان و فضای جغرافیایی سروکار دارد و هدف آن ارتباط دادن مکان‌ها و نواحی با یکدیگر است.
(۴) زیرا حمل و نقل کلید توسعه اقتصادی و رکن زیربنایی اقتصاد کشور است و این موضوع زیرشاخه جغرافیای اقتصادی است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۳)

۱۲۴- پاسخ: گزینه ۳

- گزینه ۱: موضوع جغرافیای حمل و نقل را توضیح می‌دهد.
گزینه ۲: به این دلیل که چرا حمل و نقل شاخه‌ای از جغرافیای اقتصادی محسوب می‌شود، می‌پردازد.
گزینه ۴: به اهمیت اقتصادی حمل و نقل اشاره می‌کند.

۱۲۵- کدام گزینه به یکی از تحولات دهه ۱۹۷۰ میلادی به بعد در حمل و نقل اشاره دارد که ظرفیت جابه‌جایی کالا را سرعت بخشید؟

- (۱) تولید کشتی‌های رو-رو که تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن بروند و در مقصد خارج شوند.
(۲) استفاده از کشتی‌های فله‌بر برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و گاز و مواد معدنی و پتروشیمی و غلات
(۳) تولید و گسترش کشتی‌های کروز که معمولاً بسیار پرهزینه‌اند.
(۴) ساخت کشتی‌های الکتریکی به جای دیزلی که بهترین نوع کشتی از نظر سازگاری با محیط زیست‌اند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۳)

۱۲۵- پاسخ: گزینه ۱

از دهه ۱۹۷۰ میلادی دو تحول مهم در حمل و نقل دریایی ظرفیت جابه‌جایی کالا را در این شیوه سرعت بخشید: نخست، تولید کشتی‌های رو-رو که تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن بروند و در مقصد خارج شوند. این امر هزینه تخلیه و بارگیری را کاهش می‌دهد. یکی از کاربردهای مهم این کشتی‌ها حمل خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورهاست.

دومین تحول، تولید و گسترش کشتی‌های کانتینربر بود. قبل از تولید کانتینرها، کشتی‌ها زمان زیادی در بندرها برای تخلیه و بارگیری توقف می‌کردند. کانتینرها که از نظر اندازه، استانداردهای مشخصی دارند، سرعت جابه‌جایی و تخلیه کالاها را افزایش می‌دهند.

همچنین قرار گرفتن کالاها در محفظه‌های خاص و وجود برچسب‌هایی با مشخصات کالاها در روی کانتینرها مدیریت و انبارداری محموله‌ها را آسان‌تر می‌کند.

فلسفه و منطق

۱۲۶- کسانی که امور فرضی و تخیلی برایشان بی معنا می شود، قطعاً

- (۱) به عینیت وجود و ماهیت قائل اند.
(۲) وجه اشتراک و وجه تفاوت اشیا را مغایر نمی دانند.
(۳) هستی واقعیات را جزئی از چیستی آن ها به شمار می آورند.
(۴) موجودات جهان خارج از ذهن را حاصل ترکیب وجود و ماهیت می دانند.

۱۲۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۱)

«بی معنا شدن امور فرضی و تخیلی» بدان معناست که هر چیزی را تصور کنیم، باید در جهان خارج از ذهن نیز موجود باشد. در این صورت دیگر امور تخیلی معنایی ندارند. این امر می تواند هم نتیجه عینیت وجود و ماهیت باشد و هم نتیجه جزئیت وجود برای ماهیت. مغایر نبودن وجود (وجه اشتراک اشیا) با ماهیت (وجه تفاوت اشیا) بدین معناست که وجود را عین ماهیت یا جزء ماهیت بدانیم. پس این که وجود (وجه اشتراک) و ماهیت (وجه تفاوت) با هم مغایر نباشند هر دو حالت مورد نظر را در بر می گیرد.

- گزینه ۱: نمی توان این را به طور قطعی گفت، چون ممکن است به جزئیت وجود برای ماهیت قائل باشند.
گزینه ۳: این گزینه جزئیت وجود برای ماهیت را بیان می کند که قطعی نیست، بلکه ممکن است ناشی از عینیت وجود و ماهیت باشد.
گزینه ۴: ارتباطی به مطلب مورد نظر سؤال ندارد.

۱۲۷- کدام عبارت درست است؟

- (۱) حمل ناطق بر انسان مانند حمل بشر بر انسان، بی نیاز از دلیل است.
(۲) ابن سینا مغایرت وجود و ماهیت را مبنای برهان علیت قرار داد.
(۳) واقعیات جهان حاصل ترکیب شدن وجود و ماهیت اند.
(۴) حمل وجود بر هر ماهیتی نیازمند دلیل عقلی است.

۱۲۷- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * فلسفه ۲ (درس ۱)

حمل خود یک موضوع یا اجزاء ذاتی یک موضوع بر آن، بی نیاز از دلیل است. ناطق جزء تعریف ذاتی انسان است و بشر نیز همان انسان است. پس هر دو حمل بی نیاز از دلیل اند.

- گزینه ۲: این مطلب مبنای برهان وجوب و امکان قرار گرفت.
گزینه ۳: در جهان خارج ترکیب وجود و ماهیت نداریم، بلکه موجودات جهان واقعیاتی یگانه هستند که از همان واقعیات یگانه دو مفهوم وجود و ماهیت انتزاع می شود که فقط در ذهن متمایزند.
گزینه ۴: لازم نیست دلیل عقلی داشته باشد؛ بلکه می تواند دلیل حسی و تجربی داشته باشد.

۱۲۸- حمل «راست قامت بر انسان» با کدام حمل مناسبت بیشتری دارد؟

- (۱) دانشجو بر انسان (۲) دارای سه زاویه بر مثلث (۳) استدلال بر استقرایی (۴) دارای ابعاد بر خرس قطبی

۱۲۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس های ۱ و ۲)

حمل راست قامت بر انسان ضروری و نیازمند دلیل است. هر انسانی راست قامت است، اما راست قامت بودن جزء تعریف ذاتی انسان نیست. حمل دارای سه زاویه نیز بر مثلث ضروری و نیازمند دلیل است.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: امکانی و نیازمند دلیل است.
گزینه ۳: وجوبی و بی نیاز از دلیل است.
گزینه ۴: وجوبی و بی نیاز از دلیل است.

خوبه ایلو بدولی

- تعریف حیوان در نگاه منطق قدیم، به صورت «جوهر دارای ابعاد سه گانه نامی (رشدکننده) حساس (دارای حواس) متحرک بالاراده (دارای حرکت ارادی)» می باشد. بنابراین همه اجزاء این تعریف برای همه حیوانات ذاتی و بی نیاز از دلیل اند.

۱۲۹- کدام عبارت درست است؟

- (۱) اگر مفهوم وجود یکی از اجزای هر ماهیتی می بود، هیچ مفهومی ممتنع الوجود بالذات نمی شد.
(۲) با فرض اینکه حمل هستی بر هر چستی بی نیاز از دلیل باشد، تفاوت و تمایز میان اشیا از بین می رود.
(۳) برهان های اثبات وجود خدا نشان می دهند از نظر فیلسوفان، وجود واجب الوجود بالذات هم بی نیاز از علت نیست.
(۴) گاهی ذات یک ماهیت داشتن یک صفت را ایجاب می کند، ولی جا دارد بپرسیم چه عاملی باعث حمل آن صفت شده است.

۱۲۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * فلسفه ۲ (درس های ۱ و ۲)

جوابش اینه

به عنوان مثال ذات «سه ضلعی»، حمل «دارای سه زاویه» بر آن را ایجاب می کند. اما در عین حال چون سه زاویه داشتن از اجزاء تعریفی مثلث نیست، این حمل نیازمند دلیل است و جا دارد پرسیده شود که چه عاملی باعث این حمل شده است.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: اولاً مفاهیم ممتنع الوجود بالذات ماهیت محسوب نمی شوند، پس در این فرض وجود جزء ذات آن ها نخواهد بود. ثانیاً اگر فرض کنیم «وجود» جزء هر ماهیتی است، باز هم نمی شود مفهوم ممتنعی مثل «مثلث گرد» را موجود بدانیم؛ زیرا ذات این مفهوم ضرورتاً ناموجود است و اگر به ذات ناموجود ویژگی موجود را اضافه کنیم، فقط بر تناقض آن افزوده ایم، نه اینکه آن را از امتناع وجودی خارج کرده باشیم.
گزینه ۲: بی نیاز بودن حمل وجود بر یک ماهیت هم می تواند به خاطر عینیت وجود با آن ماهیت باشد و هم می تواند به خاطر جزئیت وجود برای آن. از بین رفتن تمایزها فقط در صورت عینیت مطرح می شود و در صورت جزئیت تفاوت ها از بین نمی رود.
گزینه ۳: وجود واجب الوجود بالذات بی نیاز از دلیل نیست، ولی بی نیاز از علت هست. زیرا از نظر فلسفی خداوند ذاتاً وجوب وجود دارد و نیازی نداشته که عاملی آن را به وجود آورد (بی نیازی از علت). اما ما انسان ها نیاز به دلیل داریم تا بفهمیم واجب الوجود بالذات واقعاً وجود خارجی دارد و صرفاً یک مفهوم و یک فرض ذهنی نیست.

خوبه ایلو بدولی

- هر حمل بی نیاز از دلیل از نظر نسبت های سه گانه، وجوبی و ضروری است؛ اما برخی حمل های وجوبی نیازمند دلیل اند. بنابراین رابطه حمل وجوبی با حمل بی نیاز از دلیل، عموم و خصوص مطلق است که حمل وجوبی اعم و حمل بی نیاز از دلیل، اخص است.

۱۳۰- کدام تعبیر درباره رابطه وجود با موضوعات مختلف دقیق تر است؟

- (۱) اگر حقیقتی با وجود رابطه ضروری داشته باشد، حتماً تاکنون به وجود آمده است.
(۲) موضوعاتی که هرگز مجال تحقق پیدا نمی کنند، با وجود، رابطه امتناعی دارند.
(۳) آنچه به خودی خود قابلیت به وجود آمدن ندارد، می تواند ممتنع الوجود نباشد.
(۴) چیزی که ذاتاً واجب الوجود یا ممتنع الوجود نیست، ذاتاً امکان پیدایش ندارد.

۱۳۰- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * فلسفه ۲ (درس ۲)

جوابش اینه

واجب الوجود بالذات نیز ذاتاً قابلیت به وجود آمدن را ندارد، زیرا همیشه موجود بوده است و یک موجود نمی تواند مجدد موجود شود.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: دقیق نیست که بگوییم حقیقتی که با وجود رابطه ضروری دارد، حتماً تاکنون به وجود آمده است؛ بلکه باید بگوییم چنین حقیقتی همیشه موجود بوده است.
- گزینه ۲: ممکن است ممکن الوجودهایی باشند که هرگز علت آنان پدید نیامده و نخواهد آمد و از این رو هرگز مجال تحقق پیدا نکنند.
- گزینه ۴: چنین چیزی ممکن الوجود بالذات است، یعنی ذاتاً امکان پیدایش را دارد، ولی تا علت آن فراهم نشود، به وجود نمی آید.

- ۱۳۱- اگر بدانیم یک موجود همیشه بوده و همواره نیز خواهد بود، از نظر فلسفی درباره کدام گزینه در ارتباط با آن اطمینان داریم؟
- (۱) نیاز به عامل ضرورت بخش ندارد.
- (۲) شاید علتی داشته باشد که وجوب ذاتی دارد.
- (۳) یک واجب الوجود بالذات است.
- (۴) تنها مصداق آن خدا است و مصداق دیگری ندارد.

۱۳۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۲)

جوابش اینه

آنچه همیشه بوده و هست و خواهد بود (یا به عبارتی یک موجود ازلی و ابدی)، یا واجب الوجود بالذات است یا واجب الوجود بالغیری است که علتش ازلی و ابدی بوده و با توجه به رابطه ضروری میان علت و معلول، این معلول نیز همواره همراه آن علت موجود بوده و خواهد بود.

نباید سراغ اینا بری

تمام گزینه های دیگر نشان دهنده واجب الوجود بالذات است، اما بر اساس توضیحی که بیان شد، نمی توان واجب الوجود دائمی را با قطعیت، واجب الوجود بالذات دانست.

خوبه اینو بدونی

- از نظر فلسفی اینکه چیزی همواره موجود باشد، لزوماً دلیل بر بی نیازی آن از علت و وجوب ذاتی آن نیست.

- ۱۳۲- کدام عبارت درست است؟
- (۱) بود و نبود معلول وابسته به بود و نبود علت است و برعکس.
- (۲) بود و نبود علت وابسته به بود و نبود معلول است و نه برعکس.
- (۳) بود و نبود معلول نشانه بود و نبود علت است و برعکس.
- (۴) بود و نبود علت نشانه بود و نبود معلول است و نه برعکس.

۱۳۲- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۳)

جوابش اینه

رابطه علت و رابطه ای وجودی است، یعنی وجود یک چیز ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است و اگر علت باشد، معلول آن هم حتماً خواهد بود و اگر علت نباشد، معلول هم نخواهد بود.

نباید سراغ اینا بری

گزینه های ۱ و ۲: بود و نبود علت وابسته به بود و نبود معلول نیست، بلکه فقط بود و نبود معلول وابسته به بود و نبود علت است.

گزینه ۴: بود و نبود علت نشانه بود و نبود معلول است و عکس این مطلب هم صدق می کند.

- ۱۳۳- رفتار طبیعی انسان ها که در عبارت زیر بیان شده، بیشتر و مستقیماً می تواند نشانه کدام مورد باشد؟
- «اگر به دری بسته فشار آوریم و باز نشد، برمی گردیم و از گوشه و کنار به جست و جو می پردازیم؛ یعنی می خواهیم بفهمیم چه کم و کاستی، در علت باز شدن در پیدا شده که باز نمی شود.»
- (۱) قبول اصل وجوب بخشی علت به معلول و رفتار براساس آن.
- (۲) پذیرش اینکه هیچ پدیده ای بدون علت به وجود نمی آید.
- (۳) تجربی دانستن شناخت علت یک پدیده در عالم طبیعت.
- (۴) باور طبیعی به اینکه هر علت معلول خاص خود را دارد.

۱۳۳- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۳)

جوابش اینه

با توجه به آنچه در قسمت دوم عبارت مورد نظر نیز بیان شده، از این رفتار معلوم می شود، ما قبول داریم که اگر هیچ کم و کاستی در علت یک پدیده نباشد، حتماً و ضرورتاً به وجود خواهد آمد (پذیرش وجوب علی و معلولی) و در اینجا نیز چون پدیده مورد نظر (باز شدن در) به وقوع نپیوسته مطمئن هستیم که نقصی در علت آن بوده است و اگر چنین نبود، در حتماً باز می شد. لذا می گردیم تا نقص موجود در علت را پیدا کرده و آن را برطرف نماییم.

نباید سراغ اینا بری

سایر گزینه‌ها به اندازه گزینه پاسخ، مستقیماً فهمیده نمی‌شوند.

- ۱۳۴- کدام مورد می‌تواند تفسیر، ارزیابی یا نقد درستی بر دیدگاه تجربه‌گرایان درباره منشأ درک و پذیرش رابطه علیت تلقی شود؟
- از بین تجربه‌گرایان فقط هیوم و پیروانش به غیرتجربی بودن رابطه بین علت و معلول توجه کردند، ولی نهایتاً آن‌ها هم برخلاف نظریه خود برای درک ذهنی از علیت به دنبال علت گشتند.
 - عموم تجربه‌گرایان برخلاف هیوم اعتبار تجربه را امری بدیهی و بی‌نیاز از دلیل می‌دانند و به همین جهت بدون توجه به تکیه داشتن اعتبار تجربه بر علیت، آن را پایه درک علیت می‌پندارند.
 - اشکال مشترک همه آنان رد مرجعیت عقل برای درک علیت است، ولی غیر از طرفداران هیوم سایرین اشکال دیگری هم دارند که همان محسوس شمردن ضرورت میان علت و معلول است.
 - آنان می‌خواستند هر امری را براساس تجربه تبیین کنند و اکثریت آنان با بی‌توجهی به محدودیت‌های تجربه، درک علیت را هم همین‌گونه توضیح دادند، ولی هیوم مرتکب این خطا نشد.

۱۳۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * فلسفه ۲ (درس ۳)

جوابش اینه

هیوم توجه کرد که مادامی که خود ضرورت بین علت و معلول امری حسی و تجربی نباشد، نمی‌توان آن را بر اساس تجربه درک کرد. بنابراین او شناخت ضرورت میان علت و معلول را امری ناممکن شمرد و درکی که انسان‌ها از علیت دارند را امری صرفاً ذهنی دانست. اما یک اشتباه هیوم این بود که برای درک ذهنی علیت به دنبال علت گشت و علت آن را انعکاس و تداعی ذهنی ناشی از تجربه مکرر توالی حوادث دانست؛ در حالی که طبق مبنای او نباید لزوماً برای حوادث به دنبال علت بگردیم و می‌توان گفت درک ذهنی ما از علیت هم خود به خود و بدون سابقه مشاهده مکرر توالی علت و معلول ایجاد شده است.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۲: هیوم با تجربه‌گرایان موافق است که تجربه متکی بر علیت نیست و اختلاف آنان در اصل مبنای تجربه‌گرایی نیست.
- گزینه ۳: تجربه‌گرایان غیر از هیوم درک علیت را بر اساس حس و تجربه توضیح می‌دادند، ولی نه اینکه خود ضرورت میان علت و معلول را امری محسوس بدانند؛ بلکه آنان معتقد بودند بر مبنای تجربه مشاهده شدن همیشگی توالی علت و معلول می‌توان ضرورتی را بین آن‌ها استنباط کرد.
- گزینه ۴: هیوم هم مرتکب همین خطا شد و از این‌رو نتوانست ادراک علیت ضروری و واقعی را بپذیرد. تفاوت هیوم با آنان نه در این بود که هر امری را براساس تجربه توضیح می‌داد و نه در این بود که نهایتاً درک علیت را بر اساس تجربه توضیح داد، بلکه او فقط یک اشکال را تشخیص داد و فهمید رابطه ضروری میان علت و معلول براساس تجربه شناخته نمی‌شود، ولی مجدد راه تجربی دیگری برای توجیه درک علیت پیدا کرد.

۱۳۵- کدام گزینه، مورد اتفاق دکارت و فلاسفه مسلمان است؟

- بدون استفاده از حس و تجربه، شناختن مصداقی از علت و معلول ممکن نیست.
- اگر کودکی از بدو تولد به هیچ ادراک عقلی و تجربی دست پیدا نکند، به درک و شناخت علیت دسترسی نخواهد داشت.
- پس از قبول عقلی رابطه علیت میان پدیده‌ها، با تجربه می‌توان رابطه وجودی بین مصداق علت و معلول را مشاهده کرد.
- راهی که منکران شناخت عقلی محض برای تبیین منشأ درک علیت معرفی کرده‌اند، خودش مبتنی بر قبول رابطه علیت است.

۱۳۵- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * فلسفه ۲ (درس ۳)

جوابش اینه

تجربه‌گرایان منکر شناخت عقلی محض هستند و می‌کوشند منشأ درک و پذیرش رابطه علیت را براساس تجربه تبیین کنند. در مقابل، دکارت معتقد بود که اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و درک این رابطه نیاز به تجربه و یا آموزش ندارد؛ زیرا پذیرش و قبول این رابطه، مقدمه و پایه هر تجربه و آموزشی است. همچنین از نظر فلاسفه مسلمان، اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید؛ بلکه خودش پایه و اساس هر تجربه‌ای است.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: دکارت شناختن مصادیق علت و معلول را به طور کلی برعهده تجربه و آموزش می‌داند؛ اما فلاسفه مسلمان فقط در عالم طبیعت، حس و تجربه را برای این منظور کارا و لازم می‌دانند. از این منظر برخی علت و معلول‌های ماوراءطبیعی به وسیله عقل قابل شناخت هستند.

گزینه ۲: دکارت درک علیت را مادرزادی می‌داند و لذا از نظر وی برای درک علیت لازم نیست کودک پس از تولد ادراک جدیدی داشته باشد؛ اما فلاسفه مسلمان ادراک علیت را پس از تولد و شکل‌گیری ذهن و درک قاعده امتناع اجتماع نقیضین می‌دانند؛ پس ادراک پس از تولد را برای درک علیت لازم می‌دانند.

گزینه ۳: درست است که این فیلسوفان متفق‌اند که راه شناختن مصادیق علت و معلول در عالم طبیعت تجربه است؛ اما خود رابطه وجودی میان دو پدیده، اساساً حسی و تجربی نیست که قابل مشاهده باشد.

۱۳۶- کدام شخص قطعاً به وجود خدا معتقد نیست؟

- (۱) کسی که به بی‌هدفی حرکات جهان باور دارد.
- (۲) فردی که تحولات جهان را غیرقابل پیش‌بینی می‌داند.
- (۳) فیلسوفی که حوادث را معین شده از پیش نمی‌داند.
- (۴) فیلسوفی که نظریه مه‌بانگ و شروع جهان از انفجار را می‌پذیرد.

۱۳۶- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۴)

جوابش اینه

پذیرفتن معنای سوم اتفاق معمولاً نفی علت نخستین و آفریننده را به دنبال دارد، نه همیشه. (رد گزینه ۱) بنابراین کسانی هستند که به بی‌هدفی حرکات جهان باور دارند، ولی خدا را هم انکار نمی‌کنند (مانند خود داروین که به احتمال زیاد خدا باور بوده است). اما این افراد فیلسوف نیستند، زیرا فیلسوفان فقط سه دسته‌اند: یا خدا باور و مخالف اتفاق هستند یا بی‌اعتقاد به خدا هستند که اینان نیز دو گروه‌اند: یا موافق اتفاق به معنای سوم هستند یا مخالف. بنابراین فیلسوفی که حوادث جهان را معین شده از قبل نمی‌داند، حتماً به وجود خدا معتقد نیست.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۲: معنای چهارم اتفاق است که منافاتی با اعتقاد به خدا ندارد.

گزینه ۴: این نظریه لزوماً نادرست نیست، بلکه بیان برخی دانشمندان از آن به گونه‌ای است که اتفاق را به ذهن می‌آورد. پس می‌توان شروع جهان طبیعت را از یک انفجار از پیش طراحی شده از سوی خداوند دانست.

۱۳۷- کدام مورد می‌تواند نتیجه اعتقاد به معنای دوم اتفاق باشد؟

- (۱) نفی ارتباط حوادث عالم با یکدیگر
- (۲) انکار علل یا همان علت نخستین
- (۳) بی‌اعتبار شدن علوم و تحقیقات علمی
- (۴) رسیدن به پوچی و بی‌هدفی زندگی

۱۳۷- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * فلسفه ۲ (درس ۴)

جوابش اینه

اعتقاد به معنای دوم اتفاق بیانگر انکار سنخیت است. کسی که سنخیت را انکار کند، نمی‌تواند دست به هیچ کاری بزند، علاوه بر این نظم و قانونمندی جهان را هم نمی‌تواند تبیین کند، علوم برایش اعتبار ندارند و نمی‌تواند تحقیقات علمی را هم پیگیری کند.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: پی بردن به ارتباط و پیوستگی حوادث جهان با یکدیگر، نتیجه اعتقاد به اصل علیت است.

گزینه ۲: انکار علل از نظر منطقی، نفی غایتمندی حوادث عالم را به دنبال دارد.

گزینه ۴: می‌تواند نتیجه انکار غایتمندی یا همان اعتقاد به معنای سوم اتفاق باشد.

۱۳۸- اگر فرض کنیم معلول بعد از وجود یافتن، به علتش نیاز نداشته باشد،

- (۱) اتفاق به معنای دوم را ممکن دانسته‌ایم.
- (۲) اصل وجوب علی و معلولی را انکار کرده‌ایم.
- (۳) به طور خاص معنای سوم اتفاق را پذیرفته‌ایم.
- (۴) رابطه ضروری میان علت و معلول را نفی کرده‌ایم.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۴)

۱۳۸- پاسخ: گزینه ۴

بر اساس رابطه ضروری علت با معلول، اگر علت باشد، معلول نیز حتماً هست و اگر علت نباشد، معلول نیز حتماً نیست. اینکه معلول پس از به وجود آمدن نیاز به علت نداشته باشد، به این معنا است که معلول می تواند بدون وجود علت موجود باشد و این نقض رابطه ضروری میان علت و معلول است.

- گزینه ۱: اتفاق به معنای دوم نفی سنخیت میان علت و معلول است که در اینجا مطرح نشده است.
گزینه ۲: حالت بیان شده نقض اصل علیت است، نه اصل وجوب علی و معلولی.
گزینه ۳: در فرض مذکور به طور مستقیم، معنای اول اتفاق پذیرفته شده است که همان نفی رابطه ضروری میان علت و معلول است.

- تعبیر «رابطه ضروری میان علت و معلول» می تواند به «جدایی ناپذیری علت و معلول» اشاره کند که هم شامل اصل علیت است و هم شامل اصل وجوب علی و معلولی.

۱۳۹- کدام عبارت درباره خداشناسی کانت و برهان اخلاقی وی نادرست است؟

- (۱) برخلاف فیلسوفانی مانند کرکگور به نقش باور به خداوند در معنا بخشی به زندگی نپرداخت.
- (۲) تلاش کرد تا با استفاده از لزوم رعایت اصول اخلاقی، جایگاه باور به خداوند را تحکیم کند.
- (۳) در این برهان وجود نفس غیرمادی انسان از پیش فرض های وی نبوده است.
- (۴) برخلاف فلاسفه ای مانند دکارت، به اثبات وجود خداوند نپرداخت.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۵)

۱۳۹- پاسخ: گزینه ۱

از نظر فیلسوفانی مانند دکارت و کانت، زندگی در صورتی معنادار می شود که از پشتوانه قبول خداوند برخوردار باشد. پس این طور نیست که کانت به این ارتباط نپرداخته باشد.

- گزینه ۲: او به جای اثبات وجود خدا از طریق برهان نظم یا برهان علیت و یا وجوب و امکان، ضرورت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات کرد. بر اساس برهان اخلاقی وی قبول خداوند پشتوانه اختیار و اراده انسان و مسئولیت پذیری او و تکیه گاه اصول اخلاقی مورد قبول وی می باشد.
گزینه ۳: وی نفس غیرمادی را پیش فرض برهان خود قرار نمی دهد، بلکه آن را براساس وجدان اخلاقی و مختار بودن انسان اثبات می کند.
گزینه ۴: وی به اثبات ضرورت وجود خداوند پرداخت، نه اثبات وجود خداوند.

۱۴۰- در فرضی که موجودات اطراف ما به همین صورتی که هستند وجود داشته باشند، در کدام مورد همه ویژگی های ذکر شده برای خدا را می توان بر اساس برهان درجات کمال، قابل اثبات دانست؟

- (۱) شریف ترین موجود- صانع- خوبی مطلق
- (۲) مثال خیر- دارای عالی ترین اندیشه- جمال و زیبایی
- (۳) دارای حیات نامیرا- دارای اراده حکیمانه- نادیدنی
- (۴) محرک اول- دارای کمالات نامتناهی- ضرورتاً موجود

▲ مشخصات سؤال: دشوار * فلسفه ۲ (درس ۵)

۱۴۰- پاسخ: گزینه ۲

برهان درجات کمال بر این اساس است که وقتی مقایسه ای بین موجودات در یک صفت صورت می گیرد، باید نمونه مطلق و کامل ترین دارای آن صفت وجود داشته باشد تا براساس میزان شباهت با آن نمونه مطلق بتوان گفت یک موجود بیشتر آن صفت را دارد و یک موجود کمتر. پس این برهان صفاتی را برای خدا اثبات می کند که ذاتاً دارای شدت و ضعف باشند تا بتوان آن را در موجودات مختلف مقایسه کرد. مثلاً شرافت می تواند کم و زیاد باشد؛ بنابراین شریف ترین موجودی باید باشد. همچنین خوبی، دارای اندیشه عالی بودن، جمیل و زیبا بودن و دارای کمالات بودن، همگی اموری دارای شدت و ضعف هستند (توجه داشته باشید که وقتی صفت زیباترین برای خداوند اثبات شود، طبعاً زیبایی و جمال نیز اثبات شده است). همچنین مثال خیر به معنای نمونه اصیل و حقیقی همه خیرات است که با برهان درجات کمال قابل اثبات خواهد بود، هر چند ارسطو در جزئیات ویژگی های مثال خیر با افلاطون اختلافاتی دارد.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: صانع بودن به معنای آفریننده بودن است و به طور معمول امری دارای شدت و ضعف محسوب نمی شود.
- گزینه ۳: همچنین دیدنی یا نادیدنی بودن امری دارای شدت و ضعف نیست، زیرا مقصود از آن سخت دیده شدن یا آسان دیده شدن نیست بلکه مقصود مطلقاً مرئی و قابل دیدن بودن یا نبودن است.
- گزینه ۴: ضرورت وجود امری دارای شدت و ضعف نیست.

خوبه اینو بدونی

- شرط لازم برای شکل گرفتن برهان درجات کمال، این است که در جهان، موجوداتی با میزان متفاوت کمال، موجود باشند تا مقایسه صورت گیرد. به همین دلیل است که در صورت سؤال، وجود موجودات جهان، به همین صورت که هستند (یعنی با تفاوت در میزان بهره مندی از کمالات) فرض گرفته شده است.

۱۴۱- کدام یک، عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟

- «به نظر کاتینگهام اینکه بسیاری فلاسفه اروپایی خدا را عامل اصلی معنابخشی به زندگی معرفی کرده اند، به این دلیل است که»
- (۱) او مانند کانت به دنبال اثبات ضرورت وجود خدا و نشان دادن نیاز انسان به خدا است.
- (۲) دلیل وجود خداوند عمدتاً در تجربه های شخصی درونی انسان ها نهفته است، نه براهین عقلی.
- (۳) استدلال های عقلانی فلاسفه در اثبات خداوند، جایگاه و کارایی پیشین خود را از دست داده بودند.
- (۴) ایمان و اعتقاد به خدا نیازمند پشتوانه عقلی نیست، چرا که خدا ایمان را به انسان مؤمن هدیه می دهد.

۱۴۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۵)

جوابش اینه

کاتینگهام در کتاب خود به این مسئله اشاره می کند که پس از سیر نزولی استدلال های عقلی و فلسفی در اروپا بر اثبات وجود خدا، برخی از فیلسوفان به این سمت حرکت کردند که خدا را عامل اصلی معنابخشی به زندگی معرفی نمایند.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۱: کاتینگهام ضرورت وجود خدا را بیان کرده، اما این امر را دلیلی برای تلاش فلاسفه جدید برای معنادار دانستن زندگی با اعتقاد به خدا نمی داند.
- گزینه ۲: مربوط به دیدگاه ویلیام جیمز است.
- گزینه ۴: مربوط به دیدگاه کرکگور است.

۱۴۲- در مقایسه ایراد هیوم به براهین عقلی اثبات خدا، با ایراد راسل به برهان علیت می توان گفت

- (۱) ریشه اشکال هیوم برخلاف ایراد راسل، معرفت شناسانه است.
- (۲) هیوم علت نظم عالم را نمی پذیرد، اما راسل علت وجود عالم را انکار می کند.
- (۳) هیوم اساساً علیت را نمی پذیرد، اما راسل در اینکه علت این جهان چه چیزی است، ایراد دارد.
- (۴) راسل امکان تسلسل علل نامتناهی را می پذیرد، اما هیوم در عین رد آن باز هم منکر وجود خداوند است.

۱۴۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس های ۵ و ۶)

جوابش اینه

دیوید هیوم فیلسوف حسگرا و تجربه گرای قرن هجدهم ادعا می کند که دلایل دکارت و سایر فیلسوفان در اثبات خدا پذیرفتنی نیست. از نظر وی دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند مردودند؛ زیرا عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد. پس اساس اشکال وی نفی اعتبار گزاره های عقلی محض است که بحثی معرفت شناسانه است. اما ایراد راسل معرفت شناسانه نیست، بلکه ناشی از فهم اشتباه اصل علیت است.

نباید سراغ اینا بری

- گزینه ۲: سؤال در مورد دیدگاه هیوم در خصوص دلایل عقلی است؛ اما وی برهان نظم را عقلی محض نمی داند.
- گزینه ۳: اساس اشکال هیوم به طور خاص، نفی اصل علیت نیست، بلکه انکار ادراکات عقلی محض است.
- گزینه ۴: ارتباطی به مورد سؤال ندارد.

۱۴۳- کدام عبارت در مقایسهٔ برهان اثبات خدا نزد ابن سینا و ملاصدرا دقیق نیست؟

- (۱) هر دو بر اساس نیازمندی موجودات این جهان به اثبات موجودی بی نیاز می پردازند.
- (۲) ملاصدرا خداوند را به عنوان وجودی بی نیاز اثبات می کند و ابن سینا به عنوان وجودبخش به ممکنات.
- (۳) برهان هیچ کدام از این دو فیلسوف در اثبات خدا، متکی و وابسته به قبول امتناع تسلسل نامتناهی علل نیست.
- (۴) هر دو از نیازمندی موجودات این جهان به «امکان» تعبیر می کنند، اگرچه تفسیرشان از این تعبیر یکسان نیست.

۱۴۳- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۶)

ابن سینا و ملاصدرا هر دو در برهان خود بر اثبات وجود خداوند از نیازمندی موجودات این جهان شروع می کنند (رد گزینه ۱)، اما جنبه و منشأ نیاز در بیان آنان متفاوت است. ابن سینا امکان ماهوی را منشأ نیازمندی می داند و ملاصدرا امکان فقری را (رد گزینه ۴)؛ لذا ملاصدرا خداوند را به عنوان موجودی (وجودی) که حقیقت وجودش غنا و بی نیازی است، اثبات می کند و ابن سینا خداوند را به عنوان موجودی که وجوب ذاتی دارد. اثبات خداوند به عنوان یک وجودبخش که وجودش را از دیگری نگرفته است (علت غیر معلول) نیز مربوط به برهان فارابی است، نه ابن سینا (تأیید دقیق نبودن گزینه ۲). از طرف دیگر برهان ابن دو بر خلاف برهان فارابی، متکی بر امتناع تسلسل نامتناهی علل نیست. (رد گزینه ۳)

۱۴۴- کدام عبارت درست است؟

- (۱) اولین مقدمهٔ برهان فارابی (برهان علیت) در اثبات خداوند، تقدم هر علت بر معلول خود است.
- (۲) حکیمان ایران قبل از باستان به خداوند معتقد بوده و او را پدیدآورندهٔ نور هستی می دانستند.
- (۳) ملاصدرا با نگاه به ماهیت موجودات این جهان، امکان فقری آنان را مقدمهٔ اثبات خداوند قرار داد.
- (۴) از نظر فلاسفه مسلمان، واقعی دانستن خیر و زیبایی، وابسته به پذیرش معلول وجود خداوند است.

۱۴۴- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * فلسفه ۲ (درس ۶)

از نظر فلاسفه، مسلمان وقتی اعتقاد به خدا می تواند به زندگی معنا دهد و انسان را وارد مرتبه ای برتر از زندگی کند که واقعاً او را از یک راه معقول و درست درک کرده و پذیرفته باشد. از نظر یک فیلسوف الهی پذیرش وجود خداوند با صفاتی که دارد، به انسان این امکان را می دهد که بتواند معیارهای یک زندگی معنادار را به دست آورد، از جمله برای انسان گرایشی به خیر و زیبایی قائل شود و بداند که این خیر و زیبایی یک امر خیالی نیست، بلکه در یک حقیقت متعالی (یعنی خدا) وجود دارد.

گزینه ۱: تقدم علت بر معلول مقدمهٔ دوم برهان فارابی است.

گزینه ۲: آنان خداوند را نور هستی می دانستند، نه خالق نور هستی.

گزینه ۳: ملاصدرا به اصل وجود موجودات نگاه می کند، نه به ماهیت آن ها.

۱۴۵- به اعتقاد ابن سینا، چه چیزی باعث اشتیاق دائمی موجودات این عالم به خوبی ها است؟

- (۱) امکان ذاتی ماهیات
- (۲) عشق و محبت به خیر
- (۳) حقیقت وجود هر موجود
- (۴) گریزانی فطری از بدی ها

۱۴۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * فلسفه ۲ (درس ۶)

ابن سینا در رساله ای که دربارهٔ عشق نوشته می گوید: «هر یک از ممکنات به واسطهٔ حقیقت وجود خود، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است و بر حسب فطرت از بدی ها گریزان. همین اشتیاق ذاتی و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات و مخلوقات است، عشق می نامیم»

اقتصاد

۱۴۶- کدام گزینه دربردارنده پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

(الف) کدام مورد ناظر به «دوری از وضعیت زیان از طریق افزایش درآمد» است؟

(ب) با توجه به منحنی مرز امکانات تولید، هرگاه در یک شرکت تولیدی، منابع و مواد اولیه جدید این اجازه را به شرکت بدهند تا هر دو محصول را به مقدار بیشتری تولید کند، موجب:

(ج) یک کارآفرین باید تصمیمات مناسب درباره «قیمت‌گذاری، موقعیت شرکت، تبلیغات و استخدام نیروی کار» بگیرد. این مطلب بیانگر کدام ویژگی کارآفرین می‌باشد؟

(۱) (الف) یک واحد تولیدی پوشاک، محصولات خود را با قیمت مناسب به فروش رساند.

(ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید (ج) آگاهی و دانش زیاد

(۲) (الف) یک کارخانه مواد غذایی، توانسته در مصرف انرژی و مواد اولیه صرفه‌جویی کند.

(ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید (ج) مهارت‌های ابتکار عمل

(۳) (الف) یک شرکت تولیدی، جهت جلوگیری از زیان، تعدادی از نیروی کار غیرلازم را اخراج نمود.

(ب) جابه‌جا شدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ج) آگاهی و دانش زیاد

(۴) (الف) یک شرکت تولیدی، توانست برای محصولات خود بازار خوبی فراهم کند.

(ب) جابه‌جا شدن در طول منحنی مرز امکانات تولید (ج) مهارت‌های ابتکار عمل

▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس‌های ۱ و ۴)

۱۴۶- پاسخ: گزینه ۱

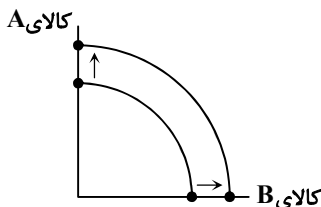
(الف) دوری از وضعیت زیان از طریق افزایش درآمد: برای محصولات خود، بازار خوبی فراهم کند و کالاها را با قیمت مناسب بفروشد و برای محصول خود بازاریابی کند.

توجه: دوری از وضعیت زیان از طریق کاهش هزینه: پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم، صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی با جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها

(ب) با توجه به منحنی مرز امکانات تولید، هرگاه در یک شرکت تولیدی، منابع و مواد اولیه جدید،

این اجازه را به شرکت بدهند تا هر دو محصول را به مقدار بیشتری تولید کند، موجب: انتقال

کل منحنی مرز امکانات تولید

(ج) کارآفرین لازم است تا آگاهی و دانش زیادی برای اتخاذ تصمیمات مناسب درباره موقعیت

شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت‌گذاری، تبلیغات و استخدام نیروی کار داشته باشد.

۱۴۷- کدام گزینه پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

(الف) کدام ویژگی به ترتیب با «شرکت سهامی عام» و «خیریه حمایت از کودکان سرطانی» ارتباط دارد؟

(ب) یک کارآفرین از ویژگی «شجاعت، تدبیر و خوش‌نامی» برخوردار است، این مطلب بیانگر کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق است؟

(۱) (الف) توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت به سرمایه هر عضو - قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر (ب) ریسک‌پذیری

(۲) (الف) تخصص‌گرایی بیشتر - نهادهای قانونی برای انجام مأموریتی غیرسودآور (ب) ریسک‌پذیری

(۳) (الف) هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر - آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (ب) خوش‌بینی

(۴) (الف) تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام - با هدفی غیر تجاری و در زمینه‌های انسانی و اجتماعی فعالیت می‌کند. (ب) خوش‌بینی

▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس‌های ۱ و ۲)

۱۴۷- پاسخ: گزینه ۲

(الف)

■ تخصص‌گرایی بیشتر ← ویژگی شرکت سهامی

■ نهادهای قانونی برای انجام مأموریتی غیرسودآور ← مؤسسه غیرانتفاعی و خیریه

(ب) ویژگی ریسک‌پذیری ← پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

۱۴۸- کدام عبارت در ارتباط با «شرکت تعاونی» صحیح است؟

- (۱) شرکت‌های تعاونی با هدف تأمین نیازمندی‌های جامعه تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.
 (۲) امکان رقابت بالاتر به دلیل مقیاس تولید بالا و امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبای این نوع کسب‌وکار است.
 (۳) در تعاونی تولید، تعدادی خانوار جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.
 (۴) نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از اعضا صرف‌نظر از اینکه چقدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک حق رأی خواهد داشت.

۱۴۸- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس ۲)

- گزینه ۱: نادرست؛ شرکت‌های تعاونی با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.
 گزینه ۲: نادرست؛ عبارت بیانگر ویژگی «شرکت سهامی» است.
 گزینه ۳: نادرست؛ در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

۱۴۹- با توجه به اطلاعات زیر، نتیجه عملکرد سالانه این واحد تولیدی با ۱۰ نفر کارمند، چگونه خواهد بود؟

- خرید مواد اولیه ۸۰۰ میلیون تومان
 - اجاره ماهانه کارگاه ۶۰ میلیون تومان
 - خرید تجهیزات و ماشین‌آلات معادل $\frac{1}{4}$ اجاره سالانه کارگاه
 - حقوق ماهانه هر کارمند ۲۵ میلیون تومان
 - شهریه سالانه دانشگاه فرزند مدیرعامل بنگاه تولیدی ۳ میلیون تومان
 - هزینه آب، برق، گاز و اینترنت ماهانه بنگاه معادل، $\frac{1}{8}$ هزینه خرید مواد اولیه
 - فروش ۸۰۰ محصول به ارزش هر کدام ۵۰۰,۰۰۰ تومان در هر ماه
- (۱) ۴۸۰ میلیون تومان سود (۲) ۱۲۸۰ میلیون تومان ضرر (۳) ۳۱۸۰ میلیون تومان سود (۴) ۶۰۸۰ میلیون تومان ضرر

۱۴۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * اقتصاد (درس ۱)

هزینه‌های سالانه - درآمد سالانه = سود یا زیان سالانه

قیمت هر واحد محصول \times مقدار محصول به فروش رفته = درآمد
$$\Rightarrow \text{میلیون تومان } ۴۸۰۰ = ۸۰۰ \times ۵۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ \text{ ماه} = \text{درآمد سالانه}$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{م } ۸۰۰: \text{ مواد اولیه} \\ \text{م } ۷۲۰ = ۶۰ \times ۱۲: \text{ اجاره} \\ \text{م } ۳۶۰ = \frac{1}{4} \times ۷۲۰: \text{ تجهیزات} \\ \text{م } ۳۰۰۰ = ۲۵ \times ۱۰ \times ۱۲: \text{ حقوق} \\ \text{م } ۱۲۰۰ = \frac{1}{8} \times ۸۰۰ \times ۱۲: \text{ هزینه‌های جاری کارگاه} \end{array} \right\} \text{میلیون تومان } ۶۰۸۰ = \text{جمعاً}$$

هزینه‌های سالانه

- شهریه دانشگاه فرزند مدیرعامل، هزینه شخصی زندگی او بوده و جزو هزینه‌های بنگاه محسوب نمی‌شود.

- چون هزینه‌ها از درآمد بنگاه بیشتر است، پس این واحد تولیدی در یک سال متحمل ضرر یا زیان شده است.میلیون تومان $۱۲۸۰ = ۴۸۰۰ - ۶۰۸۰ = \text{زیان یا ضرر سالانه}$

۱۵۰- کدام یک از عبارت‌های زیر از نظر مفاهیم اقتصادی، صحیح است؟

- (الف) «مرز امکانات تولید» به ما اجازه می‌دهد تا هزینه‌های آشکار یک کشور یا یک شرکت را زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، مجسم کنیم.
 (ب) وقتی تولید «ناکارا» باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون آنکه از تولید کالاهای دیگر کاسته شود.
 (ج) سهام، یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است.
 (د) مفهوم «هزینه فرصت» یک انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که شما هنگام انتخاب به دست آورده‌اید.
 (ه) «هزینه هدررفته» هزینه‌هایی است که پرداخت شده است، این هزینه‌ها می‌تواند در انتخاب و تصمیم شما تأثیر داشته باشد.

(۱) «الف» - «د» - «ه» (۲) «ب» - «د» - «ه» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «ج»

۱۵۰- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس‌های ۲، ۳ و ۴)

(الف) نادرست؛ «مرز امکانات تولید» به ما اجازه می‌دهد تا هزینه فرصت یک کشور یا یک شرکت را زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، مجسم کنیم.

(ب) درست

(ج) درست

(د) نادرست؛ مفهوم «هزینه فرصت» یک انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که شما هنگام انتخاب از دست داده‌اید.

(ه) نادرست؛ «هزینه هدررفته» هزینه‌هایی است که پرداخت شده است، این هزینه‌ها نباید تأثیری در انتخاب و تصمیم شما داشته باشد.

۱۵۱- کدام گزینه می‌تواند به درستی جای خالی عبارت‌های زیر را تکمیل کند؟

- (الف) تراکتوری که کشاورز برای فعالیت تولیدی خود به کار می‌برد و مهارتی که برای فروش بخشی از سبزیجات باغچه به همسایگان به کار می‌گیرد، به ترتیب به عنوان و محسوب می‌شوند.
 (ب) امروزه اغلب کسب و کارها در ایران به شکل و بیشتر آن‌ها مقیاس هستند.
 (ج) «مریم در یک دوره آموزشی برنامه‌نویسی رایانه شرکت کرده است، او پس از مدتی متوجه کیفیت پایین این دوره می‌شود، اما چون مبلغ قابل توجهی برای ثبت نام پرداخت کرده این دوره را تا آخر ادامه می‌دهد.» این مطلب بیانگر به عنوان یکی از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری می‌باشد.

(د) در عبارت: «کشاورزی، زمینی را به کشت پنبه اختصاص داد در حالی که می‌توانست گندم بکارد.» هزینه فرصت برابر با:

(ب) شخصی - کوچک

(د) میزان ارزش محصول پنبه‌ای است که به دست آورده است.

(ب) شخصی - کوچک

(د) میزان ارزش محصول گندمی است که از دست داده است.

(ب) شرکت - بزرگ

(د) میزان ارزش محصول گندمی است که از دست داده است.

(ب) شرکت - بزرگ

(د) میزان ارزش محصول پنبه‌ای است که به دست آورده است.

(۱) سرمایه فیزیکی - سرمایه انسانی

(ج) چسبیدن به وضعیت فعلی

(۲) سرمایه فیزیکی - سرمایه انسانی

(ج) توجه به هزینه‌های هدررفته

(۳) الف) ابزار تولید - نیروی کار

(ج) چسبیدن به وضعیت فعلی

(۴) الف) ابزار تولید - نیروی کار

(ج) توجه به هزینه‌های هدررفته

۱۵۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس‌های ۲ و ۳)

(الف) سرمایه فیزیکی - سرمایه انسانی

(ب) شخصی - کوچک

(ج) مطلب مورد اشاره، بیانگر توجه به هزینه‌های هدررفته به عنوان یکی از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری می‌باشد.

(د) در مثال فوق، هزینه فرصت اختصاص زمین به کشت پنبه، میزان ارزش محصول گندمی است که از دست داده است.

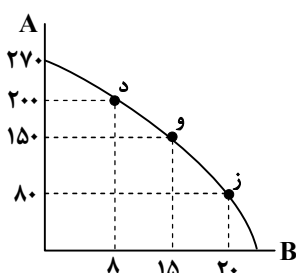
۱۵۲- براساس مندرجات نمودار زیر، چنانچه قیمت فروش هر واحد کالای A برابر با ۵۰,۰۰۰ تومان و هر واحد کالای B برابر با ۳۰۰,۰۰۰ تومان باشد:

■ هزینه فرصت جابه‌جایی از نقطه «د» به نقطه «ز» چند میلیون ریال است؟

■ درآمد تولیدکننده در نقطه «و» چند میلیون تومان است؟

(۱) ۶۰ - ۱۲ (۲) ۶ - ۱۱

(۳) ۶ - ۱۲ (۴) ۶۰ - ۱۱

الف) با حرکت و جابه‌جایی از نقطه «د» به نقطه «ز» برای تولید ۱۲ واحد بیشتر از کالای B، باید مقدار تولید کالای A را از ۲۰۰ به ۸۰ واحد کاهش داد. بنابراین، باید از تولید ۱۲۰ واحد کالای A صرف‌نظر کرد که معرف هزینه فرصت این جابه‌جایی است:

$$\text{ریال } ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ \xrightarrow{\text{معادل}} \text{تومان } ۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۲۰ \times ۵۰,۰۰۰ = \text{هزینه فرصت}$$

ریال صورت سؤال به
ریال خواسته است

توجه: هر تومان معادل ۱۰ ریال است.

ب) برای محاسبه درآمد تولیدکننده، باید مقدار فروش (تولید) هر کالا را در قیمت آن ضرب نموده و حاصل را با هم جمع نماییم:

$$\text{تومان } ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ \Rightarrow \text{جمعاً} \left\{ \begin{array}{l} A : ۱۵۰ \times ۵۰,۰۰۰ = ۷,۵۰۰,۰۰۰ \\ B : ۱۵ \times ۳۰۰,۰۰۰ = ۴,۵۰۰,۰۰۰ \end{array} \right\} \text{درآمد تولیدکننده در نقطه «و»}$$

۱۵۳- چند عبارت از عبارتهای زیر صحیح است؟

الف) در بازار محصولات، پول از سمت بنگاههای اقتصادی به سمت خانوار در جریان است و در بازار عوامل تولید، پول از سمت خانوار به سمت بنگاههای اقتصادی در جریان می‌باشد.

ب) بنگاه‌ها، صاحب عوامل تولید هستند و خانوارها، نیروی انسانی، سرمایه و زمین را از طریق بازار محصولات در اختیار بنگاه‌ها قرار می‌دهند.

ج) در بازار عوامل تولید، محصولات تولیدی عرضه می‌شوند و در بازار محصولات، نیروی کار، سرمایه و زمین در اختیار بنگاه قرار می‌گیرند.

د) درآمد خانوار از طریق دریافت دستمزد، اجاره و حقوق حاصل می‌شود.

ه) سطح تکنولوژی و هزینه‌های تولید از جمله عوامل تأثیرگذار بر رفتار تولیدکننده است.

و) قیمت کالا، مهم‌ترین عامل اثرگذار بر رفتار مصرف‌کننده و تولیدکننده محسوب می‌شود.

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

الف) نادرست؛ در بازار محصولات، پول از سمت خانوارها به سمت بنگاههای اقتصادی در جریان است و در بازار عوامل تولید، پول از سمت بنگاههای اقتصادی به سمت خانوارها در جریان است.

ب) نادرست؛ خانوارها صاحبان عوامل تولید هستند و نیروی انسانی، سرمایه و زمین را از طریق بازار عوامل تولید در اختیار بنگاه‌ها، قرار می‌دهند.

ج) نادرست؛ در بازار محصولات، محصولات تولیدی عرضه می‌شوند و در بازار عوامل تولید، نیروی کار و سرمایه و زمین در اختیار بنگاه‌ها قرار می‌گیرند.

د) درست؛ درآمد خانوار از طریق دریافت دستمزد، اجاره و بهره حاصل می‌شود.

ه) درست؛ سطح تکنولوژی و هزینه‌های تولید از جمله عوامل تأثیرگذار بر رفتار تولیدکننده است.

و) درست؛ قیمت کالا مهم‌ترین عامل اثرگذار بر رفتار مصرف‌کننده و تولیدکننده است.

۱۵۴- یکی از مباحث اساسی در علم اقتصاد، نقش‌ها و کارکردهای دولت در نظام اقتصادی است. دولت‌ها با توجه به اهداف مختلف، اقداماتی در

زمینه‌های متفاوت انجام می‌دهند. با توجه به توضیحات زیر، مشخص کنید هر بخش نشان‌دهنده کدام «کارکرد و وظیفه دولت» است؟

الف) دولت با تعریف و تضمین حقوق مالکیت، ثبت قراردادهای و ایجاد امنیت حقوقی برای خرید و فروش و مبادلات، بستر اعتماد و ثبات را در بازار فراهم می‌کند. در این حالت، دولت به دنبال آن است که فعالان اقتصادی بدون نگرانی از تضییع حقوقشان، وارد فعالیتهای اقتصادی شوند.

ب) مجموعه‌ای گسترده از قوانین و مقررات مانند قوانین ضد انحصار، مقررات ایمنی، استانداردهای بهداشتی و زیست‌محیطی و مقررات مالیاتی توسط دولت طراحی و اجرا می‌شود. در این حالت، دولت بیشتر شبیه یک داور یا ناظر عمل می‌کند تا مانع سوءاستفاده، انحصار و رفتارهای غیرمنصفانه در بازار گردد.

ج) تأمین کالاهای خدماتی نظیر جاده‌ها، پل‌ها، خیابان‌ها، نیروهای پلیس، آموزش و پرورش رایگان، بیمارستان‌های عمومی و پارک‌های شهری توسط دولت صورت می‌گیرد تا سطح رفاه عمومی جامعه بهبود یافته و نیازهایی که بخش خصوصی، توان یا انگیزه‌ای برای تولید آنها ندارد، برطرف شود.

۱) الف) بهبود عملکرد بازار	ب) بهبود عملکرد بازار	ج) ارائه کالای عمومی
۲) الف) ارائه کالای عمومی	ب) ارائه کالای عمومی	ج) ارائه کالای عمومی
۳) الف) بهبود عملکرد بازار	ب) ارائه کالای عمومی	ج) بهبود عملکرد بازار
۴) الف) ارائه کالای عمومی	ب) بهبود عملکرد بازار	ج) بهبود عملکرد بازار

۱۵۴- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس ۶)

الف) دولت با تعریف و تضمین حقوق مالکیت، ثبت قراردادها و ایجاد امنیت حقوقی برای خرید و فروش و مبادلات، بستر اعتماد و ثبات را در بازار فراهم می‌کند. در این حالت، دولت به دنبال آن است که فعالان اقتصادی بدون نگرانی از تضییع حقوقشان وارد فعالیت‌های اقتصادی شوند: بهبود عملکرد بازار (زیرا تعریف و تضمین حقوق مالکیت، بازار را کارآتر می‌سازد).

ب) مجموعه‌ای گسترده از قوانین و مقررات مانند قوانین ضد انحصار، مقررات ایمنی، استانداردهای بهداشتی و زیست‌محیطی و مقررات مالیاتی توسط دولت طراحی و اجرا می‌شود. در این حالت، دولت بیشتر شبیه یک داور یا ناظر عمل می‌کند تا مانع سوءاستفاده، انحصار و رفتارهای غیر منصفانه در بازار گردد: بهبود عملکرد بازار (با قوانین ضد انحصار و تنظیم‌گری، دولت مانع شکست بازار می‌شود).

ج) تأمین کالاها و خدماتی نظیر جاده‌ها، پل‌ها، خیابان‌ها، نیروهای پلیس، آموزش و پرورش رایگان، بیمارستان‌های عمومی و پارک‌های شهری توسط دولت صورت می‌گیرد تا سطح رفاه عمومی جامعه بهبود یافته و نیازهایی که بخش خصوصی، توان یا انگیزه‌ای برای تولید آن‌ها ندارد، برطرف شود: ارائه کالای عمومی و کالاهایی که برای استفاده همگان هستند که بخش خصوصی تولید نمی‌کند یا ناکافی تولید می‌کند.

۱۵۵- با توجه به جدول روبه‌رو (به ترتیب از راست به چپ):

تقاضا (کیلو)	قیمت (تومان)	عرضه (کیلو)
۸۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰
۶۲۰	۱۵۰,۰۰۰	۲۲۰
۴۵۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۰۰
۴۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۴۰۰
۳۱۰	۳۰۰,۰۰۰	۵۳۰
۲۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۶۰۰
۸۰	۴۰۰,۰۰۰	۷۵۰

الف) اختلاف در آمد عرضه‌کنندگان در قیمت ۲۵۰,۰۰۰ و قیمت ۳۰۰,۰۰۰ چند تومان است؟

ب) در کدام قیمت، بازار با «مازاد تقاضا» روبه‌رو است؟

ج) تفاوت مقدار عرضه در قیمت ۴۰۰,۰۰۰، نسبت به مقدار تعادلی کدام است؟

۱) الف) ۹,۳۰۰,۰۰۰ ب) ۱۵۰,۰۰۰ ج) ۷۵۰

۲) الف) ۷,۰۰۰,۰۰۰ ب) ۱۰۰,۰۰۰ ج) ۳۵۰

۳) الف) ۹,۳۰۰,۰۰۰ ب) ۲۰۰,۰۰۰ ج) ۳۵۰

۴) الف) ۷,۰۰۰,۰۰۰ ب) ۳۵۰,۰۰۰ ج) ۷۵۰

▲ مشخصات سؤال: دشوار * اقتصاد (درس ۵)

۱۵۵- پاسخ: گزینه ۲

الف)

مقدار کمتر از بین عرضه و تقاضای آن قیمت \times قیمت = درآمد عرضه‌کننده در یک قیمت معین

تومان $۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۵۰,۰۰۰ \times ۴۰۰ =$ درآمد عرضه‌کننده در قیمت ۲۵۰,۰۰۰

تومان $۹۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰ \times ۳۱۰ =$ درآمد عرضه‌کننده در قیمت ۳۰۰,۰۰۰

تومان $۷,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۹۳,۰۰۰,۰۰۰ \Rightarrow$ اختلاف درآمد عرضه‌کننده در این دو قیمت

ب) در قیمت‌های ۱۰۰,۰۰۰، ۱۵۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ تومان (قیمت‌های کمتر از قیمت تعادلی)، مقدار عرضه کمتر از مقدار تقاضا است و در نتیجه بازار با مازاد تقاضا مواجه است.

ج) در قیمت ۴۰۰,۰۰۰ تومان، مقدار عرضه ۷۵۰ کیلو است در حالی که مقدار تعادلی ۴۰۰ کیلو است. بنابراین، مقدار مازاد عرضه نسبت به مقدار تعادلی در قیمت ۴۰۰,۰۰۰ تومان برابر است با ۳۵۰ کیلو.

$$۷۵۰ - ۴۰۰ = ۳۵۰$$

۱۵۶- کدام گزینه پاسخ درست و مناسبی به پرسش‌های زیر است؟

الف) مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی در کدام دسته از مالیات‌ها قرار می‌گیرد؟

ب) مالیات بر ارزش افزوده (VAT) نمونه‌ای از کدام نوع مالیات است؟

ج) ویژگی بارز کدام نوع مالیات این است که قابلیت انتقال بار مالیاتی به دیگران را ندارد؟

د) اگر دولت بخواهد از طریق مالیات، رفتار مصرف‌کنندگان را کنترل کند (مثلاً کاهش مصرف سیگار یا نوشابه‌های گازدار)، معمولاً از کدام نوع مالیات استفاده می‌کند؟

۱) الف) مالیات غیرمستقیم	ب) مالیات مستقیم	ج) مالیات مستقیم	د) مالیات مستقیم
۲) الف) مالیات مستقیم	ب) مالیات غیرمستقیم	ج) مالیات مستقیم	د) مالیات غیرمستقیم
۳) الف) مالیات مستقیم	ب) مالیات مستقیم	ج) مالیات غیرمستقیم	د) مالیات مستقیم
۴) الف) مالیات غیرمستقیم	ب) مالیات غیرمستقیم	ج) مالیات مستقیم	د) مالیات غیرمستقیم

▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس ۶)

۱۵۶- پاسخ: گزینه ۲

- (الف) مالیات مستقیم (چون مالیات بر درآمد قابل انتقال نیست و به طور مستقیم از درآمد فرد دریافت می شود).
 (ب) مالیات غیرمستقیم (چون بر مصرف وضع می شود و از مصرف کننده گرفته می شود).
 (ج) مالیات مستقیم (انتقال ناپذیر است)
 (د) مالیات غیرمستقیم مانند مالیات بر مصرف (ابزاری برای سیاست های کنترلی و بازدارنده).

۱۵۷- جدول زیر، مربوط به مراحل مختلف تولید و مالیات بر ارزش افزوده هر کدام از مراحل می باشد. بر این اساس، کدام گزینه به ترتیب از راست به چپ، پاسخ سؤالات زیر را در خود جای داده است؟ (نرخ VAT، ۱۰ درصد و قیمت ها به تومان است).

■ «مالیات بر ارزش افزوده خالص» مرحله تولید نان چقدر است؟
 ■ «اعتبار مالیاتی» مرحله تولید آرد، چقدر است؟
 ■ «مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده خالص تمام مراحل» چقدر است؟

محصول	گندم	آرد	نان	نان بسته بندی شده
قیمت اولیه [بدون مالیات]	۷۵,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
مالیات بر ارزش افزوده				
اعتبار مالیاتی				
مالیات بر ارزش افزوده خالص پرداختی به دولت				
قیمت فروش با مالیات				

(۱) ۲۰,۰۰۰ - ۷۵۰۰ - ۱۶,۰۰۰ (۲) ۵۴,۵۰۰ - ۳۵۰۰ - ۵۰۰۰ (۳) ۱۶,۰۰۰ - ۱۱,۰۰۰ - ۵۴,۵۰۰ (۴) ۵۰۰۰ - ۷۵۰۰ - ۲۰,۰۰۰

▲ مشخصات سؤال: دشوار * اقتصاد (درس ۶)

۱۵۷- پاسخ: گزینه ۴

قسمت «اول»:

مالیات بر ارزش افزوده مرحله آرد - مالیات بر ارزش افزوده مرحله نان = مالیات بر ارزش افزوده خالص مرحله تولید نان

$$\Rightarrow \underbrace{\left(160,000 \times \frac{10}{100}\right)}_{16,000} - \underbrace{\left(110,000 \times \frac{10}{100}\right)}_{11,000} = 5,000 \text{ تومان}$$

قسمت «دوم»:

اعتبار مالیاتی هر مرحله، برابر است با مالیات بر ارزش افزوده مرحله قبل

$$\text{تومان } 7500 = 75,000 \times \frac{10}{100} \Rightarrow \text{مالیات بر ارزش افزوده مرحله گندم} = \text{اعتبار مالیاتی مرحله تولید آرد}$$

قسمت «سوم»:

مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع آوری شده خالص تمام مراحل، برابر است با مالیات بر ارزش افزوده مرحله پایانی.

$$\text{تومان } 20,000 = 200,000 \times \frac{10}{100} = \text{مالیات بر ارزش افزوده مرحله پایانی (نان بسته بندی شده)}$$

محصول	گندم	آرد	نان	نان بسته بندی شده
قیمت اولیه [بدون مالیات]	۷۵,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰
مالیات بر ارزش افزوده	۷۵۰۰	۱۱,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۲۰,۰۰۰
اعتبار مالیاتی	۰	۷۵۰۰	۱۱,۰۰۰	۱۶,۰۰۰
مالیات بر ارزش افزوده خالص پرداختی به دولت	۷۵۰۰	۱۱,۰۰۰ - ۷۵۰۰ = ۳۵۰۰	۱۶,۰۰۰ - ۱۱,۰۰۰ = ۵۰۰۰	۲۰,۰۰۰ - ۱۶,۰۰۰ = ۴۰۰۰
قیمت فروش با مالیات	۸۲,۵۰۰	۱۲۱,۰۰۰	۱۷۶,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰

۱۵۸- کدام گزینه توانسته به مفاهیم اشاره شده در عبارات زیر را به درستی بیان کند؟

الف) در سال ۱۷۰۱، مجلس انگلستان قانونی تصویب کرد که واردات پوشاک ابریشمی ایرانی، هندی و چینی را به منظور حمایت از صنایع داخلی خود ممنوع کرد.

ب) در فاصله بین دو جنگ جهانی، کنگره آمریکا تحت فشار کارگران و تولیدکنندگان، تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش داد که به کاهش تجارت خارجی آمریکا منجر شد.

ج) در سال ۱۹۴۴، کنفرانس برتن وودز تشکیل شد و به تأسیس بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول منجر گردید.

د) امضای قرارداد «گات» در سال ۱۹۴۷ بین ۲۳ کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه و حفظ روابط تجاری بین کشورها بود.

ه) پیمان تجارت آزاد آمریکای شمالی (نفتا) در سال ۱۹۹۲ میان ایالات متحده، کانادا و مکزیک به امضا رسید.

الف) حمایت‌گرایی	ب) حمایت‌گرایی	ج) ایجاد نهاد بین‌المللی	د) تجارت آزاد	ه) تجارت آزاد
الف) تجارت آزاد	ب) حمایت‌گرایی	ج) تجارت آزاد	د) ایجاد نهاد بین‌المللی	ه) حمایت‌گرایی
الف) حمایت‌گرایی	ب) ایجاد نهاد بین‌المللی	ج) تجارت آزاد	د) حمایت‌گرایی	ه) تجارت آزاد
الف) حمایت‌گرایی	ب) حمایت‌گرایی	ج) ایجاد نهاد بین‌المللی	د) ایجاد نهاد بین‌المللی	ه) حمایت‌گرایی

۱۵۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس ۷)

الف) حمایت‌گرایی (ممنوعیت واردات ابریشم برای حمایت از صنعت داخلی)

ب) حمایت‌گرایی (افزایش تعرفه‌ها تا ۵۲٪)

ج) ایجاد نهادهای بین‌المللی اقتصادی (کنفرانس پولی و مالی برتن وودز، تأسیس بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول)

د) تجارت آزاد (قرارداد «گات» با هدف جلوگیری از حمایت‌گرایی و آزادسازی تجارت)

ه) تجارت آزاد (پیمان نفتا برای رفع موانع تجاری)

۱۵۹- یکی از اهداف اصلی کشورها، رسیدن به «استقلال اقتصادی» است. اما برخی سیاست‌ها و رویکردها می‌توانند مانع دستیابی به این هدف شوند. کدام یک از گزینه‌های زیر بیانگر رویکردی است که کشور را از «استقلال اقتصادی» دور می‌سازد؟

- ۱) گوناگون‌سازی منابع وارداتی و همچنین بازارهای صادراتی به منظور کاهش وابستگی به یک کشور خاص
- ۲) بی‌توجهی به علم و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان در سیاست‌های کلان اقتصادی
- ۳) توسعه ظرفیت‌های داخلی از طریق خلق مزیت‌های جدید اقتصادی و تأمین نیازهای اساسی در داخل کشور
- ۴) فاصله گرفتن از اقتصاد تک‌محصولی و متنوع‌سازی ساختار تولید و صادرات

۱۵۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * اقتصاد (درس ۷)

بی‌توجهی به علم و فناوری به معنای باقی‌ماندن در چرخه وابستگی به دانش و فناوری خارجی است که مانع استقلال اقتصادی می‌شود. سایر گزینه‌ها همگی در راستای تقویت استقلال اقتصادی هستند.

۱۶۰- با توجه به جدول زیر که مربوط به تولید سه کشور است، به ترتیب از راست به چپ (در نظر گرفته شود که هر سه کشور به یک اندازه از نیروی کار، سرمایه و دانش فنی برخوردارند و قیمت خرما و برنج در این کشورها یکسان است):

- کدام کشور در تولید برنج مزیت مطلق دارد؟
- کدام مورد در رابطه با کشور سوریه درست است؟

کشور	تولید کالا	برنج	خرما
سوریه	۱۵۰ واحد	۴۰۰ واحد	
عربستان	۲۳۰ واحد	۶۰۰ واحد	
ایران	۵۰۰ واحد	۳۰۰ واحد	

۱) عربستان- باید در تولید خرما تمرکز کند و محصول برنج را از کشور عربستان وارد کند.

۲) عربستان- باید در تولید برنج تمرکز کند و محصول خرما را از کشور ایران وارد کند.

۳) ایران- باید در تولید خرما تمرکز کند و محصول برنج را از کشور ایران وارد کند.

۴) ایران- باید در تولید برنج تمرکز کند و محصول خرما را از کشور عربستان وارد کند.

قسمت «اول»: ایران در شرایط یکسان با دو کشور دیگر، می‌تواند مقدار برنج بیشتری تولید کند. بنابراین، ایران در تولید برنج «مزیت مطلق» دارد. قسمت «دوم»: سوریه در مقایسه با ایران و عربستان، در هیچ‌کدام از دو محصول خرما و برنج مزیت مطلق ندارد، اما در تولید خرما در مقایسه با برنج «مزیت نسبی» دارد؛ چرا که هزینه فرصت تولید خرما در سوریه کمتر از هزینه فرصت تولید برنج در این کشور است.

زبان عربی (ویژه گروه علوم و معارف اسلامی)

۱۶۱- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۴)

لأَ: هنگامی که / تورط الناس: مردم فرو رفتند / هذه المعاصي: این گناهان / أخذ يخطبون: شروع به سخنرانی کردند / تذكره و تكبرا: مفعول له هستند. (به خاطر ...) / لم يستمعوا: گوش نکردند

۱۶۲- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۵)

گزینه ۱: مفعول مطلق نوعی باید قید ترجمه شود که در عبارت اول نادرست ترجمه شده است.
گزینه ۲: «بدون تردید» معادل مفعول مطلق تأکیدی است نه نوعی. ضمیر در «وزیره» ترجمه نشده است، همچنین در «رَبّه».
گزینه ۴: ضمیر در «جلادش» زائد است. «این» هم زائد است. عبارت آخر هم کاملاً نادرست است.

۱۶۳- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۵)

گزینه ۲ به دلیل ترجمه فعل به صورت معلوم و جمع نادرست است / گزینه ۳ به دلیل عدم ترجمه «إيماناً» به صورت تأکیدی و همچنین وجود ضمیر در «خدای خود» نادرست است، «سخن» نیز مفرد است / گزینه ۴ به دلیل ترجمه فعل به صورت معلوم و ترجمه نادرست بخش دوم عبارت، نادرست است.

۱۶۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۴)

«أوشك» از افعال مقاربه است و معنای «نزدیک بودن» می‌دهد (رد گزینه ۲) / جدار البيت: دیوار خانه («البيت» معرفه است) (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / منعه: مانع او شد (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / در گزینه ۱ فعل «أوشك» به صورت مضارع ترجمه شده است در حالی که باید ماضی ترجمه شود.

۱۶۵- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۴)

لم + فعل مضارع ← ماضی ساده منفی / هوألذي = همان کسی است که

۱۶۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۲)

کلمه «مِشِية» مصدر نوع است، پس باید با کلماتی همچون «طرز»، «مثل»، «نحوه» و ... ترجمه شود (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / فعل «تعجب» مضارع است (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / در گزینه ۳ «در حال گیجی» نیز اشتباه است.

۱۶۷- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۳)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: طعام الحياة الحقيقية: طعام زندگی حقیقی

گزینه ۳: حضورشان: حضورهما

گزینه ۴: تعرف: می‌شناسی / الصديق الوفي: دوست باوفا

۱۶۸- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۴)

امید است: عسى (فعل رجا) / ليت (ای کاش) در گزینه‌های ۱ و ۲ نادرست است.

در گزینه‌های ۳ و ۴ «عسى» آمده که صحیح است، اما در گزینه ۳ «ظالم» و «کافر» نباید مرفوع باشند، چون مضاف‌الیه‌اند.

■ ترجمه متن:

«حرکت علمی اسلامی در مدینه منوره آغاز شد و ممکن است گفته شود (می‌توان گفت) که مسلمانان همان کسانی هستند که دانش شیمی و فیزیک و پزشکی و ... را اختراع کردند! دانشمندان مسلمان به فیزیک بسیار توجه کردند و به نظریات جدیدی دست یافتند که نزد

کسی مشخص نبود! مسلمانان رساله‌ها و کتاب‌های بسیاری را تألیف کردند و درباره آن صحبت کردند درحالی‌که درباره مسائل مهمی مانند نور و حرکت می‌اندیشیدند! از جمله این دانشمندان، ابن هیثم دانشمند فیزیک و ریاضی و منجم معروف در قرن چهارم هجری بود که تألیفات زیادی را که بیش از ۲۰۰ عدد است، تألیف کرد و از مهم‌ترین آن‌ها کتاب «المناظر» است که حاوی نظراتی نو درباره علم نور است و تألیفاتش در زمینه نجوم به ۲۴ جلد می‌رسد که در آن درباره چگونگی ارتفاع ستارگان آسمانی و رصد نجومی صحبت می‌کند و از جمله آن‌ها ابوریحان بیرونی است که بیشترین محققان از نظر (تعداد) تألیفات و بیشترین ایشان از نظر دقت است و در آثارش درباره وزن سنگ‌های گران‌بها و جاذبه زمین صحبت کرده است!

۱۶۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۱ تا ۵) ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه ۱: حرکت علمی اسلامی قبل از ورود مسلمانان در مدینه منوره آغاز شد! ← نادرست است.
گزینه ۲: ابن هیثم در قرن چهارم میلادی در اروپا زندگی می‌کرد! ← نادرست است.
گزینه ۳: اروپایی‌ها علم شیمی را شروع کردند (اختراع کردند) و مسلمانان در آن بیش از ایشان پیشرفت کردند! ← نادرست است.
گزینه ۴: برخی نظریات مسلمانان در دانش‌ها جدید بود و نزد کسی معلوم نبود! ← درست است. ✓

۱۷۰- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۱ تا ۵) موضوع کتاب «المناظر» طبق متن علم نور است.

۱۷۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۱ تا ۵) گزینه ۱: «دقت ابوریحان بیرونی بیش از دیگران بود!» طبق متن و با توجه به عبارت «اکثرهم دقة» درست است.

۱۷۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۱ و ۲) اشتباه گزینه ۱: «وزنه قليل الإستعمال» است؛ زیرا در اوزان ثلاثی مجرد فقط وزن «فَعَلَ» کم کاربرد است.

۱۷۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۲) اشتباه گزینه ۴: «مؤنث معنوی» است. کلمه «الأرض» مؤنث معنوی است اما «الأرضیة» از آنجا که دارای علامت تأنیث است، مؤنث معنوی به حساب نمی‌آید و صرفاً مؤنث مجازی است.

۱۷۴- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۲ و ۳) اشتباهات سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: جوعی ← جوعی (زیرا مؤنث وزن «فَعْلان» صفت مشبّهه، فَعْلی است).
گزینه ۲: مشیه ← مشیه (زیرا کلمه «واحدة» قرینه‌ای است که ما را به مصدر مزه راهنمایی می‌کند و وزن مصدر مزه «فَعْلَة» است).
گزینه ۳: الذین ← الذین (فعل و ضمائر بعدی ما را به موصول جمع مذکر رهنمون می‌سازد ضمن اینکه اگر مثنی بود، حتماً دو تا لام داشت و به صورت «الذین» می‌آمد).

۱۷۵- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۴) گزینه ۱: «ما» تعجّیه همواره مبتدا و واجب التّقدیم است.

- گزینه ۲: «کم» خبری نیز همواره مبتدا و واجب التّقدیم است.
گزینه ۳: «ما» استفهام داریم که در اینجا مبتدا است؛ زیرا اگر به سؤال، پاسخ دهیم به جای کلمه «ما» مبتدا قرار می‌گیرد، مثلاً «ما لی؟» مرا چه شده است ← «لی أَلُمُّ: دودی دارم» در این عبارت «أَلُمُّ» که به جای «ما» آمده، مبتدا است. لذا «ما» مبتدا و واجب التّقدیم است به علت استفهام؛ زیرا استفهام، صدارت طلب است.
گزینه ۴: در این عبارت نیز اسم استفهام «ما» را داریم اما این بار نقش «خبر» دارد. به سؤال پاسخ می‌دهیم تا بهتر ببینیم. «ما اسمک الشریف؟ - اسمی علی!» در این عبارت کلمه «علی» که دارای نقش خبر است، جایگزین «ما» شده است، پس آن هم خبر بوده، لذا در این عبارت تقدیم وجوبی خبر داریم نه مبتدا.

۱۷۶- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۴)

«أَخَذْتُ» از افعال مقاربه و اسم آن ضمیر بارز «تُ» و «أَرَأَيْتُ» خبر آن است که باید به صورت مضارع بیاید.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: صَدِيقِي «صَدِيقِي + ي» مثنی و منصوب است و عدم مطابقت فعل «کان» و خبر آن با «صَدِيقِي» اشتباه این گزینه است.
گزینه ۲: به دلیل «تَسَاقَطَتْ» که فعل ماضی است، نادرست است.
گزینه ۴: به دلیل «تَقَدَّمَنْ» که ماضی است، نادرست است.

۱۷۷- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۳)

«الَّذِينَ» مثنی است و درست آن با توجه به جمع بودن «الطَّلَاب»، «الَّذِينَ» است.
نکات: موصول در گزینه ۱ صفت است؛ زیرا اسم قبلی معرفه به «ال» است اما در گزینه‌های ۳ و ۴ مضاف‌إلیه است. پس مطابقت در جنس و تعداد، لازم نیست. در گزینه ۲ هم موصول نقش مفعول‌به دارد.

۱۷۸- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۵)

مفعول مطلق تأکیدی مصدری است که بدون صفت و مضاف‌إلیه می‌آید. مانند «إِكْمَالًا» در گزینه ۴. در سایر گزینه‌ها مفعول مطلق نوعی آمده است.

توضیح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «ضَجِجَ» مصدر فعل «صَجَّ، يَصْجُجُ» است که با مضاف‌إلیه آمده است.

گزینه ۲: «سؤال» با مضاف‌إلیه «من» آمده است.

گزینه ۳: «كثيْرًا» نایب مفعول مطلق است و در اصل، جمله به صورت «ذِكْرًا كَثيْرًا» بوده که گاهی فقط «كثيْرًا» باقی می‌ماند و نایب مفعول مطلق نوعی به حساب می‌آید.

۱۷۹- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس‌های ۱ و ۲)

کلمه «بَقِيَّة» معنای مصدری ندارد، پس نمی‌تواند مصدر صناعی باشد. لازم است یاء نسبت به یک اسم چسبیده باشد سپس «ة» بگیرد تا مصدر صناعی داشته باشیم مثل «نورانیَّة».

۱۸۰- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * عربی، زبان قرآن ۳ (درس ۳)

در این گزینه «ما» نقش خبر دارد و محلاً مرفوع است.

سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: ما: مضاف‌إلیه و مجرور محلاً

گزینه ۲: ما: مضاف‌إلیه و مجرور محلاً

گزینه ۳: ما: اسم «إِنَّ» و منصوب محلاً

تاریخ اسلام (ویژه گروه علوم و معارف اسلامی)

۱۸۱- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۴)

در نتیجه قراردادهای گلستان و ترکمانچای ولایات گرجستان، داغستان، ارمنستان، نَخجَوَان و آران (کشورهای کنونی گرجستان، ارمنستان و جمهوری آذربایجان) با شهرها و روستاهای آباد و پرجمعیت بود، به روسیه واگذار شد. روس‌ها مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) را تسخیر و عهدنامه آخال (۱۸۸۱م / ۱۲۹۹ق) را بر حکومت قاجار تحمیل کردند. انگلیسی‌ها سپس با قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را نیز از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.

گزینه ۲: از اواخر عهد فتحعلی‌شاه، دولت انگلیس درصدد برآمد که با جداکردن سرزمین‌های شرقی ایران منطقه‌ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به وجود آورد. به همین دلیل در زمان محمدشاه و ناصرالدین‌شاه از حاکم نافرمان هرات و دیگر امیران شورشی افغان حمایت کرد.

گزینه ۳: در اوایل دوره قاجار، دولت انگلیس کوشید با اعزام سفیران کارگشته به ایران و امضای معاهدات مجمل و مفصل، نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را در میهن ما گسترش دهد.

گزینه ۴: روس‌ها مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) را تسخیر و عهدنامه آخال (۱۸۸۱م / ۱۲۹۹ق) را بر حکومت قاجار تحمیل کردند. انگلیسی‌ها سپس با قرارداد گلداسمیت، مناطقی از سیستان و بلوچستان را نیز از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند که خود بر آن فرمان می‌راندند.

۱۸۲- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * تاریخ ۳ (درس ۵)

در دوره ناصرالدین شاه نمایشنامه های زیادی ترجمه شد، بقال بازی در مراسم شادی روی حوض خانه ها که با تخته آن را می پوشاندند، یا در برخی قهوه خانه ها اجرا می شد.

گزینه ۱: تعزیه که ریشه در آیین های باستانی داشت، در عصر صفوی برای بزرگداشت حماسه کربلا و شهادت امام حسین علیه السلام رواج یافت.
گزینه ۲: هنر تئاتر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت دانشجویان اعزامی به اروپا در ایران گسترش یافت.
گزینه ۳: تئاتر ملی در یکی از ساختمان های تهران در خیابان لاله زار تشکیل شد.

۱۸۳- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۴)

او نخست نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد، سپس با غلبه بر لطفعلی خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان در سال ۱۲۱۰ ق / ۱۱۷۴ ش در تهران تاج گذاری کرد. آقامحمدخان پس از تاج گذاری به عزم برچیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را در پیش گرفت. او سپس به منظور برقرار کردن نظم و امنیت به منطقه قفقاز لشکرکشی کرد.

- در سایر عبارات موارد جابه جا نوشته شده است.

۱۸۴- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * تاریخ ۳ (درس ۱)

اساس کار تاریخ نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود. اما در تاریخ نویسی جدید، به برخی جنبه های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می شود.
سایر گزینه ها به سایر ویژگی های تاریخ نگاران سنتی اشاره دارند.

۱۸۵- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۱)

خاوری شیرازی نویسنده کتاب تاریخ ذوالقرنین مربوط به عصر فتحعلی شاه و میرزا محمدجعفر خورموجی نویسنده کتاب حقایق الاخبار ناصری مربوط به دوره ناصرالدین شاه هستند (ج) که تملق گویی را نکوهش می کردند. (الف)

(ب) مربوط به خاوری شیرازی است.

(د) مربوط به میرزا محمدجعفر خورموجی و محمدحسن خان اعتمادالسلطنه است.

۱۸۶- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۳)

(الف) مردم آمریکا برای رسیدن به استقلال وارد جنگ با انگلستان شدند. ← ۱۷۷۵ م.
(ب) دولت انگلستان رسماً هند را جزئی از قلمرو خود اعلام کرد. ← ۱۸۵۷ م.
(ج) در انگلستان میان مجلس و چارلز یکم پادشاه انگلستان جنگی درگرفت. ← ۱۶۴۶ م.
(د) انقلاب فرانسه با حمله مردم به زندان باستیل آغاز شد. ← ۱۷۸۹ م.

→ (ب) (د) (الف) (ج)

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۳)

۱۸۷- پاسخ: گزینه ۳

مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج در دوران افشاریه و زندیه به علت درگیری‌های داخلی و بی‌ثباتی سیاسی نسبت به عصر صفوی کاهش چشمگیری یافت.

گزینه ۱: در دوره افشاریه (۱) و زندیه (۲)، مناسبات سیاسی و اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی چندان رونقی نداشت.
گزینه ۲: در عصر افشاریه (۱) و زندیه (۲) به سبب آشفتگی‌های سیاسی و اجتماعی، علم و آموزش رونق دوران صفویان را نداشت.
گزینه ۴: شیوه اداره ایالات و ولایات در دوران افشاریه (۱) و زندیه (۲) همانند دوره صفویه بود.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۳)

۱۸۸- پاسخ: گزینه ۲

- (۱) وجه اشتراک دو دوره زندیه و افشاریه است.
- (۲) وجه اشتراک دوره‌های صفویه، زندیه و افشاریه می‌باشد.
- (۳) مربوط به دوران افشاریه است.
- (۴) مختص به دوره زندیه است.
- (۵) وجه اشتراک دو دوره زندیه و افشاریه است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * تاریخ ۳ (درس ۲)

۱۸۹- پاسخ: گزینه ۳

مهم‌ترین اقدام شاه اسماعیل صفوی پس از نشستن بر تخت شاهی، رسمی کردن مذهب شیعه دوازده‌امامی بود که یکی از پیامدهای این اقدام، انسجام و اتحاد شیعیان در این دوره بود.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۶)

۱۹۰- پاسخ: گزینه ۱

ترتیب زمینه‌ها و رویدادهای تاریخی و در نهایت امضای فرمان مشروطیت در زمان مظفردالدین‌شاه در گزینه ۱ به درستی لحاظ شده است.
از دست دادن بخش‌هایی از سرزمین ← اولین زمینه نهضت مشروطه
این مطلب دو بخش است: از دست رفتن سرزمین توسط روسیه که با جنگ‌های ایران و روس در سال ۱۲۱۸ تا ۱۲۲۸ آغاز شد. و از دست رفتن سرزمین توسط انگلستان که در سال ۱۲۷۳ رخ داد.
ماجرای نوز بلژیکی ← ۱۲۸۴ شمسی
بانک استقراضی ← از نظر ترتیب زمانی سومین موضوع حوادث مشروطه است و بعد از نارضایتی مردم ایالت‌ها و قبل از افزایش نرخ قند قرار می‌گیرد.

ماجرای کرمان ← پاییز ۱۲۸۴

فلک شدن بازرگانان ← پاییز ۱۲۸۴

مهاجرت صغری ← ۲۲ آذر ۱۲۸۴

مهاجرت کبری ← تیر ۱۲۸۵

صدور فرمان مشروطیت به دست مظفردالدین‌شاه ← ۱۴ مرداد ۱۲۸۵

▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۶)

۱۹۱- پاسخ: گزینه ۴

مورگان شوستر آمریکایی با اختیارات وسیعی که مجلس به او داد، شروع به انجام اصلاحاتی دامنهدار در امور مالی و گمرک‌ها کرد. این اقدام او که سبب منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور می‌شد، روس و انگلیس را سخت عصبانی کرد. بنابراین در سال ۱۲۹۰ ش روسیه، طی خطاری به دولت ایران تهدید کرد که اگر ظرف چهل و هشت ساعت به خواسته‌هایش عمل نشود، به اشغال ایران خواهد پرداخت. درخواست‌های روسیه به این شرح بود: (۱) اقدام‌های مورگان شوستر متوقف و او از ایران اخراج شود؛ (۲) بدون موافقت روس و انگلیس، از استخدام اتباع خارجی در ایران خودداری شود؛ (۳) هزینه نگهداری قوای روسیه در ایران را دولت ایران پرداخت کند.
با به پایان رسیدن مهلت ۴۸ ساعته، روسیه بلافاصله نیروهای خود را به داخل خاک ایران اعزام کرد. روس‌ها با استفاده از فرصت به دست آمده، کانون‌های مقاومت تبریز و مشهد را به سختی سرکوب کردند؛ مرقد مطهر امام هشتم علیه السلام را به توپ بستند؛ از آذربایجان تا خراسان نیروهای خود را مستقر ساختند و منطقه زیر نفوذشان را طبق قرارداد ۱۹۰۷ اشغال کردند.

۱۹۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * تاریخ ۳ (درس ۲)

قندهار توسط شاه عباس دوم از گورکانیان هند پس گرفته شد.

۱۹۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * تاریخ ۳ (درس های ۴ و ۶)

گزینه ۱: این گزینه مربوط به محمدشاه است.

گزینه ۲: این دومین بی اعتنایی محمدعلی شاه، نسبت به نظام مشروطه بود.

گزینه ۳: حاجی میرزا آقاسی معلم محمدشاه بود نه محمدعلی شاه

جغرافیا (ویژه گروه علوم و معارف اسلامی)

۱۹۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

برای مقابله با آسیب های اجتماعی در شهرها و تأمین امنیت، نخست باید علل و ریشه های آسیب ها مانند فقر و بیکاری شناسایی شود و از بین برود.

- سایر گزینه ها مربوط به سایر اقدامات برای مقابله با آسیب های اجتماعی در شهرها و تأمین امنیت شهروندان می باشند. اما آنچه که اولویت است شناسایی علل و ریشه آسیب و از بین بردن آن است.

۱۹۵- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

مطالعه کاربری زمین به برنامه ریزان کمک می کند که محدودیت ها را بشناسند و به گونه ای برنامه ریزی کنند که از فضاهای شهر به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

گزینه ۲: این عبارت بیانگر اقدامی است که برنامه ریزان انجام می دهند و به اینکه این کار چه کمکی به برنامه ریزان می کند، اشاره نمی کند.

گزینه ۳: این مورد در نقشه های کاربری زمین اتفاق می افتد.

گزینه ۴: در مورد شهر پایدار درست است.

۱۹۶- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

برخی از مهم ترین اقدامات برای توسعه روستایی عبارتند از:

۱. اصلاحات ارضی یا تقسیم زمین و انتقال مالکیت آن

۲. تشکیل تعاونی های تولیدی روستایی

۳. گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین آلات و فناوری

۴. توسعه صنایع کوچک روستایی

۵. توسعه خدمات گردشگری و فراغتی

بررسی سایر عبارت ها:

الف) توسعه صنایع کوچک روستایی درست است.

ج) تشکیل تعاونی های تولیدی روستایی درست است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

۱۹۷- پاسخ: گزینه ۲

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور (وابسته به وزارت کشور) وظیفه هماهنگی و پشتیبانی مالی، فنی و علمی از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را برعهده دارد و هم‌زمان بر اجرای طرح‌های عمرانی و خدمات شهری و روستایی نظارت می‌کند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۲)

۱۹۸- پاسخ: گزینه ۳

آمایش سرزمین عبارت است از سامان دادن و نظم بخشیدن به فضاهای جغرافیایی (الف) و توزیع متوازن، متعادل و منطقی جمعیت، فعالیت‌ها و تجهیزات و امکانات در سطح زمین (ج).
بررسی سایر عبارات‌ها:
عبارات «ب» و «د» مربوط به شهر پایدار هستند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

۱۹۹- پاسخ: گزینه ۱

در زمینه بررسی حوزه نفوذ یک سکونتگاه به دو جنبه توجه می‌شود:
الف) آستانه جمعیتی نفوذ، یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.
ب) دامنه نفوذ، یعنی بیشترین مسافتی که مردم منطقه برای دریافت کالا یا خدمات از آن سکونتگاه طی می‌کنند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

۲۰۰- پاسخ: گزینه ۲

تغییر الگوی مکانی شهرهای میلیونی با بیش از ۵ و ۱۰ میلیون نفر در جهان موجب شده تا برخلاف گذشته که این رشد در نیمکره شمالی و آمریکا و اروپا بوده است، جای خود را به رشد شهرهای میلیونی در آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا بدهد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

۲۰۱- پاسخ: گزینه ۳

متروپل ممکن است پایتخت یک ناحیه باشد و ممکن است نباشد.

- به‌طور کلی، مادرشهر (متروپل) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. معمولاً در برخی از کشورها به مادر شهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود و نیز معتقدند کلان‌شهر ترجمه و معادل واژه «مگاسیتی» است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود.

▲ مشخصات سؤال: ساده * جغرافیا ۳ (درس ۱)

۲۰۲- پاسخ: گزینه ۲

مهاجرت تدریجی و طولانی‌مدت اروپاییان در سده نوزدهم و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه‌یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاها به شهرها رخ داد.

۲۰۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۱)

از سال ۱۳۳۵، روند شهرنشینی در ایران سرعت گرفت و دوره شهرنشینی سریع آغاز شد. مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع عبارت بودند از: الف) از آنجا که بودجه ایران متکی به درآمد حاصل از فروش نفت است و این درآمد در دست دولت ذخیره می‌شود، دولت‌ها با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها، توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها را به شهرها اختصاص دادند. ب) از سال ۱۳۴۱ هـ.ش اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت اما به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه تنها وضع روستاییان بهتر نشد بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد. در نتیجه، مهاجرت روستاییان به شهرها شدت گرفت.

۲۰۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۳)

گزینه ۱: موضوع جغرافیای حمل و نقل را توضیح می‌دهد.
گزینه ۲: به این دلیل که چرا حمل و نقل شاخه‌ای از جغرافیای اقتصادی محسوب می‌شود، می‌پردازد.
گزینه ۴: به اهمیت اقتصادی حمل و نقل اشاره می‌کند.

۲۰۵- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * جغرافیا ۳ (درس ۳)

از دهه ۱۹۷۰ میلادی دو تحول مهم در حمل و نقل دریایی ظرفیت جابه‌جایی کالا را در این شیوه سرعت بخشید: نخست، تولید کشتی‌های رو-رو که تعداد زیادی وسیله نقلیه چرخ‌دار می‌توانند با بار به درون آن بروند و در مقصد خارج شوند. این امر هزینه تخلیه و بارگیری را کاهش می‌دهد. یکی از کاربردهای مهم این کشتی‌ها حمل خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورهاست. دومین تحول، تولید و گسترش کشتی‌های کانتینربر بود. قبل از تولید کانتینرها، کشتی‌ها زمان زیادی در بندرها برای تخلیه و بارگیری توقف می‌کردند. کانتینرها که از نظر اندازه، استانداردهای مشخصی دارند، سرعت جابه‌جایی و تخلیه کالاها را افزایش می‌دهند. همچنین قرار گرفتن کالاها در محفظه‌های خاص و وجود برچسب‌هایی با مشخصات کالاها در روی کانتینرها مدیریت و انبارداری محموله‌ها را آسان‌تر می‌کند.

تعلیم و تربیت اسلامی (ویژه آزمون فرهنگیان)

۲۰۶- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * دین و زندگی ۲ (درس ۱۸)

■ یکی از اهداف ازدواج، پاسخ به نیاز جنسی است که یک نیاز طبیعی است.
■ از طرفی یکی از قوانین خلقت، زوج بودن زن و مرد است. به این معنا که زن و مرد در عین یکسان بودن منزلت انسانی، مکمل یکدیگرند و نیازمند یکدیگر هستند.

۲۰۷- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: ساده * دین و زندگی ۲ (درس ۱۸)

«ازدواج» برای رفع نیازهای طبیعی و پاسخ‌گویی به قانون خلقت انجام می‌شود. برای انتخاب همسر باید بر شور و احساس جوانی تسلط کامل داشت و با چشم باز عمل کرد. از این رو، پیشوایان دین از ما خواسته‌اند که درمورد همسر آینده با پدر و مادر خود مشورت کنیم تا به انتخاب درست برسیم.

۲۰۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

با توجه به عبارت «کتب علیکم»، وجوب روزه برداشت می‌شود و از عبارت «کتب علی الذین من قبلکم» وجوب آن بر گذشتگان وضوح می‌یابد.

۲۰۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

تنگ شدن وقت غسل اگر عمدی باشد، فرد نمی‌تواند روزه بگیرد. اما اگر سهوی باشد، فرد باید تیمم کند و روزه بگیرد. اما در مورد غسل نکردن معصیت کرده است.

۲۱۰- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

اگر نماز را کوچک بشماریم و نسبت به آنچه در نماز می‌گوییم و انجام می‌دهیم درک صحیح داشته باشیم، نه تنها از گناهان که حتی از برخی مکروهات هم به تدریج دور خواهیم شد.

۲۱۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

یاد خدا (لذکرالله) ثمره برتر نماز است.

۲۱۲- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: خون انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد، نجس است.

گزینه ۲: ادرار انسان و هر حیوان حرام‌گوشتی که خون جهنده دارد، نجس است.

گزینه ۴: مدفوع انسان و هر حیوان حرام‌گوشتی که خون جهنده دارد، نجس است.

۲۱۳- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۸)

از آنجا که «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ» یعنی علاقه زیاد به چیزی انسان را کور و کر می‌کند، پس باید در انتخاب همسر دقت کنیم و با تعقل و مشورت پدر و مادر پیش برویم.

۲۱۴- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۸)

■ دوست داشتن فرزند علت انحصاری نیست، زیرا مادر نیز فرزند خود را دوست دارد. بلکه علت انحصاری آن است که، پدر بر احساسات خود غلبه داشته و نیز تجارب فراوان و شناخت کامل از جنس مرد دارد.

■ تحقیق درباره همسر آینده را نباید با معاشرت‌هایی که منشأ آن تنها هوس‌های زودگذر است، اشتباه کرد. در این معاشرت‌ها معمولاً احساسات بر هر دو نفر حاکم می‌شود و دختر و پسر شخصیت خود را پنهان می‌کنند.

۲۱۵- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۸)

■ به نظر قرآن مهم‌ترین معیار همسر مناسب، «ایمان» است.

■ سخن رسول گرامی اسلام ﷺ، اهمیت ازدواج را به‌خوبی می‌رساند. چراکه سبب‌ساز حفظ نیمی از دین برای انسان می‌شود. «کسی که ازدواج کند، نصف دین خود را حفظ کرده است؛ ...»

۲۱۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * دین و زندگی ۲ (درس ۱۸)

■ شادابی، سلامت جسمی و روحی، رشد طبیعی، احساس رضایت درونی، کاهش فشار جنسی و سلامت اخلاقی جامعه از فواید ازدواج در زمان مناسب است.

■ راه‌های شناخت همسر: تحقیق درباره خانواده همسر / شناخت دوستان همسر / تحقیق درباره روحیات و خلقیات همسر / معاشرت‌های خانواده‌های دو طرف با یکدیگر / مشورت با افراد قابل اعتماد / ...

۲۱۷- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

کسی که سفر می‌رود اگر رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ شرعی و مجموعه رفت و برگشت او بیشتر از ۸ فرسخ باشد، باید نمازش را شکسته بخواند و نباید روزه بگیرد.

۲۱۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * دین و زندگی ۱ (درس ۱۲)

«تقوا» به‌معنای «حفاظت» و «نگهداری» است. انسان باتقوا خودنگه‌دار است و خود را از گناه حفاظت می‌کند؛ یعنی بر خودش مسلط است و زمام و لجام نفس («اسب») خود را در اختیار دارد. نمی‌گذارد نفس با سرکشی او را («تسلط بر لجام اسب») در دره‌های هولناک بیاندازد (تقوا).

۲۱۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۲)

طبق این آیه خداوند به پیامبرش دستور می‌دهد تا در بازارها قدم بردارد تا بتواند با مردم ارتباط نزدیک‌تری داشته باشد تا به‌واسطه این برخورد نزدیک، با دغدغه‌ها و دردهای مردم آشنا شود.

۲۲۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * مهارت معلمی (فصل ۲)

سخن وزیر آموزش و پرورش هندوستان نشان از داشتن عزم قوی در آن دانش آموزان دارد و گزینه ۲ هم بیانگر همین امر است. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: نشان‌دهنده تکلیف‌گرا بودن است.
گزینه ۳: بیانگر ایمان داشتن به هدف است.
گزینه ۴: نشانگر توکل به خدا است.

۲۲۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * مهارت معلمی (فصل ۲)

کسی که در کار نشاط دارد نه تأخیر دارد، نه به مزد و پاداش فکر می‌کند، نه کم‌کاری می‌کند، نه از کار خود گلابه می‌کند، نه کار خود را با دیگران مقایسه می‌کند، نه منتظر ساعت اتمام کار است و ... بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: بیانگر عادل بودن است.
گزینه ۲: بیانگر ایمان داشتن است.
گزینه ۴: بیانگر عزم و اراده قوی داشتن است.

۲۲۲- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۳)

به جز مورد سوم تمام موارد دیگر از ویژگی‌های بیان «بسم الله» است.

۲۲۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۲)

علم زمانی کامل است که هم وصل به تاریخ کهن باشد و هم پویا و به‌روز. بنابراین معلم باید هم از آداب و رسوم به خوبی پیروی کند و هم تجدیدپذیر باشد.

۲۲۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * مهارت معلمی (فصل ۳)

استاد و مربی باید قبل از تعلیم درس، نقش و اهمیت آن درس و آثار فردی و اجتماعی آن را بیان کنند و افرادی را که در آن رشته متخصص شده و بخشی از مشکلات جامعه را حل کرده‌اند به عنوان نمونه مطرح کنند تا شاگردان احساس نیاز کنند و انگیزه پیدا کنند.

۲۲۵- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * مهارت معلمی (فصل ۳)

این آیه ذیل تیتیر آموختن از هر شخص یا هر چیزی مطرح شده و نشان‌دهنده تواضع موسی در مقابل خضر است هنگامی که می‌خواهد مطالبی را از او بیاموزد.

هوش و استعداد معلّمی (ویژه آزمون فرهنگیان)

۲۲۶- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

پاراگراف اول به دلایل شکل‌گیری، میان‌رشته‌ای بودن و نقش علوم دیگر اشاره دارد، اما از حوزه‌های کاربردی مشخص نام نمی‌برد.

۲۲۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * هوش کلامی

متن تأکید می‌کند تحولات اجتماعی و فرهنگی بر این علم اثرگذار بوده‌اند؛ بنابراین گزینه ۴ ناسازگار است.

۲۲۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

در متن درباره علت میان‌رشته‌ای بودن و مانع اثرگذاری اجتماعی توضیح داده شده، اما وظیفه رسانه‌ها بررسی نشده است.

۲۲۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * هوش کلامی

متن بر بازاندیشی نقادانه دانش گذشته تأکید دارد، نه نفی آن؛ گزینه ۲ جمع‌بندی دقیق متن است.

۲۳۰- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

متن تصریح می‌کند این روش‌ها با سطح پیچیدگی جوامع زمان خود تناسب داشته‌اند.

۲۳۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

این گزاره نقش تعیین‌کننده قدرت سیاسی را زیر سؤال می‌برد و نتیجه‌گیری متن را بیش از سایر گزینه‌ها تضعیف می‌کند.

۲۳۲- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * هوش کلامی

متن از معرفی کلی عقل شروع می‌کند و سپس به کارکردهای متفاوت آن می‌پردازد؛ گزینه ۲ دقیق‌ترین توصیف است.

۲۳۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

با توجه به اطلاعات داده شده، نفرات صف به صورت زیر قرار دارند:

ابتدای صف →	یینگ
	دینگ
	سینگ
	چینگ
	هینگ
	پینگ
	شینگ

می توان از یک طرفند استفاده کرد و حرف اول هر اسم را با حرف اول هر عدد متناسب کرد. مثلاً:

«یینگ ← یک» یا «دینگ ← دو»

با توجه به صف بالا تنها گزینه ۳ درست است.

۲۳۴- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * استعداد تحلیلی

با توجه به پاسخ سؤال قبل، تنها گزینه ۴ غلط است و «چینگ» در جلوی خود، سه نفر را می بیند.

۲۳۵- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

اگر سه نفر آخر را با حفظ ترتیب به ابتدای صف منتقل کنیم، صف جدید به صورت زیر خواهد بود:

ابتدای صف →	هینگ
	پینگ
	شینگ
	یینگ
	دینگ
	سینگ
	چینگ

که با توجه به صف، دومین نفر از آخر، «سینگ» است.

۲۳۶- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

$$۲ + ۷ + ۱۶ = ۲۵$$

$$۹ + ۲ + ۱۲ = ۲۳$$

۲۳۷- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

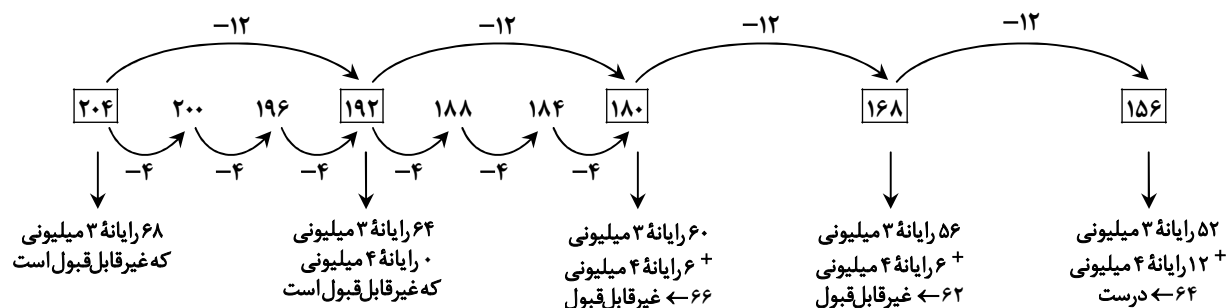
حلزون هر ساعت ۳ متر بالا می رود و سپس ۲ متر پایین می لغزد. پس در هر ساعت ۱ متر بالا می رود. حلزون بعد از ۴۷ ساعت، ۴۷ متر به بالا می رود. در ساعت بعدی، ساعت ۴۸م، ۳ متر که بالا می رود، به بالای چاه می رسد و از چاه خارج می شود. چون لغزش صورت نمی گیرد، پس بیشتر از ۴۷ ساعت و کمتر از ۴۸ ساعت طول خواهد کشید.

۲۳۸- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

وقتی کامپیوترهای ۴ میلیونی کمترین تعداد باشند، پس کامپیوترهای ۳ میلیونی باید بیشترین تعداد باشند. اگر ۱۲ تا کامپیوتر ۴ میلیونی فروش رفته باشد، داریم:

$$(۴ \times ۱۲) + ۳ \times ? = ۲۰۴ \Rightarrow ۳ \times ? = ۱۵۶ \Rightarrow ? = ۵۲$$

با گزینه های ۱ و ۲ ممکن نیست که تعداد کامپیوترهای ۳ میلیونی عدد طبیعی به دست آید.

راه حل دوم: اگر تمام کامپیوترها ۳ میلیونی باشند، حداکثر فروش هفته برابر $۱۹۲ = ۶۴ \times ۳$ میلیون خواهد شد که با مقدار واقعی فروش که ۲۰۴ میلیون است، ۱۲ میلیون فاصله دارد. $(۲۰۴ - ۱۹۲) = ۱۲$ یعنی ۱۲ میلیون کم داریم پس باید ۱۲ کامپیوتر ۴ میلیونی بوده باشند که این فاصله را جبران نمایند؛ به عبارتی ۵۲ کامپیوتر ۳ میلیونی و ۱۲ کامپیوتر ۴ میلیونی به فروش رفته است.

۲۳۹- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

شیرین در یک ساعت، $\frac{1}{8}$ پروژه را انجام می‌دهد. اگر بفهمیم شیدا در یک ساعت چه کسری از پروژه را انجام می‌دهد، می‌توانیم مدت زمان انجام کار شیدا را به دست آوریم. ۳۶ دقیقه یعنی $\frac{3}{5}$ ساعت. پس کل کار دونفره در $1\frac{3}{5}$ ساعت انجام می‌شود.

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{x} = \frac{1}{1\frac{3}{5}} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{8} - \frac{1}{8} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{5}{8} - \frac{1}{8} = \frac{4}{8} \Rightarrow \frac{1}{x} = \frac{1}{2}$$

یعنی شیدا در ۱ ساعت، نصف کار را انجام می‌دهد، پس در ۲ ساعت کل کار را انجام می‌دهد.

۲۴۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * استعداد تحلیلی

راه حل اول:

با توجه به اینکه نیلوفر در وسط صف ایستاده است، پس تعداد کسانی که در صف هستند باید فرد باشد و در صورتی این اتفاق می‌افتد که تعداد دخترها فرد باشد؛ بنابراین با توجه به گزینه‌ها، پاسخ ۳ و ۵ است.

راه حل دوم:

اگر پسر را با (A) و دختر را با (7) نشان دهیم، دو حالت وجود دارد:

$$\frac{1}{3} \times 9 = 3 \quad \text{7 A A A نیلوفر A A A 7} \quad \text{حالت اول}$$

۹ نفر

$$\frac{1}{3} \times 15 = 5 \quad \text{A A A A A A A نیلوفر A A A 7 7 7 7} \quad \text{حالت دوم}$$

۱۵ نفر

۲۴۱- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * استعداد تحلیلی

زمانی که خط تقارن (خط قرینه) ۴۵ درجه است، خطوطی از شکل که به صورت عمودی (افقی) قرار دارند، هنگام قرینه شدن به صورت افقی (عمودی) رسم می‌شوند.

۲۴۲- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

در هر ردیف و ستون، چهار مربع داریم. هر مربع چهار گوشه دارد و ۴ دایره در هر کدام از گوشه‌های مربع داریم به گونه‌ای که دایره‌ها در گوشه‌های متفاوتی از مربع‌ها قرار گرفته‌اند، یعنی در یک ردیف یا ستون دو دایره با جای یکسان در گوشه‌های مربع نداریم.

۲۴۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

ترکیب دو شکل سمت چپ باید با ترکیب دو شکل سمت راست برابر باشد که مناسب‌ترین گزینه، گزینه ۳ است.

۲۴۴- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * استعداد تحلیلی

در شکل اول ۳۳٪، در شکل دوم ۵۰٪ سپس ۶۰٪ و ... رنگ شده است. در هر شکل ضلع‌ها یکی یکی اضافه می‌شوند. پس در شکل بعدی بیش از ۶۰٪ رنگی است و شش ضلع دارد.

۲۴۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * استعداد تحلیلی

شکل — از چپ به راست در هر شکل با شروع از ۴۵، سپس ۹۰، سپس ۱۳۵، سپس ۱۸۰ و در نهایت ۲۲۵ درجه، ساعت‌گرد می‌چرخد. پس تا اینجا گزینه‌های ۱ و ۳ حذف می‌شوند.

شکل == از چپ به راست در هر شکل ابتدا ۱۳۵، سپس ۱۸۰، سپس ۲۲۵، سپس ۲۷۰ و در نهایت ۳۱۵ درجه به صورت ساعت‌گرد می‌چرخد. پس گزینه ۴ هم حذف می‌شود و فقط گزینه ۲ درست است.